

1

CENTRALINE VALSTYBINE
Biblioteka

45

KARYS

1938 m. lapkričio 10 d.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 58

Leidžia
Kar. Št. Spaudos Ir Šviet. Skyr.
Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reka-
lais redakcija ir administracija priima
ketvirtadieniais, penktadieniais ir še-
tadieniais. Išimtis — atvykusiems iš
provincijos

Prenumerata: puskarininkiams,
kareiviams ir moksleiviams metams —
5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn.
— 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be
Latvijos ir Estijos, dvigubai
Spaudžia „Spindulio“ B-oės sp. Kaune

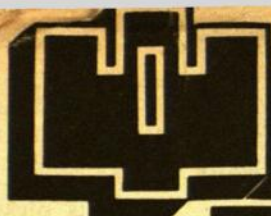
**VIRŠELYJE: 1 PSL. — DR. KAR-
LIS ULMANIS, LATVIJOS VAL-
STYBĖS PREZIDENTAS IR MI-
NISTRAS PIRMININKAS.**
**4 PSL. — FRAGMENTAS IŠ LAT-
VIJOS BROLIŲ KAPŲ PAMINK-
LO RYGOJE**

Valstybės Prezidentas Antanas Sme-
tona kalba skautų vadų suvažiavime
Karininkų Ramovės rūmuose, *Sme-
čekausko nuotr.*

Puskarininkių lakūnų ir mechanikų
išleistuvės karo aviacijoje. Ovale
mūsų karo aviacijos viršininkas b.
gen. inž. Gustaitis, *Jul. Miežlaiškio
nuotr.*

Naujieji Prekybos, Pramonės ir
Amatų rūmai Kaune, *Iz. Girčio
nuotr.*

Latvijos sostinė Ryga

Jubiliejinė Latvija

Šie metai Lietuvai, Latvijai ir Estijai yra jubiliejiniai metai. Visos trys valstybės švenčia savo nepriklausomojo gyvenimo pirmuosius dvidešimtmečius. Todėl visiškai teisingai sakoma, jog šie metai yra Baltijos valstybių ir tautų bendro džiaugsmo metai. Paskirų Baltijos kraštų nepriklausomybės dvidešimtmečio sukaktys skiriasi tik savaitėmis ir mėnesiais, tačiau jos visos savo laisvę atgavo tais pačiais 1918 metais. Pirmoji šį istorinį įvykį pergyveno Lietuva, kurios nepriklausomybė, kaip žinoma, buvo paskelbta 1918 m. vasario 16 d. Po savaitės savo nepriklausomybę paskelbė Estija, o lygiai po devynių mėnesių į laisvą gyvenimą įžengė ir Latvija. Toks trumpas laiko skirtumas valstybių gyvenime didesnės reikšmės nevaidina. Tad Baltijos valstybės kartu nusikratė svetimųjų priespaudos ir joms visoms tais pačiais metais patekėjo laisvės saulė. Jos dabar kartu ir mini ne tik paskiras, bet ir bendras viena kitos nepriklausomybės sukaktis. Tai gražus mostas, kuris virsta vertinga tradicija, ir lietuvių, latvių ir estų tautas bei valstybes paskatina dar prie vieningesnio, našesnio ir sąmoningesnio bendradarbiavimo.

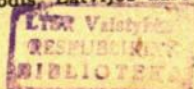
Jubiliejinę savo nepriklausomybės sukaktį latvių tauta ir valstybė švenčia lapkričio 18 dieną. Tą dieną prieš 20 metų Latvių Tautos Taryba Rygoje, Nacionaliniame teatre, pareiškė viso pasaulio

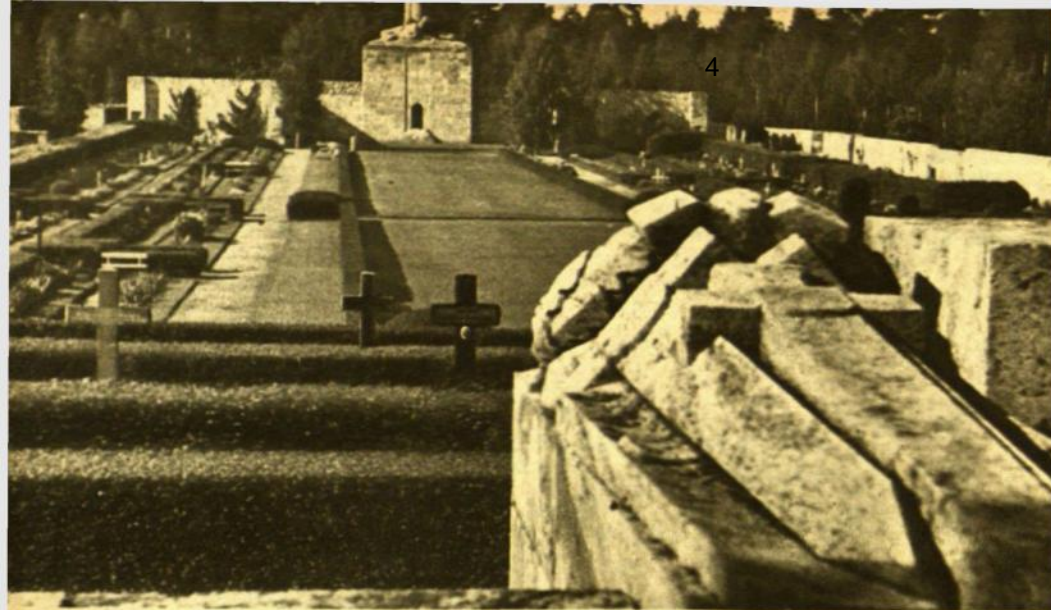
latvių didžiausią norą, ir karščiausį troškimą — paskelbė Latvijos nepriklausomybę. Visa tai, apie ką latvių tauta svajoto išstisus šimtmečius, už ką latviai praliejo daug kraujo, pakėlė daug kančių ir sudėjo

milžiniškų aukų, 1918 m. lapkričio 18 d. buvo įgyvendinta. Čia pasireiškė nenu-maldoma tautos valia, čia latvių tautos žodis, paremtas didžiais darbais ir aštriu kalaviju, tapo kūnu. Iš Nacionalinio teatro Tautos Tarybos tartas laisvės žodis, paskelbtas nepriklausomybės idealas, žaibo greitumu apskrido visą Latviją. Bet tam didžiam idealui jau iš pačių pirmųjų dienų pradėjo grėsti svetimos jėgos, kurios norėjo jį sunaikinti. Ginkluoti bermontininkų ir bolševikų būriai užplūdo Latvijos žemes, ir, remiami tamsaus vidaus gaivalo, buvo užėmę net sostinę Rygą. Atgijusios Latvijos vyriausybė 1919 m. sausio mėn. pirmomis dienomis, taigi tuo pačiu metu kai ir Lietuvos vyriausybė iš Vilniaus traukėsi į Kauną, buvo priversta persikelti į Liepoją. Tai buvo kritingos naujosios valstybės dienos, nes tada Latvijos vyriausybė buvo likusi visiškai be teritorijos. Ji gyveno „Saratov“ laive, saugojamame anglių karo laivų. Šiandien tas tragingas laikotarpis apibūdinamas vaizdžiu posakiu,

Gen. Janis Balodis, Latvijos karo ministras

Brolių kapai Rygoje

„kad Latvija tilpo viename laive“. Bet dalykai gėrėjo.

Nežiūrėdami visų sunkumų, visų pavojų ir visų maža vilčių teikiančių aplinkybių, latviai rankų nenuleido. Tūkstančiai latvių vyrų stojo prie ginklo, ryžosi savomis jėgomis nuveikti gausius, gerai ginkluotus ir iš šalies remiamus priešus. Visoje Latvijoje organizavosi savanorių būriai, kurie atkakliai, tikru didvyriškumu kraują liejo dėl gimtojo krašto nepriklausomybės. Sunkios buvo Latvijos nepriklausomybės kovos, tačiau jos įkūnijo latvių tautos laisvės idealą. Pirmiausia gen. Baluodžio ir plk. Zemaitano vadovaujami savanorių pulkai išlaisvino Rygą, o iš čia netrukus visos latvių jėgos buvo permestos į kitus frontus. Latvijos nepriklausomybės karas užtruko daugiau kaip pusantrų metų ir baigėsi tik 1920 m. rugpiūčio mėn., kai Latvija su Sovietų Rusija pasirašė taikos sutartį.

Apvaliusi kraštą nuo išorės ir vidaus priešų, Latvijos vyriausybė tuojau ėmėsi valstybės vidaus kuriamojo darbo ir santykių tvarkymo su kitomis valstybėmis. Per pirmąjį dvidešimtmetį Latvija savo vidaus

kūryboje yra pasiekusi tiek, kad šiandien negalima nė pažinti to, kas buvo anais sunkiais laikais. Pradėjusi iš nieko, ant Didžiojo ir Nepriklausomybės karų nualintos žemės latvių tauta kuria pasigėrėtinas dvasines ir medžiagines vertybes. Latviai jau pirmomis nepriklausomojo gyvenimo dienomis gerai suprato dėsnį, kad juo tauta bus kultūringesnė ir šviesesnė, juo ji bus morališkai stipresnė, kariškai ir ekonomiškai pajėgesnė. Šiuo sumetimu latviai visomis pajėgomis ir kibo pirmiausia į krašto kultūros kūrimo ir

ugdymo darbą. Per keliolika metų visą valstybę nusėjo tankiu mokyklų ir liaudies universitetų tinklu, suorganizavo savas speciales aukštąsias mokyklas, įsteigė milžinišką vaidmenį suvaidinusių kultūros fondą. Įvairių mokyklų tinklas buvo gana smarkiai praplėstas ir per paskutiniuosius keleris metus. Didelį kultūros darbą varo Latvijos istorinių tyrinėjimų institutas, žemės turtų ir jų mokslinių tyrinėjimų fondas, latvių teatrai, ypačiai spauda, kuri ir periodinė ir neperiodinė yra pasiekusi didelį tiražą. Reikia atminti tą faktą, kad Latvijoje yra jau ir dienraščių, siekiančių apie 100.000 egzempliorių tiražo. O kur visi gausūs savaitraščiai ir dar retesni spaudos organai, kur neperiodinė knyga? Tad spauda latvių tautoje vaidina ypatingai didelį kultūrinį vaidmenį. Šiuo atžvilgiu mums latvius reikia dar pasivyti. Pas mus spaudos išbujojimui smarkiai sukliudė nelemtasis spaudos draudimas. Latviai čia buvo laimingesni, nes jiems tokio draudimo neteko pergyventi.

Materialinės kultūros ir krašto ekonominės gerovės srityse Latvija yra taip pat daug laimėjusi. Iš buvusių

Vienas Rygos vaizdų. Kairėje, tolumoj — Laisvės paminklas

savo valdytojų ji nieko negalėjo paveldėti, nes visa tai, kas prieš Didįjį karą pačių latvių ir jų valdytojų pastangomis bei ištekliais buvo sukurta, tą iki pagrindų sunaikino karas. Nepriklausomai Latvijai liko tik griuvusių krūvos. Bet latviai jau pirmaisiais savo laisvo gyvenimo metais visomis pajėgomis kibo į krašto atstatymo darbą, vadovaudamiesi mintimi, jog išlaisvintoje Tėvynėje visiems jos vaikams turi būti jauku, gera ir sotu gyventi. Ir per pirmąjį dvidešimtmetį toji mintis žymia dalimi buvo jau įgyvendinta. Latvijos valstybės, tautos ir privatinis ūkis buvo sukurtas naujais moderniais pagrindais. Latvija, lygiai kaip ir Lietuva, yra žemės ūkio kraštas. Ši

kiai plečiantis pramonei, savaime suprantama, kad krašte ne tik nėra bedarbių, bet latviai opiai junta darbo jėgos trūkumą, ypačiai žemės ūkyje, kurios kiekvienais metais nemaža parsigabena iš užsienio.

Perkeldami žvilgsnį į Latvijos santykius su užsieniais, turime pažymėti, kad jiems šių santykių tvarkymas ir plėtojimas jau iš pačių pradžių ėjosi gana sėkmingai. Latvijai pavyko apginti visas savo etnografinės žemės ir todėl ji neturėjo ir neturi su kaimynais jokių teritorinių ginčų. Šita aplinkybė įgalino latvius sudaryti tamprus santykius su visomis valstybėmis, ypačiai su tiesioginiais savo kaimynais. Vos pabaigus nepriklausomybės karą, Latvija tuojau ga-

Gen. Berkis, Latvijos kariuomenės vadas

Gen. Hartmanis, Latvijos kariuomenės štabo viršininkas

ūkio šaka yra visų verslų pagrindas. Tad latviai pirmiausia visą dėmesį ir nukreipė į žemės ūkio suintensyvimą ir sukultūrinimą. Dešimtys tūkstančių hektarų pelkynų virto puikiomis ganėklomis ir dirbama žeme. Pravedę žemės reformą, latviai sukūrė labai daug naujų ūkių, kurie šiandien yra jau įsistiprinę ir beveik nesiskiria nuo senų ūkių. Šitoji žemės reforma ne tik žeme aprūpino dešimtis tūkstančių latvių, anksčiau buvusių dvarų kumečių ar miestų bedarbių, bet taip pat kaime labai sustiprino latviškąjį elementą. Šiandien Latvijos kaimas yra išimtinai latviškas. Tuo būdu ir latviai, taip pat kaip ir lietuviai bei estai ar kitos po Didžiojo karo savo nepriklausomybes atgavusios tautos, savo valstybės žemes išdalino tiems, kurie ją ištaisais šimtmečiais dirbo, kurie dėl jos laisvės kovojo ir kurie savo krauju ir prakaitu aplaistė kiekvieną jos pedą. Latvijos žemės ūkio gaminių eksportas, kaip ir pas mus, yra centralizuotas ir vyriausybės kontroliuojamas. Tuo tikslu latviai turi stambias ūkio gaminių surinkimo ir perdirbimo bendroves, kooperatyvus ir kitokias ekonomines įstaigas. Greta žemės ūkio, Latvijoje ypačiai paskutiniiais metais daug dėmesio kreipiama į savosios pramonės suorganizavimą ir jau esamosios sustiprinimą. Visame krašte varoma labai intensyvi statyba. Naujai statomi ne tik žemės ūkio trobesiai, bet perstatomi ir didžiųjų miestų ištisi kvartalai. Esant tokiai statybai ir smar-

vo pripažinimus iš visų valstybių, o su savo kaimynais ji nieko nelaukdama sudarė diplomatines ir ekonomines sutartis. Jos santykiai ir dabar su visais kraštais yra gana geri.

Lietuvos ir Latvijos santykiavimas yra žinomas ne tik pokariniais laikais. Abiejų tautų istorija turi labai daug panašumo. Tiesa, latvių tauta savo nepriklausomą valstybę sukūrė tik po Didžiojo karo, bet ir senovėje lietuviai ir latviai daugelį kartų turėjo bendromis pajėgomis kovoti su tais pačiais priešais. Latvijos likimas istorijos eigoje buvo nepavydėtinas. Apie 1200 metus latvių gyvenamas žemes užkariavo kardininkų ordinas. Tas ordinas Latvijoje pastatė daug pilių, bažnyčių, net ir patį Rygos miestą, bet visa tai buvo skiriama latviams nutautinti ir galutinai pavergti. Kiek latvius persekiojo kardininkų ordinas, galima spręsti ir iš to, kad jie savo Tėvynėje negalėjo gauti žemės ir čia įsikurti. Visą latvių žemę užvaldė vokiečių baronai. 1621 metais dalis Latvijos atiteko švedams, o 1795 metais visa Latvija, drauge su Lietuva ir Lenkija, pateko Rusijos vergūvėn. Iš jos išsivadavo tik po Didžiojo karo. Taigi matome, kad latvių tauta istorijai nėra dėkinga.

Lietuvių ir latvių tautų santykiavimas prasidėjo dar prieškariniais laikais. Jau tada Vilniuje ir Rygoje įvykdavo įvairių lietuvių ir latvių organizacijų

bendri susivažiavimai, kuriuose būdavo svarstomi abiejų tautų išsivadavimo reikalai. Lietuvių ir Latvių tautų vienybės mintis dar prieškariniais laikais ir karo metais buvo nuėjusi tiek toli, kad ir ten ir pas mus buvo plačiai keliamas vienas Lietuvos—Latvijos valstybės reikalas.

Sukūrusios savas valstybes, lietuvių ir latvių tautos turėjo galimumo išplėsti ne tik jų abiejų tautinį, bet ir artimą vaslybinį bendradarbiavimą. Tas bendradarbiavimas, pasireiškęs kultūrinėje, politinėje, ekonominėje, karinėje ir kitose srityse, jau turi gražių tradicijų ir turtingą istoriją. Jis sugebėjo abiejų kraštų visuomenes per dvidešimt metų suartinti, viena su kita gerokai supažindinti. Abiejų kraštų visuomenių susiartinimas šiandien yra jau gerokai pažengęs į priešakį, nors, žinoma, dar yra geras kelio galas ligi siekiamo idealumo. Bet čia nesnaudžiama, o energingai dirbama. Dirba ne tik mokslinės, profesinės, bet ir visuomeninės bei politinės organizacijos, nes šiandien visi gerai supranta, kad abiejų tautų likimo keliai yra tie patys. Tai gerai suprasdami, lietuvių ir latvių visuomenės veikėjai per Baltijos tautų kongresus jau viešai reiškia mintis, jog Lietuva ir Latvija turėtų kelti ir pasvarstyti federacijos klausimą.

Ypačiai gyvas Lietuvos ir Latvijos bendradarbiavimas visose srityse žymus paskutiniaisiais metais, kai buvo suorganizuota Baltijos valstybių santarvė. Politinis bendradarbiavimas pasidarė vieningesnis, lankstesnis ir, žinoma, abiemis kraštams naudingesnis. Latvija, kaip Baltijos santarvės atstovė, yra Tautų Sąjungos Tarybos narys. Lietuva ir Latvija, o drauge su jomis ir Estija, derindamos savo užsienio politiką ir tai politikai ieškodamos bendrų gairių, nuolatos kviečia užsienių reikalų ministrų konferencijas, kurių metu nustatoma bendra visoms trims valstybėms tarptautinės politikos linkmė. Šiuo metu Baltijos valstybių užsienių politikos vieningumas nuėjo jau ligi to, kad jos visos paskelbė savo neutralumą trečiųjų valstybių atžvilgiu ir visos ruošiasi paskelbti, berods, bendrą Baltijos neutralumo statutą. Prie šito bendradarbiavimo žymia dalimi prisideda ir visų trijų kraštų spauda, kurios susiderinimas yra neabejotinai visiems naudingas ir tiesiog reikalingas.

Latvijos Valstybės Prezidentas Dr. K. Ulmanis kariuomenės parade

Lietuvos ir Latvijos kariuomenių bendradarbiavimas savo žymių turi irgi jau gilioje senovėje. Kovodamos su tais pačiais priešais, abi tautos ne kartą savo ginkluotas pajėgas buvo sutelkusios petys į petį. Antai, prieš dvejus metus mes ir latviai minėjome Saulės kautynių 700 metų sukaktį. Tų kautynių metu lietuvių ir latvių kariuomenės bendromis pajėgomis nugalėjo vokiečių riterius. Abiejų kraštų kariuomenių bendri žygiai buvo ir 1919—1920 metais per nepriklausomybės karus. Mūsų kariai Latvijos teritorijos dalį išvadavo iš bolševikų, o latviai mums padėjo spausti bermontininkus. Tų bendrų žygių aukas, palaidotas Červonkos kapinėse, kasmet iškilmingai pagerbia Latvija ir Lietuva.

Dabar abiejų kraštų kariuomenių santykiavimas vis labiau plečiamas. Po mūsų kariuomenės vado b. gen. Raštikio vizito ir Latvijos kariuomenės vado gen. Berkio revizito abiejų kraštų karininkai pradėjo atlikti stažą vieni pas kitus. Tai gražus santykiavimas, kuris virsta jau vertinga tradicija. Pas mus apsilankęs Latvijos kariuomenės puskarininkių choras mums paliko gražių atminimų. Nemažiau glaudus santykiavimas yra tarp mūsų šaulių ir latvių aizsargų. Jų nuolatinis kontaktas prisideda prie abiejų kraštų ginkluotų pajėgų bendradarbiavimo sustiprinimo.

Čia suminėti tik keli mūsų ir latvių politinio bei karinio bendradarbiavimo faktai. Tolimoji ir artimesnė praeitis jų žino žymiai daugiau. Tas abiejų kraštų visų sričių bendradarbiavimas išsina tiek iš lietuvių ir latvių kraujo giminingumo, tiek iš bendros geografinės padėties, tiek iš bendrų gyvenimo sąlygų, tiek ir iš tų pačių galimų pavojų. Vieningas politinis, karinis, ekonominis ir kultūrinis Lietuvos ir Latvijos santykiavimas, aiškus to santykiavimo supratimas ir įvertinimas yra tai abiejų kraštų tolesnės egzistencijos rimčiausia garantija. Lietuvos ir Latvijos likimas yra tiek glaudžiai tarp savęs susijęs, kad vargiai ar gali kada nors kilti ir mintis apie šių valstybių kelių išsiskyrimą.

Jubiliejinė Latvija turi tvirtą, patyrusią valstybės atkūrimo darbe ir nepriklausomybės kovų žygiuose užgūdintą politinę ir karinę vadovybę. Latvijos Valstybės Prezidentas Dr. Karolis Ulmanis visą savo gyvenimą yra paaukojęs latvių tautos išlaisvinimui ir savos valstybės sukūrimui. Todėl netenka stebėtis, kad jis šiandien Latvijoje yra didžiausias autoritetas, latvių tautos ir valstybės gyvenimo kūrėjas. Latvijos krašto apsaugos ministras gen. Baluodis yra vienas pirmųjų ir didžiųjų latvių kariuomenės organizatorių, nepriklausomybės kovų vadas. Užsienių reikalų ministras V. Munteris yra žymus latvių valstybės vyras, kurio vadovaujama Latvijos užsienio politika sėkmingai išveda valstybės laivą per tarptautinius vandenis.

Išgyvenusi nepriklausomybės pirmąjį dvidešimtmetį, Latvija optimistiškai žengia į savo ateitį. Tai mato pati latvių tauta, tai įvertina ir jos kaimynai. Prieš metus Latvijos Valstybės Prezidentas K. Ulmanis, kalbėdamas apie valstybės ateitį, pasakė, jog Latvijos saulė kyla vis aukščiau ir aukščiau. Tai reiškia, kad Latvija kaskart žengia vis į šviesesnį ir laimingesnį rytojų. Brolių tautos ir valstybės didžiosios sukakties išvakarėse, prisidedami prie bendro Latvijos džiaugsmo, reiškiamo jai savo nuoširdžius sveikinimus ir norime palinkėti, kad Latvijos saulė niekad nenusileistų!

Latvijos Nepriklausomybės karai

Latvijos karai dėl nepriklausomybės, kurie įvyko valstybę paskelbus, turėjo savo pirmtaku latvių tautai skaudžią, bet didvyrišką latvių šaulių pulkų opopeją. Ji prasidėjo dar 1915 m. balandžio mėn., kai vokiečiai pradėjo pirmą puolimą į Lietuvą ir Kuržemę. Rusų batalionai ir eskadronai traukėsi beveik nesipriešindami. Tik 1 ir 2 Daugavgrivos (Ustj-Dvinsko) tvirtovės atsarginiai batalionai parodė nuostabų atkaklumą. Ties Andriejavu, Šateikiais ir Papile vokiečiams teko gana smarkių kautynių. Neturėdami tinkamų talkininkų, tie batalionai turėjo pasitraukti, bet buvo paskutinieji ir nerodė jokio pakrikimo žymių, kaip tai įvyko su daugeliu kitų rusų dalių. Kai ties Jelgava (Mintauja) gen. Potapovas pasiryžo atremti vokiečių avangardus, jis į pirmas eiles pastatė tuos pačius du Daugavgrivos batalionus, kurie pasiėmė iniciatyvą ne tik sulaikyti, bet ir atremti vokiečius, kurie buvo nustumti už Šiaulių iki Dubysos ir Ventos.

Kuo skyrėsi tie du Daugavgrivos batalionai iš galės kitų rusų batalionų? O tuo, kad jų kareivių ir karininkų dauguma buvo ne rusai, bet latviai. Jausdamiesi giną savo gimtąjį kraštą, latvių kariai parodė aukštą kovos moralę ir narsumą. Sėkmingas Jelgavos apgynimas sužadino latviuose norą įkurti savo kariuomenės dalis. Buvo kreiptasi į Rusijos kariuomenės vyriausiąją vadą Nikolai Nikolajevičių, kurs leido įkurti du latvių batalionus. Dideliu entuziazmu stoji į juos savanoriai latviai, o su jais nemaža lietuvių ir estų. 1915 m. spalio mėnesį jau buvo įsikūrę ne du, bet keturi batalionai, kurie netrukus išėjo į frontą, kurs jau buvo prisiartinęs prie Rygos. Spalio 12 d. įvyko pirmosios kautynės Babito ežero apylinkėse, Mangalių rajone, kur pasisekė laimėti ir atlikti skirtą uždavinį. Tose kautynėse žuvo trys pirmieji latvių šauliai. Reikšminga lietuvių ir latvių santykiams, kad vienas tų pirmųjų žuvusių buvo lietuvis Jonas Gavėnas iš Papilės, „kurs, kaip ir Saulės kautynėse, atėjo padėti galvą prie brolių latvių Kuržemio sienos, be konvencijų, be susitarimų“ — pažymi G. Kempelis, vienas aktyviausių latvių batalionų organizatorių. Ir iš penkių pirmųjų sužeistųjų buvo lietuvis Jonas Staišanas iš Rozalimo valsčiaus.

Prasidėjo drąsūs latvių karių žygiai. Netrukus jau buvo suorganizuota 8 batalionai. 1916 m. pradžioj jau apie 10.000 latvių šaulių išėjo į frontą, o atsargos batalione buvo apie 6000 vyrų. Jau iš pirmųjų kautynių latvių šauliai susilaukė žymaus rusų karo vadovybės įvertinimo ir jų narsa ir sumanumas ne kartą būdavo iškeliamas vyriausiojo štabo fronto pranešimuose. O vokiečių vadas Hindenburgas latvių šaulius yra pavadinęs „žibančiomis žvaigždėmis prieš frontė“. Reikėtų daug vietos visoms kautynėms aprašyti ir tiems žygiams įvertinti. Visose Rygos fronto kautynėse latviai buvo pirmoj vietoj ir jei 1916—1917 m. čia turėta kai kurių rusų laimėjimų, tai buvo daugiausia nuopelnas latvių batalionų, kurie jau pavadinti pulkais ir iš jų sudarytos dvi brigados (skaičius pasiekė apie 30.000 vyrų). Žymiausias buvo 1917 m. sausio mėn. kautynės (per rusų Kalėdas), kada be artilerijos pasirošimo buvo pralaužtas vokiečių frontas ir užimtos trys eilės jų apkasų, paimta daug belaisvių, patrankų ir kt. karo grobio. Iš 6 puolimo grupių, kurios dalyvavo tose kau-

tynėse, tik latvių šaulių grupė turėjo tikrą pasisekimą, kuri sugebėjo išlaikyti, o nepasitraukė vos vokiečiams paspaudus, kaip tai darė kaimynai Sibiro šauliai. Deja, tos sunkios ir kruvinos kautynės, kurios ėjo apie mėnesį, nedavė lauktų vaisių, nes rusų XII armijos vadovybė laiku neprisiuntė rezervų ir nepanorėjo laimėjimo praplėsti. Vadovybė išsigando viename Sibiro korpe kilusio maišto ir nenorėjo rizikuoti platesniais puolimo veiksmis. Iš visų laimėjimų latviams pasisekė atlaikyti ketv. kilometrų plotą ir likviduoti fronto iškyšulį. Bet tos kautynės latviams kaštavo didelių nuostolių — apie 8.000 vyrų žuvusių, dingusių ir sužeistų. Tose kautynėse gimė tas didelis apmaudas ir nusivylimas, kurs latvių šaulius 1917 m., revoliucijai kilus, padarė kraštutiniais kairiaisiais. Ir vokiečiams Rygą užimant, kai rusų kariuomenė jau buvo visai pakrikusi, latviai dar parodė pasipriešinimą ir sulaikė vokiečius, kol rusai pasitraukė iš Rygos. Vėliau, jau Rusijoje atsidiūrę, latvių šauliai liko vienintelė drausmės nenustojusi pajėga. Šou paliių revoliucijos latvių šaulių pulkai pasidarė svarbiausiu Sovietų santvarkos ramsčiu ir jie buvo siunčiami į visus frontus, kur tik susidarė pavojingesnė padėtis. Dalis latvių šaulių kovojo baltųjų rusų pusėj — Imantos ir Troicko batalionai, kurie buvo Sibire, o paskui aplink Indiją grįžo į Latviją.

Jei tie latvių pulkai būtų buvę arti savo krašto, Latvijos laisvės kovos būtų žymiai palengvėjusios. Bet susidarė tragiška būseną, kad lapkričio 18 d. paskelbus Latvijos nepriklausomybę, Rygoj negalėjo sutelkti žymesnių tautinių karo jėgų. Dar tebebuvo vokiečiai, o iš Rusijos pradėjo skverbtis tie patys latvių šaulių pulkai, kurie norėjo sukurti ir Latvijoje sovietų santvarką. Dideliu vargu iki gruodžio pabaigos tautinė latvių vyriausybė sudarė 8 kuopas. Vokiečiai, pagal santarvininkų reikalavimą, turėjo pasilikti buvusio fronto linijoje, kol besikuriantis naujosios valstybės sudarys savo krašto apsaugos jėgas. Bet jie viską pamesdami traukėsi. Bandė priešintis vietos vokiečių sudarytas landesvero (krašto apsaugos) pulkas ir iš vokiečių kariuomenės krinkančių dalių sudarytoji savanorių „geležinė divizija“. Tačiau niekas negelbėjo ir 1919 m. sausio 3 d. raudonųjų kariuomenė užėmė Rygą, įkurdama čia sovietų Latviją.

Tautinė vyriausybė pasitraukė į Liepoją. Su ja iš Rygos pasitraukė apie 220 latvių karių, iš kurių buvo sudarytos trys kuopos, kurios užėmė frontą greta vokiečių dalių. Bolševikai buvo sulaikyti ties Ventos upe ir sausio 16 d. čia įvyko pirmosios kautynės, kuriose latviai atrėmė bolševikus. Jie turėjo sustoti. Latvių vyriausybė darė žygių sustiprinti silpnąsias jėgas ir įvykdė mobilizaciją. Bet pasireiškė trukdymų iš vokiečių pusės. Vis dėlto pamažu latvių jėgos išaugo į batalioną ir jų atsparumas didėjo. Latvių karo vadu čia buvo plk. O. Kolpakas. Tuo tarpu kita latvių kariuomenės grupė pradėjo kurtis Šiaurės Latvijoje, kur ją parėmė sėkmingai savo kraštą apgynusi Estija.

Padėtis pasunkėjo vokiečiams 1919 m. balandžio 16 d. padarius perversmą ir pastačius sau ištikimojo A. Niedros vyriausybę. K. Ulmanio vyriausybė turėjo prisiglausti laive „Saratov“.

Kovo pradžioj fronte prasidėjo aktingesnis veikimas. Bet įvykus per klaidą susišaudymui tarp latvių ir vo-

kiečių landesvero, žuvo plk. O. Kolpakas. Jis pavedė savo pareigas eiti plk. J. Balodžiui, kurs ir buvo oficialiai paskirtas šios grupės vadu. Puolimas parodė, kad bolševikų jėgos nėra tvirtos ir gana lengvai buvo užimta Jelgava.

Santykiai tarp latvių ir landesvero, „geležinės divizijos“ ir kitų vokiečių dalių pasidarė opūs ir įvyko keletas susidūrimų. Vis dėlto gyventojų pasitikėjimas latvių kariuomene augo. Gegužės mėnesį latvių brigadoj fronte buvo apie 1.500 vyrų ir tiek pat at-sargoj.

Gegužės 22 d. staigiu smūgiu buvo paimta Ryga, kurion pirmosios įsiveržė „geležinės divizijos“ dalys. Latviams teko kovoti su pajūry užsilikusiais raudonųjų daliniais, kurie buvo nustumti už Dauguvos. Plk. Baluodžio brigada jau dabar buvo įspūdinga jėga ir ji kėlė visai kitus jausmus, negu pirmąjį mėnesį, kai jaunutė valstybė vos tik buvo paskelbta ir niekas nenorėjo ja pasitikėti. Plk. Baluodžio brigada buvo latviškos Rygos viltis. Ji tuoj pradėjo didėti gausiai plaukiant savanoriams.

Nužygiavę į Vidžemę, vokiečiai užuot pasukę į rytus ir galutinai nustūmę raudonuosius, nuėjo į šiaurę, kur iki Cėsų (Vendeno) buvo priėję estai ir Šiaurės Latvijos kariuomenė. Vokiečių planas buvo aiškus — užimti ir Estiją, kur taip pat norėjo sudaryti savo šalininkų vyriausybę. Jie pareikalavo, kad estai pasitrauktų iš Cėsų. Pasidėio konfliktas, kurs baigėsi kautynėmis, kuriose iš vokiečių pusės dalyvavo apie 8.500 pėstininkų ir 660 raitininkų su 70 patrankų, 180 sunkiųjų ir 342 lengvaisiais kulkosvaidžiais. Prieš juos stėjo apie 8.050 pėstininku (jų apie 2.300 latvių, kiti estai) su 32 patrankomis, 138 lengvaisiais ir 110 sunkiųjų kulkosvaidžių, 3 šarvuotais traukiniais ir 3 šarvuotais automobiliais. Kautynės ėjo smarkios ir jose buvo sprendžiamas Baltijos tautų likimas. Laimėjo estai ir latviai. Vokiečiai turėjo trauktis iki Rygos, o santarvininkams pareikalavus buvo sudarytos paliaubos ir vokiečiai turėjo pasitraukti iš Rygos į Jelgavą. Latviai dabar galėjo įžygiuoti į savo senąją sostinę. 1919 m. liepos 8 d. galėjo sugrįžti į Rygą Latvijos vyriausybė su K. Ulmaniu priešaky ir imtis karuose išvargusio krašto tvarkymo darbo.

Bet kovos dar nebuvo baigtos. Atsirado avantiuristas Bermontas, kurį gerai pažįstame ir mes. Spalių mėnesį bermontininkai staigiai pradėjo pulti nežymias latvių dalis, kurios saugojo kelią tarp Rygos ir Jelgavos. Bermontas turėjo apie 50.000 vokiečių ir rusų kariuomenės, kuri buvo gerai ginkluota. Aktyviuose veiksmuose prieš latvius dalyvavo apie 16.000, o latviai su visomis užfrontės dalimis ir įstaigomis turėjo Rygoj apie 11.000 vyrų, nes reikėjo saugoti ir bolševikų frontą.

Spalių 9 d. bermontininkai jau priėjo prie pat Dauguvos, užimdami Rygos priemiesčius. Jau atrodė, kad vėl teks Rygą palikti. Bet latviai pasiryžo ir stėjo ginti Dauguvos krantų, sutramdę bermontininkų bandymus persikelti per upę. Latvijos vyriausybė kreipėsi pagalbos į visus drauginguosius kaimynus. Pačiu kritiškiausiuoju momentu buvo atvykęs estų šarvuotasis traukinys, ir jis žymiai pakėlė latvių karių nuotaiką. Bet dėl didesnės pagalbos nebuvo susitarta ir estų traukinys greit grįžo. Nesitenkindami vien apsigynimu, latviai jau spalių 15 d. patys pereina Dauguvą ir

Brolių tautos kariams

Štai dvidešimts metų kai stojom
Už Baltijos laisvę kovon.
Petys petin tada kovojom,
Vienon mes jungėmės šeimon.

Už garbę latvio ir lietuvio,
Už mūsų tėviškių žemes,
Dėl laisvės, dėl geresnio būvio
Greta kovojom jūs ir mes.

Kartu pažadino iš miego
Ir jus ir mus kovų varpai.
Audroj vieningai bandėm jėgą —
Pajūry jūs ir mūs kapai. . .

Auksinis laisvės saulės diskas
Šiandieną šviečia jum ir mum.
Plati bekrastė jūra tviška
Po mėlynu, laisvu dangum.

Bendrai kovoję, vargą kentę
Dėl laisvės broliškių kraštų,
Lietuviai švenčia jūsų šventę:
Jūs džiaugsmas virsta mūs džiaugsmu.

Už gimtojo pajūrio laisvę,
Už mūsų tėviškių žemes,
Jeį reiks, kovų ugnim vėl eisme
Ryžtingi, drąsūs jūs ir mes.

Mes linkim broliškai šiandieną
Jums ateity gražios dalios.
Už jūs Tėvynę, tautą, plieną
Vieningai šaukiame: Valio!

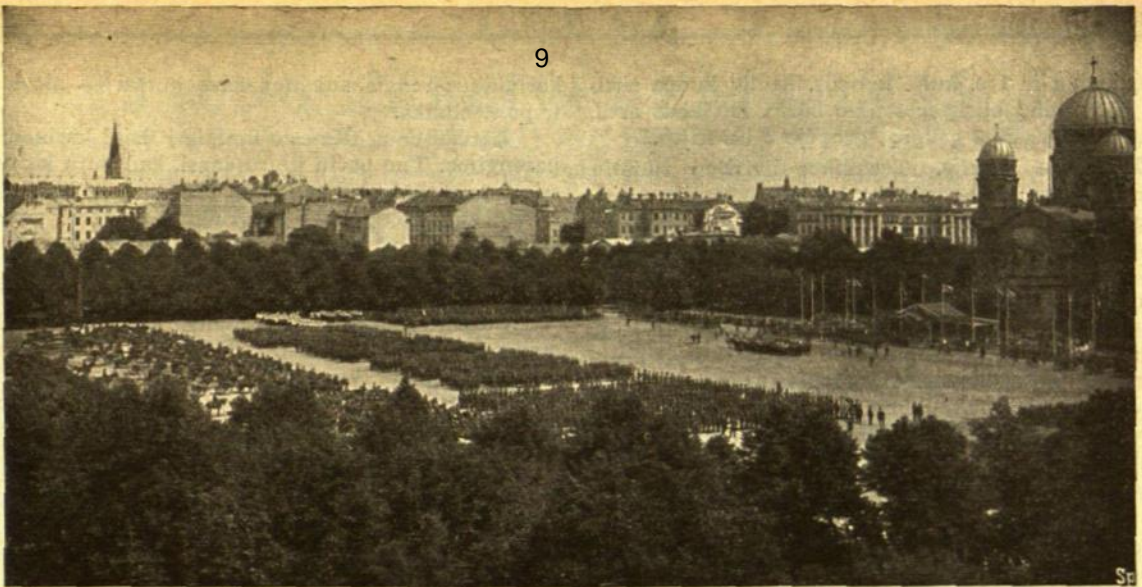
Dim. kpt. L. Žukauskas

užima Daugavgrvyvos tvirtovę. Čia jiems padėjo santarvininkų laivynas, artilerijos ugnimi parėmęs puolimą.

Ištiesą mėnesį ėjo kautynės dėl Rygos, kuri kasdien buvo bombarduojama ir griaunama. Bet dvasia ir kariuomenės jėga vis stiprėjo. Augo įsitikinimas, kad bus laimėta. Taip ir įvyko — lapkričio 11 d. smarkiu puolimu iš Daugavgrvyvos į bermontininkų užpakalį latviai privertė juos bėgti. Lapkričio 11 d. todėl latvių tautai didelio laimėjimo diena ir Lačplėšio ordino šventė. Netrukus buvo paimta Jelgava, Tukumas, o netrukus ir visa Latvija buvo laisva. Kaip žinom, lapkričio 22 d. galutinį smūgį bermontininkams sudavė Lietuvos kariuomenė ties Radviliškiu. Priešas buvo visai pri-baigtas.

Liko dar karas rytuose, kur raudonieji tebelaikė savo rankose Latgalą su Daugavpiliu. Kadangi Estija ruošėsi sudaryti paliaubas su Sovietų Rusija, buvo pavojus, kad didžiąsias jėgas, kurias raudonieji buvo sutraukę prieš estus, dabar mes prieš latvius ir gresia naujas pavojus iš tos pusės. Todėl Latvijos vyriausybė priėmė lenkų pasiūlymą bendromis jėgomis pulti raudonuosius, kol jie dar nespėjo naujų jėgų sutraukti. 1920 m. sausio 3 d. buvo paimtas Daugavpilis, o netrukus ir visa Latgala buvo laisva.

Lietuvių karinis bendradarbiavimas vyko mūsų kariuomenei nustūmus raudonuosius iki Dauguvos ir užėmus Ilukštos kraštą. Latvių partizanų dalinys su dabartiniu pulkininku Indanu priešaky veikė lietuvių Panevėžio bataliono, paskui 4 pėst. pulko vadovybė.

Latvijas kariuomenes paradas Rygoje

Latvijas kariuomenē po 20 metų

Latvių tauta ilgai vergavo, daug patyrė svetimųjų priespaudos, kol pagaliau liko laisva, nepriklausoma. Ji sunkiais ir vargingais keliais eidama pasiekė seniai siekiamąjį tikslą, nugalėjo visas kliūtis, laimėjo laisvę ir pradėjo naują, savarankišką gyvenimą. Šiais metais sukanka 20 metų, kai latvių tauta nepriklausoma ir savarankiška, tiek pat laiko ir nuo jos kariuomenės įsikūrimo ir laisvės kovų pradžios. Todėl šiemet latvių tauta 20 metų sukakties proga iškilmingai mini visus tuos įvykius, kartoja istorinius faktus, kurie jau seniai įrašyti jų istorijon aukso raidėmis, o patys veiksmai apšlakstyti ištikimiausių tautos sūnų krauju.

Lapkričio 11-ji latvių kariuomenės šventės diena. Tą dieną latvių kariuomenė pasiekė didį laimėjimą kovose dėl nepriklausomybės. Jų jauna, bet narsi kariuomenė sudavė galutinąjį smūgį priešui ties Tornkalnu. Toji diena latvių tautos ir gilesnės idėjos „Lačplēšio“ dvasios prisiminimo diena. Lapkričio 18-ji — latvių nepriklausomybės paskelbimo diena. Nuo tada latviai pasiskelbė nepriklausomi, savarankiškai pradėjo tvarkytis, kurti naują laisvą valstybę.

Latviams pasisekė išvaduoti visą savo kraštą ir nepriklausomybės karai baigėsi taikos sutartimis. Su Sovietų Rusija taikos sutartis pasirašyta 1920 m. rugpiūčio 11 d. Toji diena dabar paskelbta laisvės kare žuvusiems paminėti diena.

Latvijos karai dėl nepriklausomybės ėjo nuo 1918 m. lapkričio 18 d. iki 1920 m. rugpiūčio 11 d., iš viso 626 dienas. Per tą karą žuvo karo laukuose 1.748 kariai ir ligoninėse nuo ligų mirė 618. Be žinios dingusių — 1281, sužeistų ir kontūzytų — 4.083 kariai.

Tomis didelėmis kovomis ir aukomis buvo iškovota Latvijos Nepriklausomoji Respublika ir latvių tautai suteikta savo tautinės kultūros ir krašto gerovės ugdymo laisvė.

J. P.

Po Nepriklausomybės kovų, jau taikos metu kuriantis ir atsistatant valstybei, latvių kariuomenė naujai persiorganizavo, prisitaikė prie modernaus apsiginklavimo ir pasirengimo, kad būsimajame kare galėtų visa tauta pareikšti savo valią, galėtų parodyti vieningą jėgą ir pasiryžimą — viską atiduodant ir aukojant tik savo kraštui, savo valstybei, savo tėvynei. Tuo principu eidama, Latvija rengėsi ir rengia savo kariuomenę. Šiandien, jau po 20 metų, ją turi galingą, stiprią ir tobulą.

Vyriausias Latvijos ginkluotųjų pajėgų viršininkas — Valstybės Prezidentas Dr. K. Ulmanis. Visas krašto ginkluotas jėgas sudaro žemyno ir oro kariuomenės bei jūrų laivynas. Viso dabar yra kariuomenėje 25.300 žm., iš jų 23.000 kareivių ir 2.300 karininkų. Ginkluotųjų pajėgų viršininko tiesiogiai priklauso krašto apsaugos ministras ir valstybės gynimo taryba. Latvių krašto aps. ministras gen. J. Balodis, kurio tiesiogiai priklauso karo taryba, kariuomenės vadas, tiekimo viršininkas, sekretoriatas ir kariuomenės teismas. Dabartinis latvių kariuomenės vadas gen. K. Berkis. Jam pavestas kariuomenės tvarkymas bei valdymas. Jo priklauso kariuomenės štabas, atskirų ginklų rūšių inspektoriai bei viršininkai ir divizijų vadai.

Visa kariuomenė suvesta į 4 pėst. divizijas, 1 technikos diviziją, į atskiruosius vienetus bei dalinius, neįeinančius į divizijų sudėtį.

Pėstininkų divizijos: I-ji Kuržemės divizija — štabas Liepojuje, susideda iš 1, 2 ir 3-jo pėst. pulkų ir 1 art. pulko. II-ji Vidžemės divizija — štabas Rygoje, susideda iš 4, 5 ir 6-jo pėst. pulkų ir 2 art. pulko. III-ji Latgalės divizija — štabas Plavine, susideda iš 7, 8 ir 9-jo pėst. pulkų ir 3 art. pulko. IV-ji Žemgalės divizija — štabas Daugpilyje, susideda iš 10, 11 ir 12-jo pėst. pulkų ir 4 art. pulko. Visos pėst. divizijos susideda iš 3 pėst. pulkų ir 1 art. pulko. Tačiau pėst. pulkai turi nevienodą batalionų skaičių. Vieni susideda iš 3, o kiti tik iš 2 batalionų. Pėst. batalionas susideda iš 3

šaulių kuopų ir 1 s. kulk. kuopos. Šaulių kuopa susideda iš 3 šaulių būrių ir 1 ūkio būrio. Divizinis artil. pulkas susideda iš 2 grupių; grupėje 3 baterijos.

Technikos divizija. Technikos divizijos sudėtina: aviacijos pulkas, auto-tankų pulkas, sapierių pulkas, šarvuotų traukinių pulkas ir ryšių batalionas. 1) Karo aviacijos pulkas susideda iš 8 eskadrilių, aviacijos mokyklos, foto laboratorijos, dirbtuvių ir sandėlių. 2) Auto-tankų pulkas susideda iš mokomosios kuopos, tankų kuopos, šarvuotų auto kuopos, transporto k. ir technikos skyriaus. 3) Sapierių pulkas susideda iš 2 batalionų — viso 6 kuopos. 4) Šarvuotų traukinių pulke 4 šarv. traukiniai. Traukiniai ginkluoti pabūklais ir kulkosvaidžiais. 5) Ryšių batalione — ryšių, instruktorių, radijo ir karvelių kuopos.

Atskirieji vienetai bei daliniai, neįeina į div. sudėtį: 1) Kavalerijos pulkas susideda iš 2 kav. divizionų, technikos ir mokomojo eskadronų ir raitosios baterijos. Divizione 2 kardų ir 1 s. kulk. eskadronai. 2) Sunkiosios artilerijos pulkas — laikomas vyr. vadovybės artilerija; jis tiesiog priklauso artilerijos inspektoriui. Pulkas susideda iš 3 grupių; grupėje 3 baterijos. 3) Krantų apsaugos artil. pulkas susideda iš 7 baterijų, priklauso artilerijos inspektoriui. 4) Atskiroji artil. grupė; grupėje 3 baterijos. Priklauso artil. inspektoriui. Grupėje rengiami artil. puskarininkiai ir atsargos karininkai. 5) Jūrų laivynas. Turi įvairių laivų, jūrų mokyklą. Jam priklauso ir jūrų aviacija. Tokia tad stambiais bruožais kariuomenės organizacija. Ji pritaikyta pagal Latvijos gyvenimiškus reikalavimus ir naujus ginklus.

Kariuomenės mokymas. Latvijos kariuomenės mokymas pagrįstas visuotiniojo karinio parengimo dėsniu. Kariškai apmokomi vyrai ne tik kariuomenėje, bet ir įvairiose srityse ir įvairaus amžiaus jaunuoliai, o šie, patekę į kariuomenę, gerai ir per trumpą laiką parengiami.

Karinės prievolės atlikti šaukiami vyrai, jiems sukakus 21 m. amžiaus. Šaukiami 2 kartus per metus — pavasarį ir rudenį. Karo tarnyba pėstinikuose trunka 11 mėn., kitose ginklų rūšyse — 15 mėn. Šiais metais atskiru įsakymu tarnyba pailginta iki 2 metų.

Kareiviai kariuomenėje mokomi per 2 periodus: I periode mokomi jauni kareiviai; jų mokymas trunka 60 dienų. Pasibaigus mokymo periodui, j. kareivių žinios tikrinamos, prisaiškinami ir pervedami į senus kareivius. II-me periode išbūna visą tarnybos laiką seni kareiviai.

Puskarininkiai rengiami mokomose kuopose, baterijose ir eskadronuose. Mokymas trunka 4,5 mėn. Baigę kursą I rūšies gabumu, tuojau pakeliami į j. puskarininkio laipsnį, o baigusieji II rūšies gabumu — tik dalių vadų nuožiūra.

Liktiniai puskarininkiai tobulinami specialiuose kursuose. Prie karo mokyklos veikia ir karininkų pavaduotojų kursai; jie trunka 4 mėn. Puskarininkiai, baigę tuos kursus, eina į karininko pavaduotojo pareigas. Į kursus priimami puskarininkiai, baigę mokomąją kuopą ir turį nemažiau aukštesniosios mok. cenzą.

Karininkai rengiami karo mokykloje. Mokslas trunka 2 metus, o jų tobulinimui steigiami įvairūs kursai. Aukštesniuosis viršininkus bei generalio štabo

karininkus rengia aukštieji karo kursai — akademija ir politechnika.

Latvija daug dėmesio kreipia į fizinių kariuomenės parengimą. Tuo pačiu jie rūpinasi, kad būtų kartu sustiprinta siela ir kūnas ir kad būtų prie to prieita sistematiškai. Stengiamasi užgrūdinti ir gerai parengti kovotojus žygiui bei kautynėms. Kariai daug pratinami žygyje, bėgime, šokime per kliūtis, krūvio nešiojime ir kita.

Stojant į karo tarnybą, daug atsižiūrima į išeitą mokykloje karinį mokslą. Todėl mokyklose karinis mokymas sutvarkytas karo prievolės įstatymu. Mokyklose stropiai žiūrima mokymo ir auklėjimo. Tie dalykai gerai sutvarkyti ir daug duoda naudos, o kariuomenėje tarnybos laiko pakanka 11 — 15 mėn.

Karinis auklėjimas moksleiviuose išugdo tėvynės meilę, drąsą, savarankiškumą, tautinio ir valstybinio pasididžiavimo jausmus, įpratina tvarkos ir drausmingumo. Žodžiu, visos pastangos sujungtos geresniam tautos kariniam parengimui.

Iš tos trumpos apžvalgos apie latvių kariuomenę matome, kad jų kariuomenė turi garbingą savo istoriją, ji atliko skirtą uždavinį sunkiausiam jų gyvenimo momente pavyzdinčiai. Šiandien, kada latviai švenčia 20 savo nepriklausomybės sukaktuves, mes, dirstelėje į jų kariuomenę, randame, kad ji ir dabar stovi tvirtai tautos sargyboje ir saugoja savo kraštą, kaip kad ji gynė ir dėl jo kovojo prieš 20 metų. Šiandieninė latvių kariuomenė gerai mokoma, o kartu kariškai parengiama ir visa tauta.

Latvių ir mūsų kariuomenės jau prieš 20 metų bendrame fronte parodė didelį draugiškumą, kariai vieni kitus suprato ir sugebėjo gerus santykius išlaikyti ir iki šios dienos. Kad dar geriau vieni kitus pažintume, keičiamės įvairių ginklų rūšių karininkais, stebime vieni kitų manevrus, dalyvaujame kariniuose poligonuose. Taigi, kariuomenės glaudžiai bendradarbiauja ir viena kitai atviros. Reikia manyti ir tikėti, kad jos ir toliau mokės surasti kelius į bendradarbiavimą.

Šiandien, minint Latvijos dvidešimtmečio sukaktį, tenka jai nuoširdžiai palinkėti dar didesnio valstybės sustiprėjimo, augimo ir ramaus gyvenimo, o jų narsiajai kariuomenei budėti ir toliau savo tautos sargyboje, saugojant sentėvių paliktąsias relikvijas, ginant savo tautos laisvę ir garbę.

Gen. št. mjr. A. Jonaitis

Latvių kavalerija parade

JAUNO KAREIVIO PAŽINIMAS

SKYRININKAMS

Skyrininkas visada turi gerai atsiminti, koks privalo būti jis pats, koks kovotojas ir koks jo skyrius. Kitaip tariant, jis turi prieš akis turėti skyrininko idealą ir nuolat jo siekti; o taip pat kovotojo idealą ir skyriaus idealą, prie kurių turi artėti atskiri kovotojai ir visas skyrius. Bet svarbiausia — kovotojo idealas, nes koks bus kovotojas, toks bus skyrius ir toks iš to kovotojo, jei jis mokomietis, ateity bus skyrininkas. Todėl pirmiausia trumpai susipažinsime su kovotojo moraliniu ir fiziniu idealu.

Jauną kareivį išugdyti pilnai parengtu kovotoju yra visų viršininkų uždavinys. Labai didelės, kartais lemiamos reikšmės čia turi skyrininkas. Kad skyrininkas paruoštų gerą kovotoją, jis turi gerai jį pažinti. Kaip reikia pažinti medžiagą, iš kurios statysi namą, ar dirvą, į kurią sėsi sėklą, taip reikia skyrininkui pažinti jauną kareivį. Čia bus keletas patarimų skyrininkui, kuriais teko praktiškai pačiam pasinaudoti.

Pažinęs jauną kareivį ir žinodamas kovotojo idealą, skyrininkas aiškiai matys visus trūkumus ir lengviau galės padėti jaunam kareiviui siekti kovotojo idealo.

Kovotojo idealas

Natūralus jaunas žmogus yra idealistas. Siekimas idealų yra sveikos jaunystės pažymys. Jaunam kareiviui turi būti aiškiai nurodomas kovotojo idealas. Štai jis: „Drausmingas, karštai mylįs Tėvynę ir pasiryžęs dėl jos mirti, narsus, stiprios dvasios ir nepalaužiamos valios, pasitikįs savimi ir savo vadais, kantrus, patvarus, atkaklus — toks buvo Lietuvos kovotojas nepriklausomybės kovose, toks jis turi būti visada ir toks jis bus“ (P-51, 721). Įsiskaitykim, įsigilinkim, išmokim mintinai ir visada turėkim prieš akis šį garbingą lietuvių kovotojo idealą. Lietuvis kovotojas, kuris kaip aras lizdą, gynė visada savo Tėvynę, guldė galvą kovose su visais priešais, kuris krauju išpirko Tėvynei laisvę, paliko šį garbingą savęs atminimą. Taigi, iš praeities galima semtis stiprybės prie Nežinomo Kareivio kapo. Kariuomenės vadas moralinį kario idealą taip apibrėžia: „Tik tada pasieksime tobulybę, kada save išauklėsime taip, kad kiekvienu momentu be mažiausio svyravimo galėtume atsakyti nuo visų savo asmeninių reikalų ir malonumų ir su didžiausiu įsitikinimu aukotume bendram visos tautos ir savo Tėvynės reikalui viską, ką tik ji iš mūsų pareikalautų, net gyvybę; kad visi be išimties kariai laikytų didžiausia laime aukotis ir mirti, kad tik Tėvynė ir visi kiti piliečiai gyventų gerai ir laimingai“ („Karys“, 1937 m. 47 Nr.).

Fiziškai kovotojas turi būti patvarus, turi pakelti nuovargį, alkį, troškulį, šaltį. Turi mokėti gerai valdyti ginklą, būti geras šaulys. Bet galutinai laimės dvasinių jėgų persvara. „Dvasinis kariuomenės patvarumas visų pirma yra pasitikėjimo dalykas. Joje turi būti pasitikėjimas savimi, pasitikėjimas savo vadais, pasitikėjimas savo draugais“ (P-51, 159) „O dvasinių jėgų pamatas, skaitome toliau, yra visos tautos atkaklumas ir pasiryžimas laimėti, tinkamas karinis

jaunimo auklėjimas ir mokymas ir geras karinis parengimas“.

Skyrininkas teatsimena, kad jis yra viršininkas, mokytojas ir auklėtojas ir nuo jo didele dalimi pareina tinkamas kovotojo parengimas. Tai didysis jo uždavinys: padaryti kovotoją tokį, kokio reikalauja statusas. Tegul nebijo skyrininkas atsakomybės.

Psichofiziniai tipai

Visiems žinomas posakis „sveikame kūne — sveika siela“, duoda progos manyti, kad kūnas ir siela turi stiprų sąryšį. Nauji eksperimentinės psichologijos tyrinėjimai nustatė, kad tas ryšys yra ypač didelis. Iš žmogaus kūno sudėjimo galima daug spręsti apie jo sielos ypatybes. Yra specialistų, kurie pažvelgę permato tave kiaurai, kaip skaidrų indą. To meno būtų pravartu bent kiek išmolti kiekvienam auklėtojui, o taip pat ir skyrininkui. Štai paslaptingoji kalba: yra nustatyti trys pagrindiniai žmonių psichofiziniai tipai: astenikas, piknikas ir atletas.

Astenikas — aukšto ūgio, liesas, neišsivysčiusia krūtine, pailgo veido, giliom akim, dažniausiai kumpa didele nosim. Astenikas paprastai jautrus, užsidasaręs savyje, mąstytojas, svajotojas. Astenikai yra geriausi mokslininkai, menininkai. Tai gilaus jausmo ir aštraus proto žmonės.

Piknikas — asteniko priešingybė. Žemo ūgio, storulis, apvalaus veido, aukšta atvira kakta, apvaliom akim. Jis visada gyvas, judrus, linksmas, kompanijos mėgiamas žmogus. Gyvenime piknikai realisti praktikai: geriausi pirkliai, biznieri, politikai, visuomenininkai, vadai. Jie veiksmo ir praktiško proto žmonės.

Atletas — tarpinis tipas. Vidutinio ūgio, plačių pečių, penkiakampio veido, gerai išsivysčiusia krūtine, muskulais. Dvasiniu atžvilgiu atletas turi abiejų pirmųjų tipų ypatybes. Kartais jis labiau linkęs į vieną, kartais labiau į kitą. Apskritai, jie sunkaus darbo žmonės. Jie blogesni vadai, bet geresni darbininkai. Jie drausmingi ir duodasi vadovaujami, auklėjami. Todėl svarbu, kokiose aplinkybėse atletas užaugęs.

Reikia pastebėti, kad ūgis čia nėra pats svarbiausias pažymys. Astenikas ar atletas, neturėjęs tinkamų sąlygų, užauga mažas, o piknikas kaip bokštas, bet ypatingosios žymės pasilieka apvalus, pailgas ar kampuotas veidas, giliai įdubusios akys, nosis.

Gryną tipą sunku rasti, dažniausiai pasitaiko mišrūs tipai. Išorinės išvaizdos nepakanka nustatyti psichiniams daviniams. Teks imtis kitokių priemonių.

Sprendžiant iš išvaizdos reikia žiūrėti į sveikatingumą, į jauną žvalumą, vikrumą. Daug pasako akys. Protingos akys visada pastebimos. Žvilgsnis ramus, neišsiblaškęs, akys nuolat nešokinėja, kaip žvirbliukai, bet žiūri dėmesingai. Daug kalba veido išraiška: linksmas, niūrus, bailus... veido raukšlės. Nė vienas žmogus neužgimė raukšlėtu veidu. Bet čia jau smulkūs mėgėjų dalykėliai.

Anketa

Pilnam vaizdui susidaryti padeda anketa. Anketa pravedama po 2—3 savaitių, kada jau spėjo jauni kareiviai susipažinti su kariniu gyvenimu. Anketoje klau-

simai turi liesti 1) jauno kareivio karinį subrendimą, 2) ginklo rūšį, 3) inteligentiškumą ir pabaigoj parašomas gyvenimo aprašymas — curriculum vitae. Kariui subrendimui patikrinti gali būti tokie klausimai: Kaip atrodo karinis gyvenimas? Ką manai apie karą? Ar nori būti viršininku ir koks viršininkas būtum? Ginklo rūšį liečią klausimai: kurį užšavinį atlieka x ginklo rūšis kautynėse? Ar patinka? Intelligentiškumui tirti: Ar daug esi skaitęs knygų, kokio turinio knygos labiausiai patinka? Kuris tavo gyvenimo tikslas? Kokių įsitikinimų apie Dievą ir Tėvynę? Ar nori būti Tėvynei naudingas ir kuriuo būdu? Kokios nuomonės esi apie moteris (meilę), sportą, išgėrimą, rūkymą? Kuriai organizacijai pritari ir kodėl? Atsakyti turi laisvai, sąžiningai, atvirai.

Savaime suprantama, kad inteligentiškumui nustatyti nepakanka žinoti išeitų klasių skaičius. Intelligentiškumui reikia suprasti turėjimą minčių ir sugebėjimą savarankiškai subrendusiai galvoti — žodžiu, proto išsilavinimą. Čia daugiau, negu klasės reiškia perskaitytos knygos, organizacijos, kuriose dalyvavęs, klausęs paskaitų, sportavęs, gal būt, vadovavęs; tai yra gyvenimo mokykla. Todėl reikia parinkti tokius klausimus, kad jaunas kareivis galėtų pareikšti savo nuomonę, jei jis turi ją, ir sugebėjimą protauti. Klausimai turi būti sunkesni, įdomūs bet kurio išsilavinimo asmenims. Kaip tas sugebės, taip atsakys.

Atsakymų gausime įvairių. Jūs reikės gerai apsvarstyti. Svarbu ką ir kaip atsako. Tik tyrėjas turi labai jautriai įsiklausyti į tą sielos kalbą, kurią randame tarp eilučių, kai patys savęs klausiamo, kodėl autorius taip, o ne kitaip atsako. Toji kalba yra labai subtili. Nedrįsk daryti išvadas per greit. Gyvensi kartu ir įsitikinsi savo sprendimų teisingumu.

Iš to, ką atsako j. kareivis, matysime, kurią gyvenimo mokyklą jis išėjęs, maža ar daug gyvenęs, skaitęs, dirbęs, ar jis savarankiškas, apsisprendęs.

Iš to, kaip atsako, teks padaryti svarbesnių išvadų. Vieni atsakymai bus trumpi, aiškūs, kalba tiksli, kondensuota, mintys logiškai išdėstytos, svarios, kitų paviršutiniškos mintys, naivus argumentavimas, trečių kalba plepi, daug žodžių, maža minties — kibiras vandens, sauja miltų. Maža skaičiausio kalba bus nežodinga, neturtinga, liesa, neturės nuosavo stiliaus, mintys įprastinės. Juo inteligentiškesnis, juo jis turės daugiau savų minčių, juo stilius bus ritmingesnis, kalba gyvesnė, turtingesnė, argumentavimas tvirtesnis. Šalia inteligentiškumo reikia nustatyti būdą: lėtas, karštas, šnekus, draugiškas ar užsispyrėlis, užsidarėlis, socialus, idealistas, pasitikėjimo turis ar realistas, egoistas, egocentriškas. Tai spresime drauge iš stiliaus ir turinio. Štai vienas atsako, kad jam kariškas gyvenimas nepatinka, skaityti daug neįmanoma, viršininku būti nenori, organizacijose nedalyvavęs... ne, ne ir ne... Tyrėjas turi patį blogiausią tipą: neinteligentiškas, nesocialus, neidealistas, užsispyrėlis, niekuo nepasitenkinęs. Toks įsakymą vykdys murmėdamas. Tokiam daugiau vargo bus įteigti vidujinį drausmingumą, ir auklėtojas rimtai turi susirūpinti, kaip išvartys iš jo visus ožius ir padaryt žmogų ne tik drausmingą kovotoją, bet ir laimingą sumanų pilietį. Štai idealisto atsakymas: „Asmeninės naudos atsižadėjimas — per maža auka Tėvynei“. Kito atsakyme radau sakinį: „Lietuvio kario pareiga stovėti brangiųjų tėviškės laukų, žaviniosios jūros ir mėlynosios padangės sargyboje“. —

Tai dinamiško, gyvo, gana plepaus ir nuoširdaus žmogaus kalba, kuris mėgsta grožį, meną, mat, jo kalba jau papuošta epitetais. Jam trūksta griežtumo ir praktiškumo, nes tie epitetai labai švelnūs, romantiški. Vienas vėl pasipiktinęs kalba apie gėrimą, pats jis griežtas abstinentas: „bet dėl manęs, kas geria — gali gert“. Vadinasi, leidžia pasauliui riedėti savo vėžėmis. Toks žmogus ir kariškam gyvenime labiau tiks būti vadovaujama, negu vadovaut, jis klusnus, ramus, bet neveiklus, nors kai reikės jo aukos, jis mielai aukosis. Žinoma, tokios išvados galima padaryti, jeigu tam nesipriešina visi kiti atsakymai.

Gerai išstudijavęs atsakymus, kaip uolus tartytojas, dabar gali palyginti su nustatytu psichofiziniu tipu ir jo fizine išvaizda gausi pilną jauno kareivio vaizdą, permatysi jį, kaip skaidrų kūną. Matysi, kiek toli jis nuo kovotojo idealo, ir geriau galėsi numatyti, kaip, kuriom priemonėm teks auklėti, įkvėpt darbštumo, pasiaukojimo, pasitikėjimo, gaivalingo veiklumo dvasią, tokią dvasią, kuri verčia viską daryti geriausiai. Dabar galėsi parašyti aprašymą, susidedantį iš biografinių, psichinių, fizinių davinų ir įvertinimo.

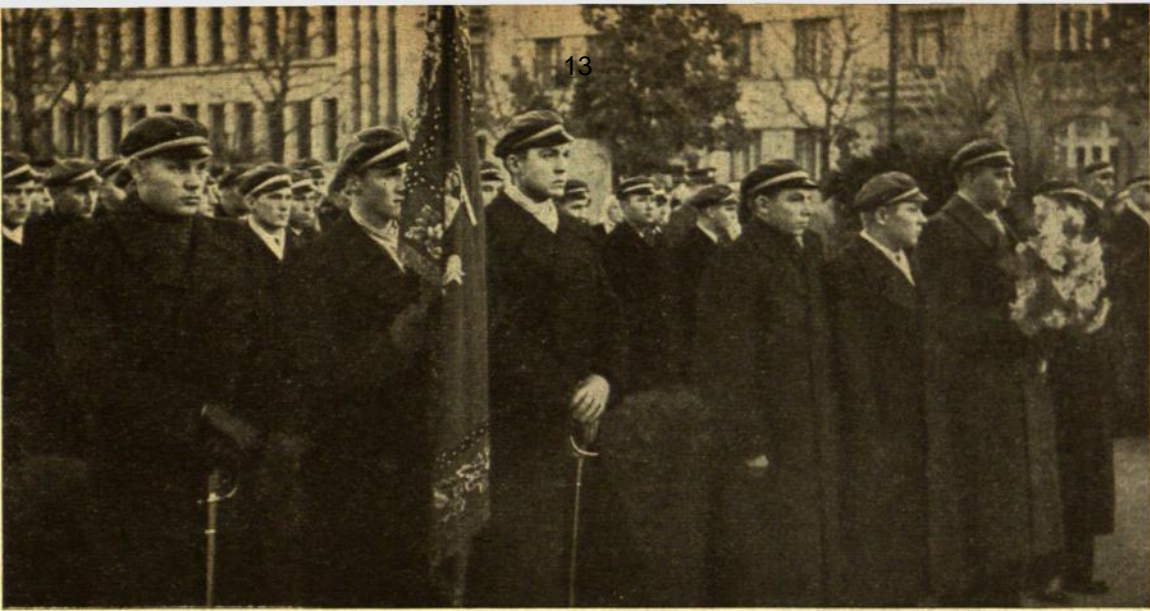
Dar kelios pastabos dėl bausmių

Kariuomenėj tarnavimo laikas labai trumpas. „Per tą laiką kariuomenė, sako kariuomenės vadas, padaromus kuniškai ir dvasiškai užgrūdintus visokiems pavojams, sunkumams ir nuovargiui. Labai gerai žinome, kad turime būti paklusnūs, drausmingi, ypatingai darbštūs, ir kad turime dirbti ne iš baimės ir ne dėl vadų ir viršininkų akių, bet bendram visos valstybės ir kariuomenės reikalui. Kariuomenės rauna iš mūsų lepšiskumą, nerangumą, baimę, apsilėidimą, tinginavimą, nusiminimą, abejingumą ir jų vietoje įskiepija mums Tėvynės meilę, energiją, judrumą, tvarką, darbtingumą, pasitikėjimą savimi, drąsą, narsumą, drausmingumą, ištikimybę, draugiškumą, pasiaukojimą ir kitas kariškas dorybes“ (Karys 1937 m. 47 Nr.). Trumpu laiku tokį didelį uždavinį atlikti be ypatingų pastangų sunku. Pabaudos prasmė ta, kad greičiau kovotojas nusikratytų blogais įpročiais. Bet kitam pabauda yra aštresnė pastaba, o kitam nepakanka „be eilės“. Intelligentiškesnis žmogus ir astenikas pabaudoms visada jautresnis, o piknikas ir neinteligentiškas ne tokie jautrūs. Todėl su pabaudomis ir storžieviškumu — atsargiai, nes jos viršininkui gali nieko neduoti, o pridaryti nuostolių, mažindamas autoritetą. Duodant pabaudą reikia gerai pagalvoti. Apskritai į jauną kareivį reikia žiūrėti su meile, ne iš savo viršininkų aukštybių, kaip į kokį priešą, niekam vertą kvailutį. Tuo jie teisingai visada nusiskundžia. Su meile reikia atlikti ir tokį skyriaus tyrimą.

Eil. P. Ažuolas

Į pulką atvykus

Ramovėnai prie Nežinomojo Kareivio kapo

M. Truso nuotr.

„Ramovės“ korporacijos sukaktis

„Ramovės“ korporacija, dar tik įeinanti į septintuosius darbo metus, jau yra išvariusi gilią vagą mūsų studentijos akademiname gyvenime ir visuomenėje. Jos dirbamas darbas visuomet palieka geriausių atsiminimų, nes jis yra mums visiems lygiai brangus ir malonus — tai savojo krašto saugumo stiprinimas. „Ramovės“ korporacijos vėliavoje yra įrašas: „Mokslas ir pagėga — tautos ateitis“. Siekdami mokslo, šviesdamies, kariškai rengdamies bei auklėdamies ir tas mintis skleidami studentijos bei visuomenės tarpe, ramovėnai kukliu įnašu prisideda prie bendrojo krašto saugumo stiprinimo ir gražios Tėvynės ateities kūrimo. Tatai yra jų vyriausias tikslas ir garbingiausioji pareiga.

Švenčiančią šešerių metų sukaktį „Ramovės“ korporaciją mes minime kaip brangią mūsų kariuomenės talkininkę. Ramovėnai, kaip atsargos karininkai, gerai pažinodami kariuomenę ir būdami visuomenėje, glaudžiu saitų tarpininkauja kariuomenės ir visuomenės bendradarbiavime. Ak, mes gerai žinome, kad kariuomenės ir visuomenės dienų rengimo idėja, pradžia ir jų vykdymas kilo „Ramovės“ korporacijoje. Našesnis Ginklų Fondo sąjūdis kilo, kai korp. „Ramovė“ visiems priminė tą ypačiai brangi ir būtiną reikalą. Pati parodė geriausią pavyzdį, apdovanodama savo auklėtoją Karo Mokyklą keliomis dešimtėmis karinių šautuvų. „Ramovė“ ši pavasarį, dar labiau norėdama susirišti su kariniu darbu ir būti naudinga kitiems, įstojo į Šaulių Sąjungą. Aplamai, visas ramovėnų vykdomasis darbas visuomet yra rimtas, prasmingas ir brangus ne tik kariuomenei, bet jis užima reikšmingą vietą bendrajame kariniame tautos pasirengime.

Lapkričio 6 d. „Ramovės“ korporacija šventė ir minėjo savo šešerių metų sukaktį. Iš ryto visa korporacija išklause pamaldas įgulos bažnyčioje, pavakare pagerbė Nežinomąjį Kareivį, dalyvaudama vėliavos nuleidimo iškilmėse ir ant Nežinomojo Kareivio kapo uždedama gyvų gėlių puokštę. Buvęs korp. pirmininkas ats. ltn. Venclovas čia priminė korporacijos siekimus ir pareigas.

Vakare karininkų ramovės rūmuose įvyko iškilmingoji šventės sueiga. Sueigą atsilankydami pagerbė „Ramovės“ korporacijos Šefas Antanas Smetona, mi-

nistras pirmininkas Vl. Mironas, kariuomenės štabo viršininkas b. gen. Černius, Kauno m. burmistras Merkys, viceministras Giedraitis, karo mokyklos v-kas b. gen. Musteikis, karo sanitarijos v-kas b. gen. Nagius, daug kitų aukštųjų kariuomenės, šaulių bei valstybinių įstaigų pareigūnų, studentų ir kitų svečių.

Sueigą atidarė „Ramovės“ korp. pirmininkas ats. j. ltn. Apeikis. Savo žodyje papasakojo apie atliktus korporacijos darbus ir veikimo sąlygas. Po to visų ramovėnų vardu paprašė Šefą Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną pasakyti keletą minčių.

Korporacijos Šefas priminė ramovėnų tikslus ir nužymėjo gaires tolimesniam jų darbui, kuris pirmoje eilėje turįs būti mokslas, kaip studentų organizacijos, o paskui — karinis darbas. Po Respublikos Prezidento kalbos tarė žodį ministras pirmininkas Vl. Mironas ir viceministras Giedraitis. Brangiųjų svečių kalbos buvo nuoširdžiai ir atidžiai išklaustytos. Po Šefo kalbos buvo sugiedotas Tautos Himnas.

Korporacijos šventės proga sveikino krašto apsaugos ministras kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, atsiuntęs gražią sveikinimo telegramą, negalėjęs pats asmeniškai dalyvauti. Raštu taip pat sveikino V. D. Unkšversiteto rektorius prof. Roemeris. Drauge buvo perskaityti ir kiti sveikinimai, o dalyvavę įvairių organizacijų atstovai sveikino žodžiu.

Sueigos metu buvo perskaitytas korporacijos Šefo Respublikos Prezidento Antano Smetonos aktas, kuriuo įsteigiama pereinamoji dovana-taurė už gerą studentų šaudymą. Ji atiteks tai korporacijai, kuri ją laimės tris kartus iš eilės arba 5 kartus be eilės. Ši dovana ramovėnų ir visų dalyvavusių studentų buvo su-tikta nepaprastu džiaugsmu.

Šventės proga buvo atliktos juniorų pakėlimo į seniorus apeigos. Su juniorais atsisveikino tėvūnas ats. ltn. Tupikas. Pakeltųjų vardu žodį pasakė ats. j. ltn. Vosylius. Pakelta 15 juniorų.

Sueiga baigta „Gaudeamus“.

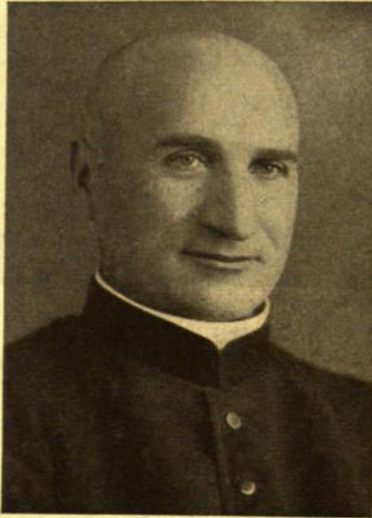
Po sueigos įvyko pobūvis, kuriame dalyvavo visi sueigos svečiai. Išvyksta Respublikos Prezidentas buvo palydėtas didžiausiomis ovacijomis ir dideliu nuoširdumu.

Kun. P. Kryžanausko išleistuvės¹⁴ Respublikos Prezidentas A. Smetona apdovano- notas Estijos Baltosios Žvaigždės ordinu

Lapkričio 3 d., sulaukęs nustatyto amžiaus, išėjo į atsargą 2 p. D. L. K. Algirdo pulko kapelionas kun. Povilas Kryžanauskas.

Kun. Povilas Kryžanauskas yra vienas iš pirmųjų dvasiškių, savo jaunystės dalį praleidęs kariuomenės cilese ir todėl išleidžiant jį iš kariuomenės cilių, netenkame patyruosio dvasios vado,

Kun. Kryžanauskas gimė 1886 m. gegužės 4 d. Ukmergėje. Baigęs Ukmergės 4 klasių mokyklą, dar pasirengęs privačiai, stojo į Kauno kunigų Seminariją, kurią baigė ir buvo paskirtas į Rietavo parapiją vikaru. Jam Naujamiesty bedirbant religinį darbą, prasidėjo Nepriklausomos Lietuvos atstatymo darbas.

Jis kaip kunigas, pasiūlo savo jėgą Tėvynei, 1919 m. paduodamas prašymą vyskupui, kad jį paskirtų į kariuomenės eiles. 1921 m. kun. Kryžanauskas paskiriamas 11 p. Vilniaus pulko kapelionu, o nuo 1922 kovo 17 d. tarnybos labai perkeliamas į 2 p. D. L. K. Algirdo pulką, kuriame jis tarnavo per 16 metų.

2 pėst. pulkas, išleisdamas iš savo tarpo ilgametį pulko kapelioną, junta, kad išleidžia kunigą — sau artimą žmogų, kuris su pulko šeima buvo susigyvenęs ir parodęs daug nuoširdumo. Kun. Kryžanauskas nesireklamuodamas ir nenuilsdamas ilgus metus dirbo kariuomenėje ir todėl paliko mums daug malonių atsiminimų apie save.

Tąja proga pulkas surengė išleidžiamajam išleistuve, kuriose dalyvavo pulko karininkai su šeimomis. Pulko vadas atsisveikinimo žodyje padėkojo gerb. kapelionui už jo trusą, nuoširdumą, kurį jis parodė būdamas pulke, ir palinkėjo geriausios kloties būnant atsargoje. Tąja proga jam buvo prisegtas Vytauto Didžiojo V-jo laipsnio ordinas, kuriuo jį apdovanojo Respublikos Prezidentas. Pulko vardu kapelionui pulko vadas įteikė tradicinį pulko albumą su visų karininkų atvaizdais. Išleidžiamasis kun. Kryžanauskas pasakė jautrų atsisveikinimo žodį. Kalbėdamas jis tarp kitko pasakė: „ir tas kariuomenės tarnybos laikotarpis bus šviesiausia prošvaistė mano gyvenime“... Baigęs žodį, pulkui įteikė atminčiai kryžį.

Kun. Kryžanauskas už nuopelnus Lietuvai yra apdovanotas, be dabar įteikto Vytauto Didžiojo ordino, dar D. L. K. Gedimino IV laipsnio ordinu ir Nepriklausomybės medaliu.

Pulkas, išleisdamas kun. Kryžanauską, linki savo ilgamečiui kapelionui ilgiausių metų sėkmingai dirbti Tėvynei ir Bažnyčiai.

Kpt. A. Gaigalas

Respublikos Prezidentas A. Smetona apdovano- notas Estijos Baltosios Žvaigždės ordinu

Lapkričio 2 d. į Kauną atvyko Estijos Respublikos Prezidento vyr. adjutantas, kavalerijos inspektorius, b. gen. Gustavas Jansonas, kuris atvežė Lietuvos Respublikos Prezidentui neseniai įsteigtą Estijos Baltosios Žvaigždės ordiną su grandine.

Geležinkelių stotyje b. gen. Jansoną pasitiko Respublikos Prezidento kanceliarijos viršininkas Dr. Bielskus, Estijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Lietuvai Varma, b. gen. Tallat-Kelpša, Protokolo direktorių pavaduotojas A. Staneika, Respublikos Prezidento asmens adjutantas gen. št. plk. ltn. Žukaitis ir Estijos attasė Pärllis. B. gen. Jansonas atvyko į Kauną iš Rygos, kur irgi turėjo tą pačią misiją įteikti ordiną Latvijos Respublikos Prezidentui.

Įsakymas kariuomenei apie lapkričio 23 dieną

Išėjusiame Įsak. Kariuomenei Nr. 73 lapkričio 2 d. paskelbta, kad šių metų lapkričio 23 dieną, kariuomenės šventės ir Vyčio Kryžiaus šventės dieną, atsižvelgiant į 20-ties metų Lietuvos Nepriklausomybės ir Kariuomenės įsikūrimo sukakties jubiliejų, laikyti nedarbo diena. Tą dieną visose įgūlose suruošti kariams atitinkamas paskaitas ir pasilinksminimus.

Vyčio Kryžiaus ordino ir Vyčio Kryžiaus kavalerius, tikrosios tarnybos karius, norinčius vykti į Kauną dalyvauti šventėje lapkričio 23 d. (vieną dieną) laikyti komandiruotėje tarnybos reikalais.

Tame pačiame Įsak. Kariuomenei pabrėžta, kad visoms kariuomenės dalims ir įstaigoms, priimant į tarnybą civilinius tarnautojus, teikti pirmenybę buvusiems liktinių puskarininkių kandidatams.

Nuorašas

ĮSAKYMAS KARIUOMENEI

Nr. 74

Kaunas, 1938 metų lapkričio mėn. 3 d.
Rikiuotės sritis

Šių metų lapkričio mėn. 8 dieną sukanka 10 metų, kai pradėjo kurtis ir veikti atskirose kariuomenės dalyse kariuomenės ugniagesių komandos.

Kariai, kovodami su pavojingu ir klastingu žmonių priešų — ugnimi — dirba naudingą tautai ir valstybei darbą. Patys gi ugniagesiai, vykdydami sunkias pareigas, pralina gerą mokyklą: jie ugdo tvirtą kario būdą, ryžtumą, sumanumą ir drąsą. Be to, kariuomenės ugniagesiai, gelbėdami žmonių gyvybę ir privatų turtą, žymiai patraukia visuomenės simpatijas kariuomenei ir paruošia kraštui ugniagesių kadrą.

Su malonumu primindamas kariuomenės ugniagesių pirmojo dešimtmečio būvyje nuveiktus darbus, sveikini ir tarnybos vardu dėkoju visiems kariuomenės ugniagesių vadams, komandų vadovams, kareiviams ugniagesiams, tiek esantiems tikroje karo tarnyboje, tiek atsargoje, linkėdamas, kad ugniagesybos darbas ir toliau tuo pat sėkmingumu būtų dirbamas su kilniu ugniagesių šūkiu: „Dievui garbė — artimui pagalba“.

Brig. generolas S. Raštikis, Kariuomenės Vadas
ir e. Krašto Apsaugos Ministro p.

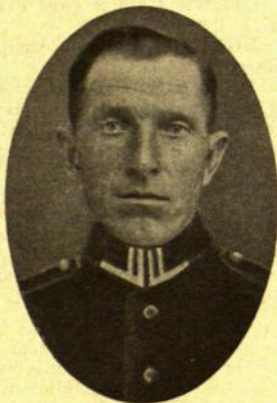
Sužeistas nemetė ginklo

Psk. Vincas Akilaitis gimė 1897 m. spalį 15 d. Panevėžio aps., Krekenavos vl., Baibokų km. Kariuomenėn stojo 1919 m. balandžio 15 d. savanoriu į Kėdainių aps. komendantūrą. Tarnavo 4 pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulko 1 kuopoje.

1919 m. bolševikai stovėjo prie Šėtos miestelio. Jų šeiminkavimą skaudžiai pajuto vietos gyventojai, ypačiai tie, iš kurių tarpo buvo išėjusių savanoriais į Lietuvos kariuomenę.

Kėdainių savanorių būrelis, kuriame buvo Vincas Akilaitis, gavo įsakymą vykti į Šėtą pulkti bolševikus. Nors visi buvo naujokai, bet tiesiog trokšte troško patekti į frontą ir akis į akį susidurti su priešu. Savanorių būrelis auštant pasiekė Šėtos apylinkes. Turimomis žiniomis Šėtos miestelyje bolševikų jėgos buvo nemenkos. Mūsiškiai, apsisotę prie miško, susidarė Šėtos miestelio puolimo planą. Artėjimą pradėjo grioviais. Savanorių būrelis kautynių rikiuotėje prislinko prie Šėtos apie 400—500 metrų. Visi, kurie turėjo geresnius ginklus, ėjo pirmisiais. Surtartas ženklas — ilgas švilpukas. Mūsiškiai pradėjo artėti prie priešo. Su pirmisiais kylančios iš už miško saulės spinduliais, mūsiškių kulkosvaidis ėmė smarkiai šaudyti. Priešų tarpe matyti maišatis ir bėgijimas į visas puses. Mūsiškiai nepaprastai narsiai ir drąsiai veržiasi pirmyn. Bolševikai, apie valandą netvarkingai gynęsi, pradėjo iš Šėtos trauktis. Mūsiškių pusėje aiški pergalė. Tačiau bolševikai savo pasitraukimą visą laiką dengė kulkosvaidžių ugnimi, todėl mūsiškiai savo ėjimo tempą pirmyn turėjo sulėtinti. Vincas Akilaitis, nežiūrėdamas smarkios priešų ugnies, iš šono laukais prišliaužė prie artimiausio Šėtos miestelio namo, užėmė gerą poziciją ir iš rankinio kulkosvaidžio privertė bolševikus galvotrūkiškai bėgti. Apie 8½ val. Šėtoje jau šeiminkavo mūsiškiai. Gyventojai didžiausiu džiaugsmu sutikė savuosius ir kiek tik galėdami jiems padėjo. Vincas Akilaitis prisimena vieną juokingą, bet kartu ir būdingą sceną: mažas 5—6 vaikutis vienais aukščiau kelių baltinėliais bėgo paskui jį ir šaukė kiek galėdamas: — jūs geli il glazūs kaleiviai. Aš jūsų visai nebijau. Aš galiu il šautuvą panešti.

Šėtoje mūsiškiams nebuvo laiko ilgai dairytis. Galutinai miestelį išvalius, savanorių būrys grįžo į Kėdainius. Čia gegužės mėn. pabaigoje savanorių būrys buvo atitinkamai padidintas, pavadintas 4 pėst. pulko 1 kuopa ir išūstas į Truskavą. Kuopos vykimą į Truskavą bolševikai pajuto. Mūsiškiams atvykus, jie pasitraukė į Ramygalą. Kuopa Ramygalos

4 pėst. pulko
psk. Vincas Akilaitis

apylinkes pasiekė naktį. Raiti kuopos žvalgai susidūrė su bolševikų lauko sargybų daliniais apie 1—2 val. naktį. Tuo laiku mūsų pėstininkai dviem kulkosvaidžiais ėmė klibinti bolševikų lauko sargybas, kad jos paliktų savo pozicijas. Po paleistų šūvių bolševikų lauko sargybos ėmė trauktis Ramygalos kryptimi. Mūsiškiai puolė į jų apkasus. Užėmę bolševikų apkasus, rado juose septynis susirietusius bolševikus. Jie, matyt, nebenorėjo daugiau kariauti, nes lengvai pasidavė į nelaisvę. Dalis mūsiškių, esanti geruose bolševikų apkasuose, kulkosvaidžių ugnimi vaišino esančius Ramygaloje priešus. Likusioji dalis pradėjo pulsti iš sparno. Mūsiškiams atkakliai puolant, bolševikai dideliais nuostoliais turėjo iš Ramygalos pasitraukti. Kiek jie turėjo sužeistų — nežinoma. Nukautų liko dešimt. Be šių, jie dar paliko daug maisto produktų.

Kuopa iš Ramygalos persikėlė į Krekenavą. Rajūnų dvare buvo bolševikai. Reikėjo juos iš čia iškrapštyti. Kuopos vyrai, visose kautynėse pergale vainikuoti, nieko nelaukę, pradėjo iš dviejų pusių pulsti dvarą. Tikėjosi, kad ir čia ligi pusryčių apsidirbs. Tačiau išėjo truputį kitaip. Priešas gynėsi ne tik smarkia kulkosvaidžių, šautuvų ugnimi, bet ir artilerija. Šiose kautynėse psk. Akilaitis ir jo draugas Ramoška nenustoję drąsos ir šalto kraujo. Nežiūrėdami smarkios ugnies, visą laiką grandinėje ėjo beveik stati. Visai priartėjus prie Rajūnų dvaro, j. psk. Ramoška buvo sužeistas, o bemaž užimant dvarą, buvo sužeistas ir j. psk. Akilaitis. Tačiau nors ir sužeistas, ropomis slinko pirmyn ir šaudė į priešą. Kraujuotas slinkimo kelias buvo neilgas. J. psk. Akilaitis nusilpęs apsikniaubė ant šautuvo ir atsiliko nuo savųjų. Mingelionių kaimo ūkininkas Kadžys rado jį gulintį kraujuose, tvirtai suspaudusį ir apsikabinusį šautuvą. Ūkininkas, kiek galėdamas, suteikė jam pirmąją pagalbą ir vos gyvą atvežė į Krekenavą. Vėliau buvo nusiųstas į Kauno karo ligoninę, kur po sėkmingo 3 mėn. gydymo pasveiko.

Mūsų kariuomenei galutinai susitvarkius su bermontininkais, psk. Akilaitis buvo perkeltas į lenkų frontą prie Širvintų. Čia jam teko eiti būrininko pareigas. Prie Musninkų miestelio jo vadovaujamas būrys sumušė lenkų dalinį, kuris paliko vieną sunk. kulkosvaidį, daug šautuvų ir kelioliką belaisvių. Už tai psk. Vincas Akilaitis buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Vėliau psk. Akilaičiui dėl sužeidimo ėmė blogėti sveikata. Nors kovos dar ėjo, bet užėmus Musninkų miestelį, psk. Akilaitis buvo jame paliktas mokyti jaunos kareivius. Čia jis išbuvo iki 1921 m. spalį 27 d., t. y. iki paleido jį į atsargą.

Dabar ats. psk. Vincas Akilaitis gyvena Panevėžio aps., Krekenavos vl., Baibokų kaime.

Pristatant psk. Akilaitį apdovanoti Vyčio kryžiumi, šiaip rašoma apie jį apdovanojimo lape: „J. psk. Vincas Akilaitis 1920 m. lapkričio 12 d. žvalgybos metu pasižymėjo narsumu ir sumanumu. Apsupant Osiną iš pietryčių ir puolant priešų apkasus ties Pletkiškio dvaru, paėmė kulkosvaidį... (Toliau nebeįskaitoma).
Gerulaitis

Vieno veiksmo vaidelis

Veikia:

1. VALAITIS, jaun. ltn., būrio vadas
2. BUDRYS, jaun. puskarininkis, skyrininkas
3. GUDELIS, senas kareivis
4. ŽYGELIS
5. GERVĖ
6. TARVAINIS jauni kareiviai
7. PŪKELIS
8. JONUŠKA

(Laisvas kazematų tarpas. Keli suolai ir krėslių. Priešaky dešinėje staliukas. Ant sienų šūkių ir paveikslai. Pirmosios karo tarnybos dienos, gavus karinę uniformą. Jauni kareiviai renkasi ir dalijasi išpūdziais).

1.

ŽYGELIS (veržia diržą ir taisy palaidinę). Pritinka vis dėlto. Žmogus lyg grakštesnis atrodo.

GERVĖ (velkasi palaidinę). Kas turite veidrodėlį? Jurgi, pas tavo mačiau, paskolink.

TARVAINIS. Ne piršliais važiuosi, gerbiamasis. Atsibos...

GERVĖ. Tau gaila! Laikyk sau sveikas, jei nepasitiki.

TARVAINIS. Ir be veidrodžio gražus.

ŽYGELIS. O man atrodo, jog neatsibos. Tokius patogius drabužius aš ir namie dėvėčiau. Visur laisva, patogų; jokie varžymo nejauti. (Gimnastikuoja.) Kaimo siuvėjai, žiūrėk, derins derins, o be trūkumų ir neišeina: tai rankoves nutrumpina, tai po pažastim piauna, tai garankštis ant sprando.

JONUŠKA. Nieko padoresnio, tur būt, nematei. (Nepatenkintas sagstosi.) Ech, sudie apikaklės ir kaklaraiščiai, išieiginiai marškiniai ir kelnės su ašmenim. Gražiai atrodydavau...

PŪKELIS. Priprasi, priprasi, ponaičiuke, ir prie milinės ir prie kuprinės. Bus tau:

Gėlėlė kilpoj,
Mergelei švilpia:
Labas, Maryte!
Duokš baltą rankytę...

JONUŠKA (užsigavęs). Valdyk srėbtuvą! Ne tavo koto gulbinas. Tu nė sapne nesapnavai, kokius aš batukus dėvėjau.

PŪKELIS. Gulbinas, žiūrėkite, baltasparnis, šilka-plunksnis. Tuoj viršila pastatysime... Sėsk, tamsta leitenante, dvidešimt vieną sutašysime, o paskui — alus! (Kortuoja.)

JONUŠKA. Kelnės numausiu, neapsirik.

PŪKELIS. Valdiškų nenumausi, nereiks priprasti. Na, tai kaip, mesti? O gal devinkę mėgsti?

ŽYGELIS. Neprasidėkite, vyrai, dar skyrininkas ateis ir visus pakaltins. Juk čia, sako, draudžiama kortuoti.

PŪKELIS. Greit aš pats būsiu skyrininkas!

TARVAINIS. Matei savo ausį. Bus jis, mat, skyrininkas.

ŽYGELIS. O ką žinai. Juk ir skyrininkai iš tų pačių.

GERVĖ. Viskas šiaudai, vyrai!

TARVAINIS. O kas grūdai?

GERVĖ. O grūdai tas, kad kojos už vartų be leidimo neiškelsi. Kriukis, vyruti! Aš jau bandžiau, bet sargybiniai sukryžiavo šautuvus. Stop, sako, broliuži, leidimą ar turi? O gatvėje mergelių, o visokių ponų ir ponių, kaip atlauduose.

ŽYGELIS. Negalima, ir nereikia. Ko ten bastysies. Dar ko gero miesto žulikėliai batūs numaus.

PŪKELIS. Tu viską pagal karinį statutą nori, che, che, che. Ar ilgai išlaikysi?

ŽYGELIS. Pasistengsiu. Kiti išlaiko, išlaikysiu ir aš. JONUŠKA. O poterius ar moki?

ŽYGELIS. Užteks mano sveikatai, po lova nelįsiu.

TARVAINIS (sunkiai atsidusta). E, che, che, che, che...

GERVĖ. Girdite kaip Tarvainis dūsauja. Lašiniai smaugia...

PŪKELIS. Mamos pasiilgo. Čia tau ne kamarėlė su grietinėle.

TARVAINIS. O jei virėju paskirs, prašau, ryk sveikas, kiek patinka. Kiti su šautuvu kankinasi, o tu sau puoteles graibstai, bekoną čirškini ir švilpauji.

ŽYGELIS. Ne taip lengva. Čia viskas gramais susverta, ir kito skriausti neleidižia.

PŪKELIS. Pilve nepaversi.

TARVAINIS. O vis dėlto liūdna, vyrai. Namie sau miegi, kiek patinka, eini, kur kojos neša. Tiesioginis viršinininkas tau motina, o su motina, hi, hi, kaip nori.

GERVĖ. Uždainuokime savo naujovišką, ar kurį galą. Blogiau mirties nieko nebus. Pradėk, Pūkeli, tu gerklingas.

VISI (dainuoja).

Ant kalno beržas vienas svyruoja,

Jaunas bernelis keliu važiuoja.

Oi lylia, lylia, oi lylia, lylia,

Jaunas bernelis keliu važiuoja.

Šaukia į pulką naujokų būrį,

Įduok, močiute, kumpių ir sūrių.

Oi lylia, lylia, oi lylia, lylia,

Įduok, močiute, kumpių ir sūrių.

Duos plieno šalmą, ginklą, kuprinę,

Išmokys ginti savo Tėvynę.

Oi lylia, lylia, oi lylia, lylia,

Išmokys ginti savo Tėvynę.

ŽYGELIS. Citat, vyrai, senas kareivis ateina. Reikia paklausinėti, kaip čia viskas tvarkoma, kaip gyvenama ir dirbama. Paklysti netruksi, o paskui čiaudėk, sveikas. Čia kiekvienas už save atsako.

JONUŠKA. O kam savo galva ant pečių.

GERVĖ. Kad kepurę būtų ant ko užmaiti. (Ieina Gudelis.)

2.

PŪKELIS (Gudeliui). Labą dieną, drauguži!

GUDELIS. Labas, labas, geltonsnapiai. Dykinėjate.

JONUŠKA. Irgi kalakutas. Išivaizdina...

ŽYGELIS. Kolei kas neturime pareigų. Atsiprašau, aš norėčiau paklausti, kada bus renkami kandidatai į mokomąją kuopą?

GERVĖ (sau). Tam drigantui čia per žema tvora...

GUDELIS. Ai, ai, ai, koks tu spartus. Palauk truputiuką, nesikarščiuok, pėdos dar neapšilo.

JONUŠKA. Į generolus taiko...

ŽYGELIS (piktai). Lauk, ordonansu paimsiu...

JONUŠKA. O kad tu nesulauktum! Eičiau aš pas tokį...

GUDELIS. Nespiauk į vandenį. Jis vyras, matyt, neištizės, ir man patinka. Į generolus kaip į generolus, o į grandinius tikrai gali pakilti. Reikia mokomąją baigti, ir viskas. Paskui, ko gero, ir puskarininkio gali pasiekti, virštarnybiniu pasilikti, viršilos laispn išsirtauti, o paskui — prašau, mokykis, stenkis, kopk, kilk, nors iki generolo. Karuomenėje kelias status, bet platus ir tiesus.

JONUŠKA. Vidurinio mokslo čia nepasieksi: laiko mažai ir neleis.

GUDELIS. O kodėl ne. Pernai du puskarininkiai brandos egzaminus išlaikė ir Karo Mokyklon stojo.

ŽYGELIS. O knygų ar galima čia gauti pasiskaityti?

GUDELIS. Kiek tik patinka. Visokių istorijų, romanų ir apysakų — nors alp. Skaityklą kaip koplyčią turime!

GERVĖ. O ar smarkiai baudžia už prasižengimus? Man vienas pasakojo...

GUDELIS. Prasižengimas prasižengimu nelygu. Už vieną — prausyklą šveisi, o už kitą — va! (*Pirštis parodo grotus.*) Geriausia neprasižengti.

TARVAINIS. Kas per kareivis valandų negavęs. Neišvengsi...

GUDELIS. O aš, pavyzdžiui, dar nesu gavęs valandų, ir sveikas. Vieną kartą nedavė leidžiamojo, bet pats buvau kaltas.

JONUŠKA. Pučia dūmus į akis. Pasakyk tu savo bobutei.

GUDELIS (*užsigauna*). Jaunas kareivi, aš patarčiau mandagiai kalbėtis su senesniais kariais. Mano vietoj būdamas, galėsi iš kitų to paties reikalauti.

PŪKELIS. O, jis iš pieno išplaukęs gulbinas, baltakalis.

GUDELIS. Man jo plunksnos nesvarbu. Negražu, ir viskas.

TARVAINIS. Gal dešrų nori?

GUDELIS. Davinio nesukertu.

GERVĖ. Sudorosime ir be padėjų, nesišvaistyk.

GUDELIS. Skyrininko palaukite. Jis pirmųjų žingsnių pamokys ir viską nurodys. Mandagumas, tvarka ir drausmė — visų pirma! Šito neužmirškite! (*Išėina.*)

ZYGELIS (*susisvajojęs*). Mandagumas, tvarka ir drausmė...

GERVĖ. Trys didžiausios dorybės. Gali imti Onutę ir eiti pas kleboną. Tu neužsigauk, Vacy, nes iš apmaudo kalbu. Į gusarus mano širdis traukė, bet nepavyko, ūgis neatitiko. Ech, tai nė pėstininkuos. Davė tau žirgą kaip aitvarą, ir žinokis. Raudona kepurė ant šalies, kardas prie šono, pentinai tik dzan, dzan, dzan. Mergelių tada ant kiekvieno piršto po tryliką...

TARVAINIS. Artilerijoje geriau. Per lengvas buvau.

PŪKELIS. Tas pats velnias, dar patrukti gali.

TARVAINIS. Bet saugiau. Pėstininkas vis pirmoje ugnyje, vis pirmas galvą gulto, tuo tarpu artilerininkai sau už kokių dvylikos kilometrų kavą girksnoja ir iš ilgakaklių piekias, kad net žemė siūbuoja. Jokia kulka nepasieks ir pėsčiam nereikia plumpinti.

JONUŠKA. O kam aviacija sutverta, jei ne tokius tolimus ponus išaiškinti ir sugurinti. Išivaizdinkite sau: plieno paukštis, o tu jo valdovas! Kur patinka, ten suk, nei kelių nei kryžkelių, vien tik mėlynas dangus. Paleidai bombą — žegnokis! Jokia išsigelbėjimo nėra. Trys šimtai kilometrų per valandą! Nepavysi, už uodegos nesučiups.

ZYGELIS. Reikėjo paprašyti komendantą.

JONUŠKA. Iš mūsų valsciaus tik du priėmė, o mano eilė dar nepriėjusi buvo. Ar aš stumdyčiau čia su jumis. Fi, juodi aulai arba getros, tamsiai mėlyna eilutė ir juodas kaklaraštis. Ech... (*Niūniuoją.*)

Lakūnai, lakūnai, lakūnai, Mėlsvųjų erdvių sakalai!

PŪKELIS. Nieko jūs neišmanote! Inžinerijoje geriausia. Jūs ten kraują liejate arba palaužtu sparnu žemyn krinatate, o aš sau tiltą statau arba prie radijo budžiu. Tik: pi, pi, pi, py, pi, py, ir suprask. O tai reiškia: pėstininkai, pirmyn! artilerija, ugnies! tankai, į pozicijas! kavalerija, už fronto! Suprantate, kaip magiška lazdele... Laikykis!

GERVĖ. Sakai, dvidešimt vieną kerti ir įsakinėji. Ne taip jau lengva, kaip atrodo.

ZYGELIS. Visur tas pats, jei jau taip norite žinoti, visur ta pati garbė tarnauti. Pavojaus niekur neišvengsi, kvailysčių visur gali pridaryti, lygiai ir karžygi visur gali palikti. Juk vienas tikslas.

3.

GUDELIS (*budi*). Susitvarkykite, vyrai, jūsų skyrininkas ateina. Pirmojo įspūdžio nesugadinkite, gėdos sau nepadarykite. Svarbu pirmąjį žingsnį tvirtai žengti, o paskui jau savaime viskas seksis. Vakare tikrai kareiviams pasilinksminsime. (*Išėina. Įėina daugiau karių. Vieni susitvarko, susivaržo, ištaiso palaidines, apžvelgia save, kiti nekrepia dėmesio. Zygelis pasižymi apdairumu, o Jonuška išdidumu. Iš viso pirmosios dvi scenos dinamiškos. Vieni įėina, kiti išėina, taisosi, tvarkosi, žioplinėja ir stebisi.*)

JONUŠKA. Jis man vakar nepatiko. Šiurkštus toks.

GERVĖ. Čia patikimo neklusia. Ramiai, ir mirk!

ZYGELIS. O man jis padarė gero įspūdžio. Jūs pasekite jo apskrumą, rūpestingumą ir saikingą griežtumą, tada patys isitikinsite. Nereikia ieškoti žmoguje vien blogųjų pusių.

PŪKELIS. Profesorius tas mūsų Vacys!

17 ZYGELIS. Jau ateina. Nors atsistokite visi. Vyrai, nepatogu dribsti. Ram... tyliau! Nebūkite laužai. Tss... (*Tyla.*)

4.

BUDRYS (*įėina ir nuveria visus tiriamu žvilgsniu*). Sveiki, vyrai! Kaip išsimiegojote, kaip laikotės?

VISI (*kaip kas*). Sveikas, pone skyrininke, sveikas. (*Vieni kiša rankas sveikintis, kiti juda, tretį erzėja.*)

BUDRYS. Ne, vyručiai, ne taip reikia sveikintis. Atskirai su kiekvienu nepatogu, nes daug jūsų yra, o laikas brangus. Kariuomenėje sveikinamasi su visais iš karto. Kai viršininkas pasako: sveiki, vyrai! jūs visi kartu turite atsakyti: sveikas, tamsta! tai ir viskas. Nesunku ir patogu. Pamėginkime. Na! Sveiki, vyrai!

VISI. Sveikas, tamsta!

BUDRYS. Ne, dar nepasiekėme reikalingo ryškumo. Reikia trumpiau ir aiškiau. Viens, du! Ot šitaip. Na, Sveiki, vyrai!

VISI (*daug geriau*). Sveikas, tamsta!

BUDRYS. Tiek to, pradžiai bus pakenčiama. Netrukus ateis būrio vadas, ir su juo reikės pasisveikinti. Sėskite. Kai aš paduosiu komandą: stok, ramiai! jūs turite staiga visi kartu atsistoti ir nejudėti. Tokiu būdu kariuomenėje pagerbiami viršininkai. O paskui bus pasisveikinimas. Pamėginsime. Stok! Ramiai! (*Visi sustoja.*) Nejudėt, nejudėt. Sveiki, vyrai!

VISI. Sveikas, tamsta!

BUDRYS. Pagerbta! Laisvai! Sėsk! Štai jums ir pirmieji žingsniai, vyručiai. Sunku, a?

ZYGELIS. Kas čia per sunkumas.

BUDRYS. O paskui išmoksite lovą pakloti, batus tepti, uniformą prižiūrėti, praustis, tvarkytis; paskui pasimankštinti mėginsime, kad kūnas pasidarytų lankstesnis ir išvaizda žvaulesnė, paskui rikiuotė, žygio dainos, ginklų pažinimas ir taip toliau, ir taip toliau — iki priesaikos, o paskui jau mes būsime tikri kariai, verti to garbingo vardo vyrai.

JONUŠKA (*atsistoja*). Aš, matote, skyrininke, man naujokų ėmimo komisijoje pasakė, jog aš galėsiu būti raštininku. Aš baigęs keturias klases, dėl to gal man nereikėtų šveisti rajono pado, ir gal aš naudingesnis būčiau pulko štabe.

PŪKELIS. Ehe, žiūrėkite, kur siekia. Iš karto į jaukią vietelę. Aš prie sandėlio norėčiau ir tai nieko nesakau.

BUDRYS. Dėmesio, vyručiai, taip negalima. Pirma reikia pasiklausti, pavyzdžiui: tamsta skyrininke, tamsta leitenante, galima paklausti? Šitaip reikia, o ne iš karto. Dėl paklausimo štai ką aš turiu pasakyti. Visų pirma kiekvienas karys turi išeiti karinio mokslo programą, o jau paskui jis skiriamas pagal savo specialybę ar palinkimą, ir čia niekam nedaroma išimčių. Per tą laiką galės pasirinkti. Aišku? JONUŠKA. Visiškai, tamsta skyrininke.

BUDRYS. Taigi. O dabar dėl tvarkos. Nuo šios dienos jūs vadinsitės jaunais kareiviais. Savaime suprantama, laiku kelti, laiku gulti; kortuoti ir girtauti draudžiama, keikti nevalia! Spintelėse jokių nereikalingų draudžiamų daiktų neturi būti, po čiužinio tuo labiau. Kojos valomos prieš laiptus, šiuokšlės visur matote tam tikras dėzes. Rūkyti galima tik prausykloje. Beje, kareivinėse nepriimta švilpauti, o gražiai ir padoriai pramogauti galima tik atlykio vaalndomis. Aš tikiuosi, jog...

ZYGELIS. Tamsta skyrininke, būrio vadas ateina.

BUDRYS. Dėmesio! Neužmirškite, vyrai, mano pamokymų. Stok! Ramiai! (*Įėina Valaitis.*)

5.

VALAITIS. Sveiki, vyrai!

VISI (*darniai*). Sveikas, tamsta.

BUDRYS. Pagerbta.

VALAITIS. Galima laisvai. Leiskite sėst.

BUDRYS. Laisvai. Sėsk. (*Visi sėdasi.*)

VALAITIS. Atėjau susipažinti su jumis, nes ilgesnį laiką, o gal ir visą tarnybą teks būti ir dirbti kartu. Jūs dabar esate antro pėstininkų didžiojo Lietuvos kunigaikščio Algirdo pulko, antro bataliono, penktos kuopos, pirmo būrio, trečio skyriaus jauni kareiviai. Šiandien apsilvokote uniformą. Gerbkite ją, nes dėl jos ilgai ir sunkiai kovota. Kepurės ženklas su Vėliu raudoname Vilniaus bokšto išvaizdos dugne kiekvienam kariui primena jo svarbiausią uždavinį. To niekadoms neužmirškite. Visais reikalais kreipkitės per savo tiesioginį viršininką, skyrininką — jaunesnįjį puskarininkį Budrį. Iš kelionės nusiskundimų neturite?

VISI. Neturime, tamsta leitenante.

VALAITIS (*Budriui*). Srašą turi?

BUDRYS. Turiu, tamsta leitenante. (*Paduoda sąrašą.*)

VALAITIS (*iš sąrašo*). Tarvainis Jurgis.

TARVAINIS. Esu Tarvainis Jurgis, leitenante tams-
ta ..

BUDRYS (*pataiso*). Aš, tamsta leitenante!

TARVAINIS. Aš, tamsta leitenante!

VALAITIS. Bernuželis dobilėlis?

TARVAINIS. Ūkininkas, tamsta leitenante, nevedęs.

(*Juokas.*)

VALAITIS. Suspėsi, Jurgi. Paskui geresnę gausi.

TARVAINIS. Mūsųskės smailiau žiūri į kareivius.

VALAITIS. Aš manau. Sėsk. Pūkelis Simas.

PŪKELIS. Aš, tamsta leitenante! Futbolistas.

VALAITIS. Cha, che, bravo vyras! Ir mums tokie rei-
kalingi. Kortas turi? Nesivaržyk: čia visi savi.

PŪKELIS (*sumišęs*). Tu... turiu, tamsta leitenante...

VALAITIS (*Budriui*). Paimk ir sunaikink. (*Budrys*
paima.)

TARVAINIS. Nuginklavo, Simai...

VALAITIS. Tos rūšies sportas pas mus draudžiamas.
Nesijaudink, Simai, bus sveikiau. Sėsk. Gervė Alfonsas!

GERVĖ. Aš, tamsta leitenante. Jokio amato nemoku.

VALAITIS. Bet Kėdainių stoty su viena susipažinai...

GERVĖ. Kad graži, tamsta leitenante. Vieni dantu-
kai...

VALAITIS. Pažiūrėsimė, koks tamsta būsi šaulys. Aš
patarčiau tarnybos metu užmiršti širdžių masažą, nes už pa-
sekmes pačiam teks ir atsakyti. O tai gali sudaryti nereik-
alingos painiavos ir nemalonumų. Pavojingas žaidimas,
Alfonsai.

GERVĖ. Klausau, tamsta leitenante.

PŪKELIS. Iš karto paskerdė mergišių. Galima pasvei-
kint.

VALAITIS. Jonuška Bronius!

JONUŠKA. Aš, tamsta leitenante! Progimnazija...

VALAITIS. Žinau, ir turėsiu tamstą galvoje. Moka-
majai kuopai reikalingi raštingi, stropūs ir drausmingi ka-
riai. Pora juostelių ant pečių, man rodos, nesudarys didelio
sunkumo. Pasistenk, Broniau, ir nesutrink akių. Sėsk. Žy-
gelis Vacys!

ŽYGLIS. Aš, tamsta leitenante!

BUDRYS. Tamsta leitenante, kariai susipažinti jau at-
vyko ir taisosi pasirodymui. Galima pradėti?

VALAITIS (*atiduoda sąrašą*). Galės. Jauni kareiviai,
čion atvyko senesnieji kariai susipažinti su jumis ir jus pa-
čius supažindinti su pulko gyvenimu. Paaiškinimus darys
jūsų skyrininkas. Pradėkite. (*Įeina daugiau karių. Visi su-
sitvarko taip, kad vienas scenos šonas paliktų laisvas pa-
veikslams.*)

6.

BUDRYS. Štai jums trimičius, vyras sveikų plaučių ir
plačios krūtinės, kuris savo signalais kelia mus iš patalo,
šaukia prie pareigų, išpėja pavojų, ragina maldai ir primena
poilsį.

TRIMICIUS (*pasirodo ir sugriežia kokį signalą*).

BUDRYS. Štai pilna apranga sargybinis, kurs dieną
ir naktį budi su ginklu rankoj, saugodamas mūsų gyvybę,

kariuomenės garbę ir turimą Sargybinis pasitraukia iš posto
tik pakeistas arba miręs.

SARGYBINIS (*pasirodo pilna apranga*).

Dėl saugumo, broli, nesvyruok nė karto,

Ar miške stovėsiu, ar prie pulko vartų.

Didžios teisės duotos, didis žodis: postas

Nuo Merkinės kalno iki jūros uosto.

BUDRYS. Štai kuopos virėjas, kurs nuo ankstyvo ryto
iki vėlaus vakaro trūšia virtuvėje, rūpindamasis pagaminti
mums sveiką ir sotų valgį. Karšta kava, garuojanti sriuba
ir balta vakarienė taiso kario organizmą ir didina jėgas.

VIRĖJAS (*pasirodo su baltu chalatu ir su balta kepure*).
Rankose samtis.

Kvepia skanūs pietūs, stokite į eilę.

Nei mėsos, nei košės, nei sriubos negaila.

Ir kautylių naktį dirvom, pelkėm, grioviais

Pristatysiu valgi karžygių gerovei!

BUDRYS. Štai sanitaras — pirmoji parama ir paguoda
sunegalavus, pirmoji slaugytoja sveikatai palūžus, pirmoji
pagalba kautylių lauke. Greit nustato ligos pobūdį, lygiai
greit pažįsta apsimetėlį. Tokiais atvejais jo rekomendacijos
nemalonios, nes pas viršilą patenka į šaltą vonią...

SANITARAS (*pasirodo su sanitariniu krepšiu*).

Būkit ramūs, vyrai, aš sveikatą jūsų

Priziūrėsiu kuopoj. Aš ir fronte būsiu!

Karžygiams aš ranką pagalbos ištiesiu,

Su vaistu ir mokslu reikale budėsiu!

BUDRYS. O štai pulko bibliotekos vedėjas, pas kurį
jūs gausite pasiskaityti įvairaus turinio knygų ir galėsite
praplėsti savo žinojimo akiratį. Kartu jis yra mūsų visų
mylimo kariuomenės laikraščio „Kario“ korespondentas. Jis
praneša spaudai mūsų dalies žygius, laimėjimus bei rūpes-
čius, siunčia atvaizdų iš karių gyvenimo.

KORESPONDENTAS (*pasirodo akiniuotas, su foto
kamera per pečius, su dideliu bloknotu rankoje ir su plunks-
nakočiu už ausies*).

Kas ištroškęs mokslo, kas pamilęs knygą,

Draugas man ir svečias! Tokius gerbiu lygiai.

Spaudai ir į laišką motinai įdėti —

Nufotografuosiu, prašom nejudėti!

(*Išima kamerą ir taisosi fotografuoti.*)

ŽYGLIS. Tamsta leitenante, ir, tamsta skyrininke,
maloniai kviečiame ir mūsų tarpą! (*Valaitis su Budriu atsi-
sėda grupės prieškakyje. Grupė greit susitvarko.*)

KORESPONDENTAS (*pakėlęs ranką*). Dėmesio! (*Ka-
mera plekstelėja.*) Ačiū!

BUDRYS. Dabar išgirsite viso pulko nuotaikos geriau-
sį gaivintoją, nuliūdusiąjų linksmintoją, nusiteikusiąjų stip-
rintoją, jautrių širdžių glostytoją, laimėtojų garbintoją —
mūsų pulko šaunų orkestrą. (*Salėj arba už scenos pasigirsta
švelnus ir melodingas valsas. Scenoj susijaudinimas ir žy-
mūs judėjimas. Draugas ieško draugo ir skuba pasidalyti iš-
pūdziais. Kiti net taisosi šokti.*)

U ž d a n g a

S. Laucius

Bendrojo Lietuvos, Latvijos ir Estijos neutralumo įstatymo projektas

Geležinkelių šaulių teatro premjera „Pinigėliai“

XI. 2-3. Taline buvo susirinkę Lietuvos, Latvijos ir Estijos
užsienių reikalų ministerijų ekspertai suvienodinti visose tri-
jose valstybėse projektuojamą paskelbti neutralumo įstatymų.
Ekspertai parengė bendrą visiems trimis kraštams neutralumo
įstatymo projektą ir jį pateikė savo vyriausybėms.

Projektas apima kariaujančių šalių karo laivų ir lėktuvų
teisės bei pareigas neutralumą paskelbusios valstybės van-
denyse ir teritorijoje, o taip pat šios valstybės piliečių parei-
gas sakytuojų atžvilgiu. Kariaujančių valstybių karo laivams
visai draudžiama įplaukti į neutralumą paskelbusios valstybės
karo uostus ar į tuos vandenius, kurie yra paskelbti apsauginė-
mis zonomis. Draudžiama kariaujančių valstybių karo lėktu-
vams skraidyti virš neutralumą paskelbusios valstybės teri-
torijos. Kariaujančių valstybių karo laivai ir lėktuvai turi
gauti neutralumą paskelbusios valstybės teises ir nedaryti joki-
jų veiksmų, pažeidžiančių tą neutralumą. Draudžiama ka-
riaujančioms šalims panaudoti neutralumą paskelbusios valsty-
bės teritoriją savo karinių veiksmų bazei, visiems draudžia
naudotis ta teritorija perduoti žinioms, skirtoms kariaujan-
čių valstybių kariniams reikalams, draudžia atlikinėti bet ku-
riuos stebėjimus arba rinkti žinias, liečiančias kariaujančių
valstybių kariuomenių judėjimą, karo veiksmus ir kt., drau-
džia panaudoti tą teritoriją kariaujančių šalių karo sandė-
liams.

Lapkričio 4 d. Ateitininkų Rūmų salėje šauliai geležinke-
liečiai, savo teatro metinės sukakties proga, vaidino S. Čiurlionie-
nienės „Pinigėlius“. Nors publikos buvo ir negausu (nepa-
kankamai buvo ir pagarsinta), tačiau premjeros vaidinimas
praėjo gražiu pasisekimu. Artistų pasirodymas tikrai menišk-
as, įtikinantis, ypač Žlibinskienė — art. Rakšytė, dailin. Jonas
Žlibinskas — art. L. Stanevičius, dvarininkė Raudonaušienė
— Z. Venclovaitė, tarnaitė Magdė Laukaitė — B. Matulevičiūtė.

Šią S. Čiurlionienės 3 veiksmų komediją pastatė J. Straz-
das ir Vl. Kondratavičius. Vaidino: J. Rakšytė, L. Stanevi-
čius, Z. Venclauskaitė, J. Strazdas, Vl. Kondratavičius, G.
Griniūtė, K. Gecevičius, K. Lipnickas, B. Matulevičiūtė.

Mums kariams šis šaulių geležinkelių teatras ir jo artis-
tų vaidyba gerai pažįstama. Pereitą vasarą poligone šie vai-
dylos pasiryžėliai yra kariams vaidinę, net keletą kartų links-
mą komediją „Kada moterys meluoja“. Nors šia proga pasta-
tytoji komedija ne tokia linksmą, kaip ta poligone, bet, tačiau
šis šaulių teatras ir jo dalyvių pastangos tikrai vertos pagy-
rimo ir pasigėrėjimo.

Pažymėtina, kad šis šaulių gelež. teatras vėl netrukus
kariams vaidins, tai lapkričio 23-sios proga. Taigi, mėgiamuo-
sius vaidilas vėl pamatysime.

Šia proga mes kariai broliams šauliams artistams linkime
geriausios sėkmės nelengvame vaidybos meno bare.

Alg. Gdr.

Inte

Dirbtuvės meisteris, švilpdamas sukutinį, tarp kitų asmens ženklų, sutvėrė ženklą Nr. 85. Gražus tai buvo ženklas! Ypatingai nuo kitų skyrėsi savo blizgesiu ir gražiai išspausu skaičiumi.

Asmens ženklas Nr. 85 pirmąsias savo jaunystės dienas pradėjo gyventi kuopoje, didelėje viršilos drausmėje, kartu su kitais savo draugais užrakintas spintelėje. Iš dalies asmens ženklas buvo patenkintas: niekas jį po kišenės netrankė, neminėjo ir nerašė jo vardo, visą laiką buvo naujas ir gražus. Jokių pikty atsiminimų, dėl kurių galėtų sąžinė graužti, neturėjo. Žinojo tik tai, kad atsirado šiame pasauly linksmo meisterio rankose, bešvilpiančio sukutinio melodiją.

Tik vieną šeštadienį asmens ženklų ramybė buvo sutrukdyta. Atėjo prie spintelės viršila, ją atrakino ir pasakė:

— Na, vyrai, kas norite į miestą, ateikit!

Pasigirdo tvirti, skubūs žingsniai. Švarūs sukiniai vis mažino ir mažino asmens ženklų skaičių. Štai jau nukabinamas 83, 84... ir:

— Eilinis Baklaitis, skyrininko ir būrininko leistas, prašau leisti į miestą!

— Baklaičiui duodu asmens ženklą Nr. 85. Užrašyk — pareiškia viršila budėtojui.

Eil. Baklaitis gražųjį ženklą įsidėjo į piniginę, šalia gražaus penkličio — neseniai gautos algos. Jis, valydamas batus, jautėsi nepaprastai: turėti asmens ženklą ir algą!...

— Tai du vertingiausi dalykai be kurių negalima į miestą pasirodyti ir su Onyte susitikti, — pagalvojo.

Asmens ženklas Nr. 85, gulėdamas piniginėje girdėjo, kad eil. Baklaitis atsiveikino su skyrininku ir kažkur jį nešė. Nerami buvo asmens ženklų pirmoji kelionė. Pyko ant eil. Baklaičio, kam tasai jį taip toli neša. Taip pat ir ant penkličio užsigavo, nes šis negalėstingai trynė asmens ženklą šoną.

Pagaliau piniginė atsidarė ir du pirštai nutvėrė penklitį. Asmens ženklas pasiliko vienas.

Klausosi:

— Prašau man duoti geresnių saldinių už bambonkes ir už tas, kur aną kartą pirkau — aiškino Baklaitis.

Po trumpos pertraukos ant asmens ženklų nukrito daug juodų pinigėlių. Su gražiuoju penkličiu daugiau pasimatyti neteko.

Dar pasigirdo keliolika stiprių žingsnių ir asmens ženklas išgirdo tai, ko savo gyvenime negirdėjo:

— Juk žinai, Onyte, kad aš be tavęs negaliu gyventi. Aš, ir šautuvą valdydamas ir žygiuodamas, vis apie tave galvoju. Aš dėl tavęs ir rūkyti įpratau, nes kai užsirūkiau, prisimenu tuos debesis, kur tuomet matėme...

Asmens ženklas pajuto, kad jis vėl su pinigine iš kišenės traukiamas.

— Prašau duoti vieną pokelį „Kir“ — pareiškė Baklaitis, — atidarydamas piniginę.

Bet čia įvyko nelaimė. Eil. Baklaitis, išėmęs iš piniginės pinigus, per neatsargumą išmetė asmens ženklą, piniginę uždarė ir su Onyte nuėjo.

Asmens ženklas Nr. 85 atsimušė į smėlį šalia šaligatvio. Matė, kai eil. Baklaitis nužingsniavo toliau. Bet asmens ženklas negalėjo sušukti: „Palauk, eil. Baklaiti, palikai, pametei mane!“

Asmens ženklui Nr. 85 ir su Baklaičiu daugiau pasimatyti neteko.

Asmens ženklas prie šaligatvio gulėjo keturias dienas. Visko matė: lietaus, šalčio, purvo... Pats į save buvo nepanašus. Ir; jeigu ne eil. Virvelė, asmens ženklas galėtų amžinai žūti.

Mat, eil. Virvelė manevruose visuomet būdavo žemės sekėjas, todėl kas dėjosi žemės paviršiuje — viską puikiai matydavo. Nenuostabu, kad jis ir atrado eil. Baklaičio pamestą ženklą.

— Ach štai kaip! Asmens ženklas Nr. 85... Koks senas... — stebėjosi eil. Virvelė pakėlęs. — Na, gerą radinį suradau, — galvojo. Nereikės man daugiau tapytis prieš skyrininką, — ir ženklą įsidėjo į piniginę.

Vėlinių vakaras Kaune

Kaip ir kasmet Vėlinių vakaras Kaune praėjo ypatingu susikauptumu Kauno kapinėse prie karių ir kiekvieno sau artimųjų kapų, paminklų. Gražus rudens vakaras švietė mistiška degančių žvakių šviesa, buvo daugiau ar mažiau papuošti, žvakelėms apstatyti visi kapai. Į amžino poilsio vietą suplaukė minios kauniečių.

Prie gausiai iliustruoto paminklo kariams, žuvusiems dėl Lietuvos Nepriklausomybės, 18 val. prasidėjo atitinkamos gedulingos pamaldos. Pamaldose dalyvavo kariuomenės vadovybė, daug aukštųjų valstybės pareigūnų, valdininkų, karininkų, šimtai jaunimo ir dešimtys tūkstančių visokio amžiaus, užsiėmimo ir turtingumo žmonių. Vėlinių vakaras savo mistiškuoju paslaptingu visus suartino, surišo. Ypatingai buvo visų jaučiama bendra aukščiausia pagarba dėl Tėvynės kovoje žuvusiems kariams, kurie savo mirtimi sukūrė gyviesiems šviesesnį, laisvą gyvenimą.

Pamaldos buvo transliuotos per radiją. Nežinomojo Kareivio kapas buvo taip pat papuoštas vainikais, mistišku simboliu paveikslu ir iliuminacijomis. Vėlinių dienos vakare Valstybės Radiofonas taip pat davė mirusiųjų paminėjimui skirtą programą.

PATEIKTAS SEIMUI 1939 M VALSTYBĖS BIUDŽETO PROJEKTAS

Ministrų Taryba jau pateikė Seimui svarstyti 1939 metų valstybės biudžeto įstatymo projektą. Ateinančių metų biudžeto projektas siekia 368.691.171 lt.

VĖL KELI ŠIMTAI KARIŲ ATITAISO SAVO PAVARDES

Šiomis dienomis Vidaus Reikalų Ministerijoje gauta iš Kariuomenės Štabo didelis 500 karių pavardžių sąrašas. Šie kariai patys pasiryžę atitaisyti savo pavardes. Vieni iš jų atitaisytas pavardžių lytis jau pasirinkę ir nori patikrinti ar tikslios yra jų atitaisytos pavardės. Kiti nori, kad jų pavardės atitaisytų pati Komisija.

Aukos Ginklų ir Karo Laivyno Fondams

Per 5 dienas apie 70.000 lt.

Nuo 1938 m. spalio 15 d. iki 20 dienos Ginklų Fondui ir Karo Laivyno Fondui paaukota viso 69.419 lt 15 ct. Tos sumos tik 100 lt. paaukota paskolos lėšomis. Visa kita suma — grynais pinigais.

kurioje gulėjo leidžiamasis raštelis su ištaisyta data.

Toks jau buvo eil. Virvelė. Nepadaręs pats sau leidžiamo raštelio, neiškęsdavo. Taigi, atrastas asmens ženklas buvo jau tas pats, kas ir pataikyti į 12 žiedą.

Eil. Virvelė kas vakaras iš kuopos dingdavo. Rastas asmens ženklas jį išvesdavo iš kareivinių į visas pasaulio šalis.

Tas visiems nusibodo ir eil. Virvelei buvo duotos dvi pamokos: gerai išmėginti šautuvo ir kuprinės svorį, be to, susipažinti gerai su kirviu, kad neužmirštų malkas skaldyti. Po šių pamokų eil. Virvelė priėjo išvadą, kad, atradęs asmens ženklą, padarė didelę klaidą. Iš pikto, išėjęs iš kareivinių, sviedė asmens ženklą į rajoną, kažkur į patvorį.

Tuo laiku prie tvoros vaikščiojo jaunas kareivis Lauželis ir labai galvojo — ieškojo gražią priežastį, kad galėtų išeiti į miestą. Žinoma, kada žmogus labai galvoja — galvą būna visuomet nulenkęs, todėl ir išmestą asmens ženklą lengva buvo pastebėti.

Pakėlė. Aiškus asmens ženklas. Jaunam kareiviui Lauželiui ir širdis drebėjo nuo visų minčių ir sąžinės graužė, bet...

— Pamėginsiu išeiti, — nusprendė.

Iš džiaugsmo nepasiprašė nei skyrininko, kad šis leistų į miestą. Kuo greičiausiai išdūmė. O kai grįžo... Galite pasiklausti kuopos raštininko, kas buvo...

Kai nelaimingas asmens ženklas pakliuvo pas eil. Moskę, šis sukombinavo jį parduoti. Mat, jis namie vi-

Kitas padidintas „Kario“
Nr. (46), mūsų kariuomenės
20 m. sukakčiai paminėti, išeis
lapkričio 19 dieną

Apie Vokietijos vakarų sustiprinimus

Vokiečių mjr. von Wedelis savo straipsnyje, neseniai įdėtame laikraštyje „Die Wehrmacht“, paličia Versalio sutarties nuostatus, draudžiančius Vokietijai statyti tvirtoves. Autorius pažymi, kad tuo būdu visi Vokietijos vakarai buvo pasilikę be jokios apsaugos. Iš dalies prancijų artilerijos ugnies lauke buvo atsidūrusios Vokietijos pramonės sritys, kur yra daugiau nei pusė Vokietijos akmens anglių kasyklų, geležies pramonė. Dabar Vokietijos vakarų sustiprinimai, kuriuos dirbo apie 200.000, šių būklė visiškai pakeitė. Sausumos kariuomenės vadovybėje buvo pastatyti šarvuoti gynimosi statiniai, o karo aviacijos vadovybėje pastatyta vadinamoji orinio apsigynimo zona. Čekoslovakijos įvykių dienomis Vokietijos vakarų sustiprinimai jau buvo pasiekę pakankamo laipsnio sėkmingam gynimuisi.

Tam pačiam laikraštyje apie kalbamus sustiprinimus rašo Vokietijos vakarų sustiprinimų inspektorius gen. mjr. Speichas. Autorius pažymi, kad naujieji Vokietijos vakarų sustiprinimai yra glaudžiai įjungti į to krašto natūralines kliūtis. Sustiprinimų gynimo sistemom įtraukti apylinkių kalnai, miškai, upės ir pan. vietoms dalykai.

Sustiprinimų svarbų elementų sudaro įvairiausių rūšių užtvartos, galinčios atlaikyti masinį puolimą, kuris nuolatos remiamas vis stiprėjančių jėgų iš užpakalio. Prisiartinęs prie Vokietijos vakarų sustiprinimų priešas visados bus sutiktas nematomų gynėjų, kurių negalės palaužti nei kovos vežimai, nei nuodingos dujos, nes viskas yra įrengta šarvų ir betono statiniuose. Taip pat priešą sutiks smarkiausia visų rūšių ginklų ugnis, kuri bus leidžiama iš gerai paslėptų vietų. Sustiprinimuose yra numatytos vietos kariuomenės rezervams, įrengtas telefonas ir kitų ryšio priemonių tinklas, kurį beveik nevali sunaikinti jokios jėgos. Numatytas patogus maisto ir kitų reikmenų privežimas į pačias pirmąsias linijas. Visa tai yra įjungta į požemių perėjimų, betoninių statinių ir apkasų sistemą. Įrengti vandentiekiai, virimo, skalbimo ir kitos įmonės. Kai kuriomis tų priemonių gali naudotis net civiliai krašto gyventojai.

suomet prekiaudavo, taigi, pagal seną profesiją ir kuopoj prekiauvo.

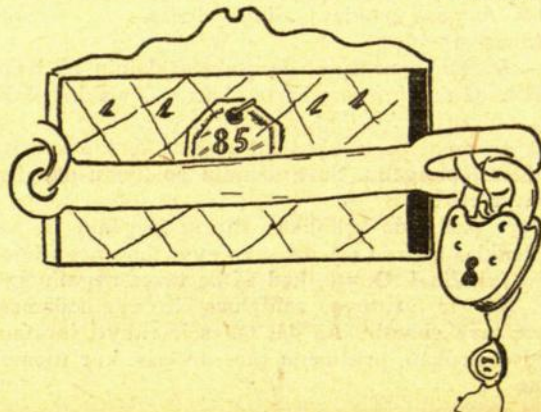
— Antanai, duok man du litus, o aš tau asmens ženklą... A, fain ženklas... — gyrė.

Kuopos maistininikas eil. Antanas Pakampis susigundė ir iš Moskės asmens ženklą nupirko.

Ir taip, gal būt, amžinai asmens ženklas Nr. 85 keliautų, kaip toj pasakoj amžinas žydas, jei ne būrininko ausis. Jis apie prekiavimą išgirdo. Pasekmėse eil. Moskė ir eil. Pakampis už prekiavimą asmens ženklą buvo apdovanoti tam tikrom dovanom, kurias irgi žino kuopos raštininkas.

Taip asmens ženklas grįžo iš kelionės pasenęs, pajuodęs, nebepanašus į savo draugus. Viršila jį vėl pakabino spintelėje, senoje vietoje.

Dnt. Ra.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Lietuvos skautų sąjungos vadų suvažiavimo nutarimai

Lietuvos skautų sąjungos vadų suvažiavimas, įvykęs 1938 metų spalio 31 d. ir lapkričio 1 d. — Lietuvos skautų organizacijos 20 metų sukakčių — dieną, išklausęs skautų sąjungos Šefo J. E. Respublikos Prezidento Antano Smetonos kalbą, tarybos pirmininko ir kitų sąjungos centro vadovų pranešimus ir nuosekliai apvarstęs sąjungos reikalus, n u t a r ė:

I. PRIPAZINTI:

1) — kad 1918 m. lapkričio 1 d. Vilniuje užsimezges lietuviškosios skautybės daigas per 20 metų yra išaugęs į didžiulę įtakingą modernišką auklėjimo jaunimo organizaciją, susiformavusią viso lietuviško tautinio auklėjimo kultūros junginio dalimi;

2) — kad per paskutiniuosius aštuonius metus, išleisus Lietuvos skautų sąjungos įstatymą, skautų organizacijos pažanga, pilna ir plačia tų žodžių prasme, yra tikrai didelė, pasiekta aiškia skautybės ideologija, gera organizacine sistema ir taisyklingu veikimu, intensingai bendradarbiaujant vyriausiai sąjungos vadovybei, jos darbuotojams, skautų ir skaučių vadams, skautams, skautėms ir skautybės bičiuliams;

3) — kad sąjungos bendradarbiavimas su valdžios ir visuomenės įstaigomis ir organizacijomis yra tradiciniai širdingas, paremtas geru sąjungos vardu, pasitikėjimu ir visų bendru troškimu auklėjant jaunimą kurti laimingą mūsų tėvynės ateitį;

4) — kad Lietuvos vyriausybė, švietimo ministerija, kariuomenė ir kitos valdžios institucijos, pripažindamos skautišką auklėjimo reikšmę mūsų tautai, sąjungą visokeriopai remia;

5) — kad sąjunga, turėdama progų ir priemonių bendradarbiauti su viso pasaulio skautų ir skaučių organizacijomis, jų centrais ir įžymiausiems jaunimo auklėjimo veikėjais visame žemės kamuolyje, atlieka didelį Lietuvos vardo ir lietuvių tautos gyvenimo propagandos darbą ir tarnauja viso pasaulio taikai;

6) — kad sąjunga turi širdingų Lietuvos bičiulių įvairiose valstybėse ir ypač širdingų bičiulių turi Pabaltijo — Latvijos ir Estijos kraštuose;

7) — kad sąjungos, brolijos ir seserijos vadovybės joms pavestą darbą atlieka gerai, širdingai ir rūpestingai;

II. PAREIKŠTI:

1) — Lietuvos skautų sąjungos Šefui J. E. Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai, jau devintuosius metus sąjungai tiesioginiai vadovaujantiems, visą skautų ir skaučių auklėjimo darbą remiantiems ir savo didžiu autoritetu mūsų organizaciją globojantiems — iš širdies gelmių einančią padėką, karštą prisirišimą ir tvirtą pasižadėjimą nenuilstamai dirbti mūsų tautos auklėjimo darbą pagal skautybės sąjūdžio metodus, siekiant mūsų brangiajai tėvynei Lietuvai ko gesisiausios ateities;

2) — gilią padėką Lietuvos Vyriausybei, J. E. Ministrui Pirmininkui kun. Mironui ir buv. Ministrui Pirmininkui ponui Tūbeliui, už globą ir visokeriopą sąjungai teiktą pagalbą;

3) — didelę pagarbą ir gilų prisirišimą J. E. Lietuvos Metropolitui Arkivyskupui Skvireckui, Vyskupams ir visai Bažnyčiai;

4) — ypatingai jautrią padėką J. E. Švietimo Ministrui profesorui Tonkūniui, švietimo ministerijos vadovams ir visiems Lietuvos švietimo ir auklėjimo kultūros veikėjams, visada širdingai įvertinusiems sąjungos siekimus ir padėjusiems skautybės veikimą išplėsti;

5) — gilią padėką J. E. Krašto Apsaugos Ministrui ir Kariuomenės Vadui generolui Raškikiui, kariuomenės vadovybei ir visiems kariams, už visada brangią sąjungai paramą ir už didelį rūpinimąsi skautišką auklėjimo išsiplėtojimu;

6) — širdingiausias linkėjimas ir savo pagarbą skautybės įkūrėjui ir viso pasaulio skautų šefui lordui Baden-Powellui ir viso pasaulio skaučių šefei lady Baden-Powellui;

7) — nuoširdžius sveikinimus tarptautiniam skautų ir skaučių komitetams, tarptautinių skautų ir skaučių biurų direktoriam, Latvijos ir Estijos skautų ir skaučių organizacijom ir viso pasaulio skautams ir skautėms;

8) — broliškus tautinius sveikinimus ir linkėjimus viso pasaulio lietuviams ir lietuvių skautams ir skautėms visuose kraštuose;

9) — didžią padėką ir linkėjimus Lietuvos visuomenei, organizacijoms, įvairiems veikėjams ir sąjungos bičiuliams;

10) — širdingą padėką sąjungos tarybai, tarybos pirmijai, tarybos pirmininkui vyr. sktn. J. Aleknai, sąjungos garbės teismui, sąjungos garbės gynėjui vyr. sktn. plk. M. Kalmantui, vyriausiom brolijos ir seserijos vadijom, brolijos vadui vyr. sktn. plk. J. Šaraskui ir seserijos vadei vyr. sktn. K. Žilinskienei;

III. PAGEIDAUTI:

1) — kad sąjunga ir toliau eitų tokiu pat skautišką auklėjimo kūrmo keliu ir taip pat intensingai plėstųsi skautybės įtaka Lietuvos jaunimui;

2) — kad visuose skautijos darbuose ir visose institucijose būtų ypatingai giliai pritaikomi skautybės ideologijos pagrindai ir auklėjimo metodai;

3) — kad būtų dar labiau suaktyvintas skautų ir skaučių praktinis pasirėngimas tautos kultūrai ugdyti ir krašto saugumui stiprinti, plačiai naudojant visas skautišką auklėjimo priemones: skilčių sistemą, patyrimo laipsnius, specialybes, stovyklavimą, iškylavimą, varžybas ir t. t.

4) — kad būtų dar labiau išplėčiamas skautų ir skaučių naudingumo artimiems ir pagalbos reikalingiems tarnavimo idealo pritaikymas;

5) — kad būtų papildytos techniškos santvarkos detalės organizuoti vyresnįjį amžių pasiekusiems skautams, pagilinti rėmėjų ir skautų-čių tėvų bendradarbiavimą, praplėsti skautų ir skaučių vadovų lavinimą ir paskatinti visų skautybės šakų plėtojimąsi;

6) — kad būtų skautybės pritaikymas praplėstas vaikams invalidams, vaikams neturintiems namų globos ir kitiems, negalintiems naudotis esamais reguliariais nuostatais;

7) — kad būtų suaktyvintos pastangos sąjungai ir vienetams ekonomiškai labiau sutvirtėti:

a) įsigyti žemės sklypų namams, būstinėms, užėgoms, pareituvėms, stovyklavietėms, iškylavietėms ir įvairioms lavinimo įstaigoms steigti,

b) įsigyti reikalingo inventoriaus, lavinimo ir skautišką mokymo priemonių, įrankių, palapinių ir kitų reikmenų,

c) įpareigoti sąjungos narius mokėti sąjungos naudai mokesčius ir mediaginiai remti skautybės vedamą darbą, platinant ir įsigyjant sąjungos laikraščius, literatūrą ir kitus leidinius,

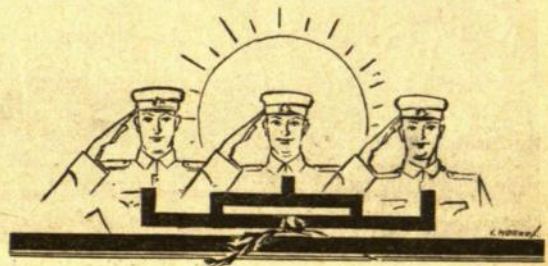
d) nustatyti būdus, duodančius progos sąjungos nariams ir skautybės bičiuliams sąjungą mediaginiai remti.

1939 m. „Kario“ talka prasidėjo

Iš karo aviacijos psk. PALTAROKO gauta 20 metinių prenumeratų.

Karo Veterinarijos puskarininkių ir arklių kausty-mo mokyklos vrs. A. VALANČIAUS — 63 pren.

Tai patys pirmieji iš 1939 metų „Kario“ talkininku.

Tautos karinis rengimasis ir kultūra

„Lietuvos Aido“ 506 Nr. buvo įdėtas A. Šovos straipsnis, nagrinėjęs mus liečiantį karinio ir kultūrinio pasirengimo santykį ir pabrėžiantis nuolatinį nemažinaną karinio pasirengimo būtinumą.

Anaipol neišvengiamas tautinės kultūros, kaip vieno iš krašto saugumo veiksnių, autorius pabrėžia, kad valstybės nepriklausomybei ar tautos gyvybingumui išlaikyti vien kultūrinių priemonių nepakanka. Paskutiniai politiniai įvykiai ryškiai rodo, kad puolimui vartojamos visos priemonės: diplomatija, propaganda, politiniai, ekonominiai ir kariniai spaudimai. Taigi, šiems veiksniams atsispirti turi būti taip pat panaudotos visos tautoje esančios priemonės, taigi, ne vien tik kultūrinės.

Kiekvienam individui ar tautai yra įgimta šiame pasaulyje siekti kuo didžiausios laimės. Mūsų tauta taip pat turi teisės ir privalo siekti geresnio rytojaus. Bet tai galima pasiekti tik savo tautinėje valstybėje, savo žemėje. Todėl tautai yra įvėnta pareiga visomis jėgomis ginti tą plotą, kuriame šimtmečiais gyveno jos senoliai ir išlaikyti nepriklausomą savo valstybę, kurią per dideles aukas ir pasišventimą sukūrė.

Dabarties ir ateities tikslai ir uždaviniai turi kelti mūsų tautiečių sąmonę, jėgas ir lavinti valios sugebėjimus, didinti pasiryžimą ir priemones gintis bei kautis už visos tautos idealus, be ne auklėti tautą vien tik pasyviam kultūriniam pasipriešinimui. Taigi, mūsų tautos kariniai palinkimai neturi būti slopinami. Tik vispusiškai gintis pasirengusi tauta gali apsisaugoti nuo visų realių pavojų. Klystų ir nukentėtų ta tauta, kuri šiandien ramiai miegotų didžiausiose kultūros lobynuose, sapnuodama pacifistinį rojų ir to paties laukytų iš savo kaimynų. Tautos savisaugos ir kultūros didinimas ne tik vienas kitam nepriešingi ir ne tik vienas kitam padeda, bet vienas kitą seka. Sekdami daugelio tautų istoriją pastebime, kad, didėjant tautos kariniam pasirengimui, lygiagrečiai didėjo ir jos kultūringumas ir atvirkščiai. Tauta, siekdama savisaugos tikslų, turi būti vispusiškai ir gerai pasirengusi kariškai.

Dabar kovojama visomis tautos ir valstybės turimomis priemonėmis. Čia pirmiausia žmogus su geriausiomis fizinėmis ir dvasinėmis savybėmis, gausios ūkinės gėrybės, aukšta pramonė, prekyba ir žemės ūkis; gausios ir tobulos įvairių rūšių susisiekimo, transporto bei ryšių priemonės ir keliai; puikiai sutvarkytas valstybės valdymo aparatas, gera, nuosekli politika ir diplomatija. Tautos kultūringumą sudaro irgi tie patys elementai. Esmėje čia jokio skirtumo nėra. Tautos karinio pasirengimo ir kultūringumo lygis yra tas pats, sudarytas iš tų pačių elementų ir matuojamas tais pačiais matais. Skirtumas tik tas, kad žmogus, tauta ir valstybė minėtus savo galios, stiprumo ir kultūringumo elementus pirmiausia stengiasi išplėsti ir tobulinti savisaugos tikslais.

Baigdamas savo rašinį, autorius duoda keleto tautų karinio ir kultūrinio subrendimo santykių pavyzdžius, pabrėždamas, kad ir mes kunigaikštystės ir karalystės laikais netekome savarankiškumo dėl per maža rūpinimosi valstybės saugumu.

„Karys“ - mūsų geriausias draugas!

Kas jįe bus?

Juozas kalba telefonu,
Bus jis ryšių batalione,

Jonas bus artileristas —
Patrankėles jis pažįsta,

O Petrukas mūs žvalgys —
Kiek kur priešų pasakys.

Algis nori paskraidyti
Jam lėktuvą teks valdyti.

Zigmas laivą pasidarė
„Būsiu jūrininkas“, — tarė.

Ir Nijolė nepaliks
— Sužeistus karius slaugys.

O mergaitės jai padės,
Kaip mokės, kiek sugebės.

J. L.-nė

Karo Mokyklos V laidos ekskursija pas šarvuotinius 1923 m.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ATSARGOS KARININKAI RUOŠIASI Į AUKŠTESNĮ LAIPSNĮ. Pagal mūsų naująjį karinės tarnybos įstatymą žemesniojo laipsnio atsargos karininkai, išbuvę atitinkamą laiką atsargoje ir atlikę nustatytus karo pratimus ir tinkamai dalies vado atestuoti, gali būti keliami į aukštesnį laipsnį.

Iš pėnai tinkamai atlikusių pratimus jaun. leitenantų jau yra nemaža pakeltų į aukštesnį laipsnį, pagal jų viršininkų atestavimus ir pristatymus. O tinkamai atlikę karo pratimus leitenantai kapitono laipsniui įgyti šiemet laikys atitinkamus egzaminus.

Kariuomenės vadovybei paliepus, II pėst. divizijos štabas Kauno įgulos egzaminuojantiems ats. leitenantams yra organizavęs paruošiamuosius kursus. Kursai vyksta prie 2 pėst. pulko (pulko vado priežiūroje). Kursų viršininku yra mjr. Repšys, lektoriais — pulko 12 karininkų.

I PĖST. DIVIZIJOS likt. rik. puskarininkių 5 mėn. kursų naujoji laida spalį 31 d. pradėjo darbą. Atidarymo iškilmės dalyvavo div. vadas b. gen. Pundzevičius, štabo viršininkas gen. št. plk. Sprangauskas ir lektoriai. Divizijos vadas savo kalboje klausytojams palinkėjo rūpestingai dirbti, būti drausmingais, pavyzdiniais kursų klausytojais ir įgyti daug žinių.

Psk. Ant Umbrasas

KARO VETERINARIJOS PUSKARININKŲ IR ARKLIŲ KAUSTYMO MOKYKLA. Spalį 31 d. Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykl. paruošė ir išleido XIII-tą žemės ūkio rūmų arklių kaustytojų laidą. Kursuose buvo ir juos baigė 31 kalvis.

— Lapkričio 3 d. karo veterinarijos puskarininkių ir arklių kaustymo mokyklose (prie Karo Veterinarijos Valdybos) susirinko naujos veterinarijos puskarininkių ir arklių kaustytojų laidos. Veterinarijos puskarininkių mokykl. mokslas truks 6 mėn., o arklių kaustymo mokykl. — 4 mėnesius.

— Lapkričio 8 d. Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykla šventė savo 15 metų veikimo sukaktį.

— Šiais jubiliejiniais metais karo veterinarijos puskarininkių ir arklių kaustymo mokyklų kadras ir mokiniai visais 100% 1939 m. išrašė savo namiškiams „Kari“.

— Tų pačių mokyklų mokiniai, naudodamiesi Spaudos ir Švietimo Skyriaus teikiamomis lengvatomis, per savo mokyklos viršilą išsirašė tiesiog iš minimo skyriaus naujų meniškų karinio pobūdžio vokų ir laiškų, nes perkant tuos pačius laiškus 3 art. pulko krautuviėje tenka mokėti už laišką su voku 4 ct. brangiau.

KARO AVIACIJOS MOKYKLOS IŠLEISTUVĖS. Spalį 31 d. buvo karo aviacijos mokyklos puskarininkių klasės lakūnų ir mechanikų laidos išleistuvės. Išleistuvių iškilmės

buvo aerodrome prie išrikiuotų lėktuvų. Iškilmėse dalyvavo aviacijos viršininkas b. gen. Gustaitis, štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Rapšys, mokyklos vadovybė ir visi puskarininkių klasės mokiniai.

Aviacijos viršininkas pasakė kalbą, pabrėždamas lakūnų ir mechanikų pareigų svarbumą. Visiems baigusiesiems mokytą puskarininkiams lakūnams suteiktas antros eilės karo lakūno vardas, o puskarininkiams mechanikams suteiktas aviacijos mechaniko vardas.

Lakūnų skyrių pirmuoju baigė j. psk. Žeiba Stasys, mechanikų — j. psk. Kreivys Alfonsas.

Beveik visi baigusieji pasilieka tolimesnėje karo aviacijos tarnyboje: vieni liktiniais puskarininkiais, o kiti civiliais tarnautojais ir padiniais darbininkais.

S-s

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS. Spalį 17—21 d. d. pulko prizinio šaudymo metu geriausiai sušaudė: iš karabinų — 3 eskadronas, iš lengvų kulkosvaidžių — 1 eskadronas, o išvedus bendrą vidurkį, geriausi duomens vado mokojojo eskadrono. Karininkų šaudyme iš pistoletų I vietą laimėjo ltn. Mituzas, II vietą — ltn. Nakutis ir III vietą — ltn. Sušinskas. Puskarininkių šaudyme iš pistoletų I vietą laimėjo viršila Balčiūnas (120 t.), II vietą — viršila Juknevičius ir III vietą viršila Naseckas.

Pažymėtina, kad šį kartą viršila Balčiūnas išmušė visus galimus taškus, t. y., iš 5 šūvių į 24 žiedų taikinį išmušė 120 taškų.

Psk. Kiseliauskas

Vrš. J. Balčiūnas, geriausias dragūnų pulko šaulys

5 P. D. L. K. KĖSTUČIO PULKO 1 batalionas ir mokojoji kuopa spalį 25—29 d. atliko prizinį šaudymą iš šautuvų ir lengv. kulkosvaidžių. Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiemet geriausiai sušaudė mokojoji kuopa. Pažymėtina, kad geresniešiams šauliams ypačiai nesisekė. Kai kurie per pasirošimą išmušdavo po daugiau taškų, o tuo tarpu per prizinį šaudymą blogiau pasirodė.

Geriausiai sušaudė: ltn. Br. Kiaulėnas, vrš. Antanas Karčiauskas, eil. Pr. Sabeika, eil. Juozas Bartkus ir eil. Juozas Bertašius.

Eil. Pr. Sabeika

6 P. P. K. M. PULKAS. Spalį 30 d. per kariuomenės radijo pusvalandį, kuris buvo transliuojamas iš Klaipėdos 6 pėst. pulko kareivinių, mokomiečiai pasirodė, padainuodami keletą gražių dainų. Dainininkams dirigavo j. psk. Narbutas.

D.

MARGĖNAI PATENKINTI SPEKTAKLIU. Spalį 27 d. Klaipėdos šaulių namuose Valstybės Teatro artistai karius suvaidino Vaitiūno 5 veiksmų pjesę „Naujieji žmonės“. Visi kariai labai patenkinti šiuo švietimo vadovybės žygiu, kuri tai išrūpino, nes vaidinimas visiems labai patiko.

D.

KARO AVIACIJA. Spalį 24—25 d. d. buvo karo aviacijos puskarininkių sportinio šaudymo varžybos puskarininkių ramovės skirtai dovanai gauti. Pasibaigus varžyboms, pirmąją vietą užėmė psk. Vosylius Vytautas, o antrąją vietą — psk. Petrusis Fabijonas ir trečiąją — vrš. Vachauzas Aleksas.

Alb. St-lis

SEREDŽIAUS ĮGULA. Įguloje apsilankė artistų trupė, kurie koncertuodami savo įdomią programą sužavėjo karius. V. T. akm. Kalvaičiui akompanuojant operos art. J. Byra atliko daug gražių dalykėlių. Be to, Kalvaitis solo su akordionu atliko keletą kūrinių.

San. psk. Grigoras

Karo aviacijos viršininkas b. gen. inž. Gustaitis įteikia aviacijos puskarininkių mokyklos baigimo pažymėjimus

Mūsų radijo vyrai pamokos metu

2 ULONŲ PULKAS. Spalių 27 d. buvo ulonų pulko jaunų kareivių priesaika. Spalių 25 d., per vasarą buvęs uždarytas, atidarytas ulonų pulko garsinis kinas. Pirmoji filmą buvo rodoma „Cheminis karas“, kurioje labai vaizdžiai atvaizduota cheminio karo pasekmės ir nuo jo apsaugojimas įvairių dujokaukių pagalba, degazatorių komandų veikimas užkrestose dujų vietovėse ir t. t. Šią filmą žiūrėti buvo nuvesti visi atliekų pakartojamus pratimus atsarginiai.

Spalių 29 d. iš pulko išvyko atsarginiai, atlikę pakartojamus pratimus. Atsarginiai gausiai aukėjo Ginklų Fondui.

Ats. gr. Jon. Ramonas

8 PĖST. PULKAS. Atsargos kareiviai, atlikę savo pilietinę pareigą — karo pratimus, spalių 30 d. išsiskirstė į savo tėviškes. Išvykdami savo iniciatyva atliko garbingiausią piliečio pareigą — aukėjo Ginklų Fondui, skirdami dalį gautos algos. Suaukojo 149 litus. Nors tai, palyginti, smulkii suma, tačiau grūdas prie grūdo ir prisipildo aruodas.

Iš aukojusių psk. Aleksandravičius ir j. psk. Labanaukas paaukojo visą savo algą.

Psk. L. Griškevičius

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Spalių 30 d. šarvuočių rinktinės kareivių salėje buvo surengtas 1-mas muzikos ir meno šiuipyns. Įėjimas karininkams, likt. psk., civ. tarn. ir svečiams 50 ct., būtinios tarnybos kariams nemokamai. Programą atliko p. Pranckūnas, papasakodamas keletą kupletų ir suteikdamas žiūrovams skanaus juoko. P. Kalvaitis akordionu pagriežė keletą linksmų muzikos dalykėlių. Įdomesnė programos dalį atliko p. Byra. Jo programoj buvo padainuota arija iš operos „Eugenijus Onieginas“, Margaritovos arija iš „Fausto“ operos ir kitų linksmai nuteikiančių dainėlių. Akompanavo p. Kalvaitis. Kariai ir svečiai šiuipinių labai patenkinti.

Lapkričio 4 d. į šarv. rinkt. kareivinių rajoną suvažiavo iš įvairių Lietuvos vietų jaunų kareivių. Keletas iš atvykusiųjų dėvėjo šauliškas uniformas ir yra susipažinę su karine drausme ir statutais. Visi kiti švariai apsiręngę ir blaivūs. Analfabėtų jų tarpe nėra nė vieno; keletas yra baigusiu po 4 ir 6 klases.

Lapkričio 6 d. rinkt. kareivių salėje būtinos tarnybos kariams kpt. Ambraziūnas skaitė paskaitą „Lietuvos didvyriai ir jų nuveiktieji darbai“.

Naujai pagaminti kariniai vokai karių tarpe rado didelį atgarsį. Kiekvienas, pamatęs gražiai atvaizduotus vokus su kariniais vaizdeliais, perka po keliasdešimt štukų ir siunčia į namus ir savo giminėms net į Pietų Ameriką. Pažymėtina, kad kiekviena ginklų rūšys perka tik su tokiais atvaizdais, kojie ginklų rūšyje tarnauja.

J. psk. Namajūnas

P. L. P. KARO MOKYKLOS KARIŲ IR ASPIRANTŲ ŽURNALO „KARIŪNO“ VAKARAS. Lapkričio 5 d. Karo Mokykloje buvo „Kariūno“ vakaras. Pradedant vakarą, kar. j. psk. P. Rutkauskas „Kariūno“ bendradarbių vardu pasveikino čia atsilankiusius Karo Mokyklos viršininką b. gen. K. Musteikį, Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininką plk. Šaraušką, buv. „Kariūno“ redaktorių ir dabar redaguojantį „Kari“ kpt. S. Urbanavičių, dabartinį „Kariūno“ redaktorių ats. j. ltn. K. Keciory-Zupką ir svečius. Vakaro meninę dalį pradėjo aspirantų orkestras, padainuodamas Štarkos „Jojau dieną“ ir M. Petrauskos „Gaudžia trimitai“. Okteta vedė asp. kand. Baltušis. Po j. pasirodė mokyklos poetai su savo kūryba — asp. kand. K. Bradūnas — eilė. „Žygin“, asp. kand. Eug. Matusevičius — eilė. „Mylimai“ ir asp. kand. P. Jurkus — eilė. „Nežinomas savanoris“. Asp. kand. Šemeta padainavo „Sugrįžk į Sorento“ ir ariją iš filmos „Premjera“. Akordeonu akompanavo asp. kand. Brakas. Akordeonas solo irgi pasirodė — asp. kand. Brakas pagriežė popuri iš Verdi operos „Traviata“ ir valsų popuri. Didžiosios mokyklos aktualijos visiškai paryškėjo „kautynių skyriaus“ padainuotuose kupletuose — „Ginklų rūšys“ ir „Rajono himnas“. „Kautynių skyriaus“ skyrininku buvo kar. j. psk. P. Rutkauskas, o armonika akompanavo asp. kand. Mačys. Asp. kand. Pr. Kozulis skaitė gražią novelę iš kariūniškos buities — „Rudens miglos“. Pasirodė ir dar vienas solistas — asp. kand. Baltušis padainavo „O sole mio“ ir ariją iš filmos „Bohemos burtais“ (— „Aš myliu jus“). Vakaro meninę dalį baigė kolektyvelis, atvaizdavęs kazematą atliekamu laiku.

Visus kupletus ir pačią meninę vakaro dalį pravedė kar. j. psk. P. Rutkauskas. Tenka pasakyti, kad vakaras tikrai pasisekė. Tai buvo tikras kariūnų muzikos ir literatūros vakaras. Gal būt, taip pavyko jis jau vien todėl, kad darban, programon buvo įtrauktos visos mokyklos meninės pajėgos. Tai jau antras šiais metais „Kariūno“ vakaras.

Bet būtų gera, kad tokie „Kariūno“ vakarai labiau prigytų, taptų lyg ir tradiciniais, nes juose turi progos pasireikšti visi vienokio ar kitokio meno mėgėjai. J. Zony

RYŠIŲ BATALIONAS. Dalyvavę manevruose ir atlikę pakartojimą atsargos karininkai spalių 31 d. mūsų mokomajai kuopai paaukojo karinį šautuvą. Į iškilmingąjį įteikimą atvyko b-no vado pavaduotojas plk. ltn. Barulis, atsargos karininkų atstovai, mokomosios kuopos vadas mjr. Šulcas ir kiti b-no karininkai. Šautuvo įteikimo metu b-no vado vardu plk. ltn. Barulis pasakė kalbą ir nuoširdžiai padėkojo atsargos karininkams už dovaną.

Lapkričio 6 d. buvo gražus jaunų kareivių sutikimas. Į iškilmingą sutikimą atsilankė švietimo vadovas mjr. Šulcas, kpt. Šlevas, karininkai ir mokomiečių choras su chorvedžiu M. Liuberskiu priešakyje. Mjr. Šulcas jaunuosius karius pasveikino gražia kalba ir choras sugiedojo Tautos himną. Po himno „Kario“ bendradarbis eil. J. Docius perskaitė savo eilėrašį „Žodžiai jums“. Toliau buvo skaitoma j. psk. Ožalo paskaita „Draugai, jauni kareiviai“, kurioj gražiai apibūdino ko laukia iš mūsų Tėvynė. Linksmai nuteikė visus dalyvius psk. Kostečkos feljetonas ir eil. Dociaus eilėraštis. Choras padainavo „Mes atvykom“, „Gaudžia trimitai“, „Dragūnų maršą“ ir „Laisvė užia“. Kpt. Šlevo jaunieji pakviesti sušuko tris kartus valio, prisiekdami Lietuvai Tėvynei, o baigiant švietimo vadovas tarė dar žodį, primindamas mumų brangią jūrą. Jaunieji kariai atsistoję pagerbė jūrą chorui dainuojant „Jūreivių maršą“.

Eil. Bal. Brandžionis

NAUJAS IR GRAŽUS KARIŲ PAPROTYS. 3 pėst. V. D. pulke paskiausiai pradėjo vis daugiau įsigalėti naujas gražus paprotys, kuris visiems parodo, kad karių gyvenime yra daug įvairių galimų prisidėti kiekvienam, nors ir neturtingiausiam, prie Ginklų Fondo stiprinimo, t. y. kiek kas išgali materialiai paremti kilnų Tėvynės stiprinimo darbą. Pavyzdžiui, neseniai „Kario“ skiltyse skaitėme, kad 3 pėst. pulko vienos kuopos kariai, atitarnavę būtinąją karo tarnybą ir vykdami į savo tėviškes, paaukojo jiems kelionės metu skirtus sauso maisto daivinius, tuo būdu sutikdami dėl savo brangaus pasiryžimo pakęsti keletą valandų žmogui prigimtą alkį. Tai pasekdami to pat pulko ryšių kuopos atsargos kareiviai, kuriems spalių 31 d. baigėsi pulke pakartotini vieno mėnesio pratimai, vykdami į savo nuolatinės gyvenimo bei tarnybų vietas, visus jiems priklausančius sauso maisto daivinius paaukojo Ginklų Fondui, pasižadėdami, kad ir namuose būdami ras progų įvairiausių dovanų pavidalu jį remti, nes tai yra kiekvieno Tėvynės sūnaus pirmoji pareiga.

St. Narijauskas

VĒLINIŲ DIENA ŠIAULIUOSE. Lapkričio 2 d. Vėlinių dieną pagerbėme žuvusius ir mirusius dėl Lietuvos nepriklausomybės karius. Tą dieną 17 val. Šiaulių igulos kariuomenės dalys išsirikavo prie šv. Jurgio bažnyčios. Po kiek laiko vakaro prieblandoje ir deglių šviesoje pajudėjo gedulinga eiseną. Prie eisenos prisijungė tūkstantinė žmonių minia, kuri, kaip ir kariai, susikaupusi, gedulingo maršo melodijos lydimu, vyko į kapines atiduoti pagarbą žuvusiems ir mirusiems kariams, o taip pat ir savo artimiesiems.

Psk. L. Griškevičius

VĒLINIŲ DIENA KĒDAINIŲ IGULOJE. Lapkričio 2 d. Kėdainių iguloje buvo iškilmingos eitynės į vietas (šv. Juozapo) parapijos kapus, kur jau sutvarkyti ir karių kapai, daugumoje žuvusių ar mirusių nuo žaizdų, kovojant prie Kėdainių. Į minimus kapus, be igulos viršininko ir visų jo vadovaujamy karių, atsilankė labai gausinga minia organizuotos ir paskiros visuomenės.

POLITIKOS APZVALGA

KANCLERIO HITLERIO PAREIŠKIMAI VEIMARE.

Lapkričio 6 d. Veimare įvykusiame nacionalsocialistų kongrese pasakė kalbą. Nupasakojęs partijos istoriją nuo 1922 m., Hitleris pažymėjo: „Spręskite, ar nelaimėjome su savo principais milžiniškų rezultatu. Kai kurie užsienių laikraščiai rašo, kad visa tai mes būtume laimėję per derybas. Tačiau gerai žinome, kad prieš mus reičias taip ir darė. Ir aš pats esu pasirengęs tartis, tačiau vokiečių teisė negali būti derybų objektas“. Toliau Hitleris pasisakė prieš karo kurstytojus ir iškėlė italų tautos draugiškumą. Hitleris taip pat pasakė, kad vokiečiai yra pasirengę nusiginkluoti, bet su sąlyga, kad pirmiau nusiginkluos tie, kurie kursto prie karo. Baigdamas Hitleris pasakė: „Būkime visada tvirti ir pasitikėkime. Nieks negali atsiktiti mūsų šventajai Vokietijai nei šiandien, nei amžinai“.

„DZIENNIK POLSKI“ APIE LENKŲ LIETUVIŲ SANTYKIUS. Šis lenkų vyriausybės organas, pabrėžęs, kad Lenkija neturi jokių priešingų jausmų Lietuvos atžvilgiu, rašo: „Lenkija gali patarti Lietuvai siekti visišką lietuvių lenkų santykių pagerinimą, juo labiau su didesniu ramumu, kadangi jau nuo seniai Lenkijoje pasigirdo balsų, kurie liudija, kad Lenkija visiškai nesiekia hegemonijos ar sudaryti kokį nors bloką. Jeigu paskutiniai tragiški įvykiai Europos tautų gyvenime pasirodo esą tokio pobūdžio, kad gali padaryti įtakos Lietuvos santykių evoliucijai su jos kaimynais, atsisakant nuo politikos, kuri priešio prie nepasisekimo, tai lenkų tauta tuo tik apsidžiaugs, ir mes tikimės, kad taip pat padarys ir lietuvių tauta“.

SPALIŲ REVOLIUCIJOS SUKAKTIES MINĖJIMAS MASKVOJE. Lapkričio 7 d. minimai dvidešimts vienerių metų sukaktį paminėti Didžiajam teatre įvyko iškilmės, kuriose dalyvavo Stalinas, Kaganovičius, Molotovas, Vorošilovas, Budionas ir Dimitrovas. Liaudies komisarų tarybos pirmininkas nušvietė Sovietų Sąjungos šiais metais padarytą pažangą. Paliesdamas užsienių politiką, Molotovas pažymėjo, kad antrasis imperialistinis karas jau yra prasidėjęs milžiniškame plote nuo Gibraltaro ligi Šanchajaus.

— Iškilmų proga karo komisaras Vorošilovas Raudonojoji Aikštėje pasakė kalbą, kurioje palietė paskutinių metų įvykius vidaus ir užsienio gyvenime. Toliau apie šiuo metu gresiančius pavojus Vorošilovas pasakė: „Mums bus patogiau ir lengviau mušti priešą juo paties teritorijoje. Taip ir bus. Į kiekvieną puolimą ir smūgį mes atsakysime trigubais visos mūsų armijos smūgiais. Dabartinėmis sąlygomis karo pavojus yra dar didesnis negu pereinatis metais. Pasaulio karas jau įsideda. Kiekvieną akimirką jis gali apimti bet kuria valstybe ar tauta. Turime budėti. Mes norime ir nebūsime netikėtai užklupti būsimų įvykių. Reikia sustiprinti ir konsoliduoti liei maksimumu mūsų armiją, laivyną ir aviaciją. Visa tauta turi būti parengta mobilizacijai, kad mes nebūtume netikėtai užklupti“.

ATENTATAS VOKIETIJOS AMBASADOJE PARYŽIUJE. Lapkričio 7 d. rytą į Vokietijos ambasados trečiojo pasiuntinybės sekretoriaus von Ratho kabinetą įsibrovė svetimšalis ir paleido du šūvius iš revolverio į sekretorių. Šūviai klydė. Vokiečių ambasados pareiškimo, svetimšalis yra Lenkijos pilietis, turis Lenkijos generalinio konsulato Paryžiuje išduota pasą. Anklaustas pasikėsintojas pareiškė norėjęs atkeršyti už savo iš Vokietijos ištremtus tautiečius žydus. Sužeisto sveikatos būklė labai rimta.

Vokiečių laikraštis „Deutscher Dienst“ rašo, kad šis pasikėsinimas negalės neatsiliepti Vokietijoje gyvenantiems žydams, nežiūrint, kurios pilietybės jie nebūtu.

VYRIAUSYBININKAI PUOLA. Rytų fronte paskutinėmis dienomis vyriausybiniškai smarkiai puolė Nuleso srityje ir buvo įsiveržė ziliau į nacionalistų užimtas sritis. Įsiveržusius vyriausybinius smarkiai puolė nacionalistai ir daug jų paėmė ir nelaisvę. Lapkričio 7 d. vyriausybiniškai smarkiai pasistūmėjo Segrės srityje. Čia smarkiai veikė vyriausybinių aviacija. Vyriausybiniškai pavyko užimti dešinę Legrės upės kranta. Vyriausybiniu dalys persikėlusios per Rio Segre, už 25 km į pietus nuo Leridos, pralaužusios priešio linijas, žygiavo toliau paliai upe Leridos Zaragosos kelio link. Tą kelią vyriausybiniškai perkirtė tarp Taragos ir Leridos.

VENGRIJOS KARIUOMENĖ ĮZYGIAVO Į PERLEI-STAJĄ SRITĮ. Vengrijos telegramų agentūros pranešimu, lapkričio 5 d. 10 val. Vengrijos kariuomenės dalys perėjo Vengrijos Čekoslovakijos sieną. Tą dieną Vengrijos kariuomenės dalys užėmė tik siaurą teritorijos plotą: keturis valsčius, esančius apie Medvės miestelį, ir penkis miestelius netoli Doborgazo.

Vengrijos regentas paskelbė atsišaukimą į perleistų teritorijų gyventojus, suredaguotos vengrų, vokiečių ir rusinų kalbomis. Regentas aplankys Košicę, Komarną ir Užhorodą, kai tik vengrų kariuomenė tas dalis užims. Užimtosios sritys laikinai bus pavestos karinei administracijai.

KINAI ATSIĖMĖ LEUNGČEVA. Kinų telegramų agentūros žiniomis, kinų kariuomenės dalys atsiėmusios Leungčevą, kuris yra apie 80 km į šiaurės rytus nuo Kantono Užėmusios tą miestą, kinų kariuomenės dalys žymiai pasistūmėjo į pietus ir užėmė labai didelės strateginės vertės aukštumas, esančius į šiaurės vakarus nuo Čunghavo.

Londoną pasiekusios žinios, kad Čiangkaišekas mano atsiimti Kantoną. Esą Kantonas būsias atsiimtas per dvi savaites. Kantono kryptimi jau žygiuoja 200.000 parinktų ir labai gerai apginkluotų karių.

RINKIMAI Į SEIMĄ LENKIJUJE. Lapkričio 6 d. visoje Lenkijoje įvyko seimo rinkimai. Balsavo apie 70% visų turinčiųjų teisę balsuoti. Policija įvairiuose miestuose, jų tarpe Varšuvoje, Lvove, Gdynėje, o taip pat Vilniuje ir kitur, suėmė kelis šimtus opozicijos partijų narių. Per rinkimus Lenkijoje laimėjo tautinė sąjunga, nes iš 208 išrinktųjų atstovų 161 priklauso tautinės sąjungos stovyklai.

KAS NAUJA LIETUVOJE

ANGLŲ IR ŠVEDŲ KARO ATSTOVAI. Didžiosios Britanijos karo atašė Lietuvai plk. ltn. Vale ir švedų karo atstovas Lietuvai mjr. Lind, savo adjutanto ltn. Molander lydimas, vizitavo Klaipėdos įgulos vadovybę ir apžiūrėjo Klaipėdą.

B. GEN. JONSONUI — GEDIMINO I LAIPSNIO ORDINAS. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona apdovanojo b. gen. Jonsoną Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino I laipsnio ordinu.

KARIUOMENĖS TEISMAS PERDUODA BYLAS APELIACINIAMS RŪMAMS. Panaikinus karo būvį, kariuomenės teismas ir prokuratūra pradėjo perdavinėti apeliaciniams rūmams tas bylas, kurios pasidarė kariuomenės teismui ne-teisingos.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO SENATAS viename paskesniųjų savo posėdžių nutarė pareikšti protestą dėl Mokslo Draugijos Vilniuje uždarymo.

NAUJAS SVEIKATOS DEPARTAMENTO DIREKTORIUS. Vietoje į pensiją išėjusio Dr. J. Maciūno, nauju V. R. M.-jos Sveikatos Departamento direktorium paskirtas Dr. M. Mickus.

VALSTYBĖS TEATRO DIR. V. ŽADEIKA, buvęs nvykęs į Rygą tartis mūsų dramoms Latvijai revizito reikalais, jau grįžo. Drauge šia proga susitarta ir dėl solistų pasikeitimo. Latvių tautos šventės proga į Kauką atvyks latvių valstybės teatro solistė Brechman Stengel.

VARĖNOJE buvo susitikę Lietuvos ir Lenkijos susisiekimo ministerijų pareigūnai ir tarėsi dėl Varėnos tilto per Merkį statymo reikalą. Senasis tiltas buvo 60 m, naujasis buvo 40 m.

KLAIPĖDOJE IR KLAIPĖDOS KRAŠTE karo būvio panaikinimo proga įvyko daug manifestacijų ir eitynių.

KLAIPĖDOJE NUTEISTAS PASIENIO POLICININKAS LELYS. Kaip žinome, neseniai pasienio policininkas Lelys gaudė kontrabandininką Kranichą, bet pats buvęs ju užpultas. Abiem besigrumiant, netyčia iššovė Lelio pistoletas ir Kranichas mirė. Lapkričio 5 d. prisiėmusių teismas Lelij nubaudė 8 m. sunkių darbų kalėjimo.

ARTĖJANT DAILININKŲ JUBILIEJINEI PARODAI, be kitų paveikslų, daugelis dailininkų piešia eilę paveikslų iš kovų dėl nepriklausomybės.

PETRAŠIŪNUOSE lapkričio 3 d. manevrinis traukinys, ejęs iš Kauno stoties į šalutinę šaką, nuo kalno įsibėgėjęs buvo nesulaikomas ir užvažiuo ant prie Petrašiūnų elektros stoties stovėjusių prekinų vagonų. Susidūrimo metu padaryta apie 25.000 litų nuostolio.

Apdovanoti L. U. O. S. garbės ženklais. Kariuomenės ugniagesių dešimtmečio sukaktuvių proga, Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos pirmininko, Karo butų viršininko teikimu, apdovanoti ugniagesių garbės ženklais:

„Artimui Pagalbon“ I laipsnio: b. gen. V. Nagius ir K. Navakas, ats. plk. lt. V. Grudzinskas (1928 m. buvo tiekimų viršininku);

„Artimui Pagalbon“ II laipsnio: plk. inž. J. Šimoliūnas, gen. št. plk. B. Gertus, plk. J. Tumas, plk. lt. J. Baubliauskas ir A. Pridotkas, ugniag. k-dų v-kai kpt. J. Kiesylis ir A. Maksimavičius;

„Artimui Pagalbon“ III laipsnio: b. ugniag. k-dos v-kas mjr. P. Šestakauskas, „Kario“ redaktorius kpt. S. Urbanavičius, ugniag. k-dų viršininkai kpt. S. Narmontas, lt. J. Kalnietis, J. Stankevičius, J. Valentas ir J. Guobis;

„Artimui Pagalbon“ sidabro medaliu: likt. psk. V. Stasenis;

„Artimui Pagalbon“ bronzos medaliu: likt. viršilos — J. Palevičius, L. Pabrėža. J. Matulaitis, S. Vaitkūnas; likt. puskarininkiai — S. Urbanavičius, V. Tautavičius, A. Makarskas, P. Gulbinskas, A. Petrusis, L. Tikuišis, H. Plutas, J. Zakarauškas, J. Gervė, A. Gervinskas, A. Jucevičius, B. Palskis, P. Žilius, S. Žongaila, M. Adomavičius, V. Radavičius, A. Kartocius, A. Rudauskas, J. Puščius, J. Misiūnas, A. Vaitkevičius, J. Gabševičius, J. Ralikauskas; likt. j. psk. K. Mačiūnas ir P. Liukpetris, civ. tarn. J. Razevičius;

XV metų ištarnavimo ženklų: likt. vrš. K. Urbonas;

X metų ištarnavimo ženklų: kpt. L. Gavelis, J. Kiesylis ir A. Maksimavičius; likt. vrš. J. Stanaitis, J. Keblys, A. Vaitulionis, S. Markelevičius ir S. Janickas; likt. psk. J. Butkevičius, S. Jurelė, A. Čirpus, A. Ivanauskas.

Apdovanoti kariuomenės ugniagesių garbės ženklais. Karo butų viršininkas, pasirėmdamas Įs. Kar. 1938 m. Nr. 66, § 1, p. 12, leido įteikti kariuomenės ugniagesių ženklus už ypatingą draugiškumą kariuomenės ugniagesiams: Marijampolės įgulos viršininko teikimu — Seimo nariui, Marijampolės miesto burmistrui J. Maurukui; 2 pėst. pulko vado teikimu — plk. lt. L. Simonėliui, mjr. M. Rėpšii ir kpt. V. Narbutui; Ukmergės įgulos viršininko teikimu — Ukmergės miesto savivaldybės ugniagesių komandos brandmeisterio padėjėjui ats. psk. P. Belickui, švirkslininkui A. Petroniui ir šoferiui A. Simonavičiui; Kupiškio įgulos viršininko teikimu — Kupiškio savanorių ugniagesių draugijos komandos viršininkui K. Urbonui; kariuom. ugniag. inspektorius teikimu — Kauno miesto X ugniagesių komandos brandmeisteriui ats. j. lt. J. Žvinkaiui, II (savanorių) komandos brandmeisteriui I. Kaganui ir Estijos ugniagesių korpo I. Tallino savanorių ugniagesių draugijos pirmininkui E. Auninui.

Nauji ugniagesių vadovai. Ilgametis Radviliškio įgulos ugniagesių vadas kpt. Gavelis, kuris prieš tai nuo 1928 metų vadovavo geležinkelių kuopos ugniagesių komandai, perdavė ugniagesių vado pareigas lt. Virškevičiui. Kpt. Gaveliui vadovaujant Radviliškio įgulos ugniagesiai gesino daugiau kaip 20 gaisrų pačiam mieste ir už įgulos ribų. Dažniausiai tai buvo dideli ir pavojingi gaisrai. Už nuopelnus ugniagesybai kpt. Gavelis apdovanotas „Artimui Pagalbon“ III laipsnio ženklu, X metų ištarnavimo ženklu ir Estijos ugniagesių kryžiumi.

Naujas vadas iki šiol buvo Radviliškio įgulos I-sios ugniagesių komandos viršininkas, turįs nemažą stažą ugniagesyboje. I-sios įgulos ugniagesių komandos viršininku paskirtas v-ko padėjėjas lt. Guobys.

Prienų įgulos karių ugniagesių pratimai

ARTILERIJOS D-VIŲ 6 priešlėktuvinės apsaugos šaulių kuopa yra veikiausias Šančių šaulių vienetas. Kuopa turi du orkestrus: dūdų ir stygų. Dūdų orkestrą veda buvęs gusarų p. kapelmeisteris Lechavičius. Kuopa daug dėmesio kreipia į sklandymą ir tam tikslui turi įsigijusi du sklandytuvus. Be esamų kuopoj sklandytojų, šių vasarą dar keturi kuopos šauliai baigė Nidos sklandymo mokyklą. Kuopoj yra suorganizuota degazacijos komanda, kuri jau turi visą reikalingą aprangą. Kuopa turi dvi futbolo komandas, krepšininkus, lengvatletus ir kt. Gyvai veikia šaudymo sekcija ir aprangos komisija, kuri rūpinasi kad iki s-gos 20-čio minėjimo visi kuopos šauliai būtų uniformuoti. Neseniai kuopa papildomai įsigijo 6 šautuvus ir 2 priešl. kulkosvaidžius. Be karinio parengimo, kuopa plačiai varo kultūrinį darbą. Dauguma kuopos šaulių išsirašo „Kari“.

J. Vilijus

NAUJAS ŠAULIŲ CHORAS. Šiomis dienomis Salako būrys sušaukė steigiamąjį šaulių choro susirinkimą, kurio metu nutarta įsteigti Salakė šaulių chorą. Susirinkimo metu į chorą įsirašė keliasdešimt asmenų. Choru vadovauti pakviestas mokytojas Sirutis. Reikia pažymėti, kad Salako šaulių būrys šiais metais yra nusipirkęs Salako miest. nemažus mūrinius namus, kuriuose bus įrengta salė, šaulių būrio biblioteka ir kitos būriui reikalingos būstinės.

Pr. Kunca

ŠIAULIAI. Įsisteinęs šaulių artilerininkų būrys rodo intensyvų veikimą. Šauliams artilerininkams nors tenka daugiau darbo ir energijos padėti savo pasiruošimui ir mokymuisi, nebu pėstininkams, bet visa tai atlieka dideliu noru ir susidomėjimu.

Šaulių tarpe ir visuomenėje susidomėjimas artilerininkais yra didelis. Dauguma visai netarnavusių kariuomenėje nori įstoti į artilerininkų būrį. Šis jų noras greičiausiai bus patenkintas, nes yra jau paruošta programa nuosekliam praėjimui viso apmokymo, kuoj jie galės pasinaudoti.

Artilerininkas

REIKŠMINGOS NAUJOKŲ IŠLEISTUVĖS. Spalių 29 d. Dusetų šaulių namuose buvo naujokų išleistuvės. Šulias atsilankė visi to valščiaus naujokai su savo šeimomis ar pažįstamais. Išleistuvės suruoštos gražiai papuoštoje šaulių salėje. Čia pasakė kalba vietos šaulių būrio vadas mokytojas Kuzmickas, pasveikindamas jaunuolius, vygstančius į kariuomenę, ir palinkėdamas jiems einant garbingas kario pareigas visur ir visada būti darščiais ir pavyzdiniais Tėvynės sūnumis. Po jo kalbėjo dar keletas asmenų. Po kalbų senės šaulės andovano naujokus gražiais šūkiiais išsiuvinėtais rankluočiais. Visi šūkiiai išsiuvinėti darbščiu ir mikliu lietuviškos raku beveik karinio pobūdžio, k. t.: „Nori taikos — ruoškis kariui“, „Būk drausminas!“ ir t. t. Šiomis dovanomis buvo apdovanoti visi ši rudenį į kariuomenę išvyksta naujokai.

Po dovanų išskirtymo buvo bendras pasilinksminimas, kurio metu būsimieji kariai gražiai padainavo, pašoko, pasidaliu išpūdziais ir pasitarė kaip ir kada išvyks į apskr. komendantūrą.

Pažvelgus į tą išvykstančių į kariuomenę naujokų būrelį, tarp jų buvo matyti ne tik naujokų vyresnieji broliai — atsarginiai, jų sesės ir janieji broliukai, bet taip pat ir sulinę senukai tėvai bei motulės, kurie su švonesnomis ir pasididžiavimo ašaromis akyse sekė linksmai krykštaujantį jaunimą.

Pr. K-ca

ANTALIEPTĖS ŠAULIAI STATYDINASI NAMUS. Neseniai Antalieptės šaulių būriui pil. Katinas naukojo namams pasistatydinti nemažą žemės sklypą. Sklvnas randasi beveik pačiame Antalieptės miestelio centre ir darei pačioje gražiausioje vietoje prie vienuolyno ir šventosios. Gavę sklypą, Antalieptės šauliai suiudo dirbti. Neseniai jau pradėta statyti būsimam namui pamatai ir pašventintas kertinis akmuo. Šiuo metu šauliai ir visuomenė, vpingatai ūkininkai, nemokamai renka nuo savo laukų akmenis ir veža juos į šaulių namų statymo vietą. Kai kurie ūkininkai stambesniuosius akmenis, kurie dėl savo didumo pamatams netinka, patys savo įgėmis smulkina. Žiemą visi žada talkos būdu suvežti ir miško medžiagą. Šis gražus antalieptiškių ūkininkų pavyzdys gyvai paveikė ir kaimyninius būrius, kurie dar šaulių namų neturi.

Pr. K-ca

„AISZARGS“ APIE ŠAULIUS GELEŽINKELININKUS. Latvijos aizsargų organas „Aiszargs“ savo 9 nr., aprašydamas geležinkelių pulko šventę, rašo ir apie Lietuvos šaulių geležinkelininkų atsilankymą į tą šventę. Paminėtos ir rinktinės vado plk. lt. Balsio pasakytos kalbos.

INSPEKČINĖS APŽIŪROS GELEŽINKELIŲ RINKTINĖS DALINIULOSE. Lapkričio 5 d. geležinkelių rinktinės vado padėjėjas inspektavo 23 Tryškių st. būrį. Būrys rikiuotės veiksmus atlieka darniai. Šaulių išvaizda gera, beveik visi šauliai uniformuoti. Šaulių drausmė tinkama aukštumoj. Būrys administracijos atžvilgiu taip pat gerai susitvarkęs. Iš viso inspektuojantis gavo veiklaus būrio įspūdį.

KAIŠIADORYS. Lapkričio 3 d. išvyko miesto ir apskrities vyrai, pašaukti atlikti karinės prievolės. Šiomet naujokai visą laiką pavyzdinai atrodė: buvo blāvūs ir nekėlė triukšmo. Į stotį išlydėti susirinko miesto gyventojai, šauliai, šaulės ir vietos dūdų orkestras. Traukiniui pradėjus judėti, pasigirdo skambūs maršo garsai ir palydėjo vyrus garbingon tarnybon. Iš jaunų vyrų krūtininių veržėsi skambūs „Į kovą, į kovą“.

R. Kasperavičius

LAZDIJAI. Nors Lazdijuose tėra tik karo komendantūra, vis dėlto vietos visuomenė kiekviena proga rodo didelę meilę bei pagarbą kariams. Taip lapkričio 6 d. per Tautos Vado minėjimą vietos gimnazijos moksleiviai padėklamavo gražių eilėraščių, kuriuose, be didelės pagarbos Tautos Vadui, buvo reikiama meilė ir mūsų kariuomenei. Už tatau minėjimo dalyviai atsilygino gausiais aplodimentais.

Mindaugas

IŠ KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Spalių 29 d. Kaune, K. K. Rūmų salėje, buvusiose krepšinio pirmenybių rungtynėse, vyrų grupėje Grandis nugalėjo Š Š Kovą 18:15 (8:8). Lapkričio 4 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Aušra nugalėjo Grandį 22:6 (9:4). Spalių 28 d. buvo pradėtos moterų L klasės krepšinio pirmenybės. Atidaromose rungtynėse susitiko C JSO ir Aušra. Rungtynes laimėjo C JSO 26:14 (10:7). Spalių 30 d. buvusiose moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse naujasis L klasės narys Grandis nugalėjo ŠKJK 16:8 (8:3).

IŠ LIETUVOS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Spalių 29 d. Kaune buvo I L klasės futbolo pirmenybių rungtynės tarp ŠMSK ir Š Š Kovo. Rungtynes laimėjo ŠMSK 2:0 (2:0). Spalių 30 d. buvusiose I L klasės futbolo pirmenybių rungtynėse nugalėtoju nebuvo, nes rungtynės tarp LFLS ir Švyturio pasibaigė 2:2 (1:0). Lapkričio 1 d. buvusios I L klasės futbolo pirmenybių rungtynės tarp LGSF ir CJSO sutraukė į valstybinį stadioną per 800 žiūrovų. Rungtynės buvo geros spartos, kurias laimėjo LGSF 2:1 (0:0). Lapkričio 5 d. buvusios I L klasės futbolo pirmenybių rungtynės LFLS įveikė ŠMSK 3:1 (0:0). Lapkričio 7 d. buvo dvejios L klasės futbolo pirmenybių rungtynės, Kaune LGSF nugalėjo Švyturį 3:2 (3:2) ir Klaipėdoje KSS nugalėjo Taurą 4:2 (1:1).

GŠSK — DARBO SPORTO MEISTERIS. Lapkričio 7 d. pasibaigė Darbo Sporto futbolo pirmenybės. 1938 m. nugalėtoju tapo Geležinkelių Dirbtuvės (GŠSK); jos finale nugalėjo Nerį 4:2 (4:0).

LFLS KREPŠININKAI-ĖS LATVIJOJE IR ESTIJOJE. Spalių 31 d. ir Lapkričio 1 d. Rygoje LFLS krepšininkai ir krepšininės žaidė pirmąsias gastrolių rungtynes su Latvijos krepšinio meisteriais. Moterys su moterų krepšinio meisteriu US ir vyrai su vyrų krepšinio meisteriu Starts. Čia LFLS pasiekė dvi gražias pergalas. Moterys nugalėjo US 19:13 (4:8) ir vyrai nugalėjo Startą 41:30 (21:16). Aplamai, abi LFLS komandos sukovojo gerai ir savo žaidimu buvo stiprios, kuo negalėjo prilygti latvių komandos.

Antrąją gastrolių dieną Rygoje LFLS moterų krepšinio komanda rungtynes laimėjo prieš Liepojos rinktinę 17:7 (9:2), vyrų komanda pralaimėjo prieš latvių ASK 23:25 (12:14). Šį kartą LFLS vyrų komandos kai kurie žaidikai elgėsi labai nesportiškai. Pirmiausia kaltė tenka teisėjams, kad leido per aštrų žaidimą, todėl LFLS žaidikai pradėjo nesutikti su teisėjų nuomone ir net vienas žaidikas pakėlė ranką prieš teisėją.

Lapkričio 3 d. Tartuose LFLS vyrų ir moterų komandos sužaidė pirmąsias Estijoje gastrolių rungtynes prieš vietos ASK vyrų ir moterų komandas. ASK vyrų komanda yra Estijos meisteris. Čia LFLS pasiekė dvi pergalas: moterys laimėjo 23:14 (11:3) ir vyrai laimėjo 26:25 (15:17). Antrąją gastrolių dieną LFLS žaidė jau Taline prieš vietos Kalev vyrų ir moterų komandas, kur abejąs rungtynes LFLS laimėjo: moterys laimėjo 22:7 (13:5) ir vyrai laimėjo 31:26 (17:10). LFLS Estijoje laimėjimus pasiekė pelnytai. Moterys pergalės iškovojo labai lengvai, nes estės toli gražu neprilyg-

ta mūsų krepšinio klasei. Tačiau vyrų pergalės galima sakyti buvo tik plėšte išplėstos, ir tai tik paskutinėmis žaidimo minutėmis, nes per visą žaidimo laiką pasekmės labai svyravo.

KSS NUGALĖJO TAURĄ 4:2 (1:1). Lapkričio 6 d. Klaipėdoje, kareivinių aikštėje, meisteris KSS po gana sunkios ir atkaklios kovos nugalėjo LK naujoką, tačiau gana stiprų varžovą — Taurą. Puslaikis baigėsi lygiomis 1:1. Antrame puslaikyje vienu laiku atrodė, kad KSS pralaimės, nes Tauras vedė 2:1. KSS vis dėlto pavyko Taurą po stiprios kovos nugalėti 4:2.

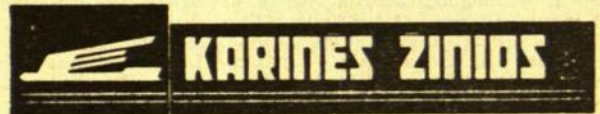
Nauji sporto rūmai Klaipėdoje jau yra baigti ir nuo 7—XI atiduoti organizacijoms naudotis. Šie rūmai yra Klaipėdos sportininkams didelė pama.

KLAIPĖDA. KSSLK lengvai nugalė II Lygos nugalėtoją šiaurės zonoje Telsių Džiugą net 10:1 (5:0). Džiugas žaidė su atsarginiais. Įvarčius įmušė: Cenfeldas 5, Šurkus 2, Sipavičius 2 ir Paberžis 1. Garbės įvartį įmušė Ambrazavičius.

Jonas. A. Misiūnas

KAIŠIADORYSE Kūno Kultūros Rūmai buvo pradėję įrengti sporto salę. Tačiau darbai vasarą buvo nutraukti. Dabar jie vėl pradėti. Rūmai įrengiami buvusioje gelžk. depoje. Dabar taisomas stogas, durys ir kt. vidaus įrengimai. Į šiuos rūmus numato atvažiuoti treniruotis ir Kauno sportininkai, kadangi Kauno K. K. Rūmuose ne visi gauna sportuoti.

R. Kasperavičius

SOVIETŲ DIVIZIJOS

Dabartinės Sovietų pėstininkų divizijos sudėtis: 3 šaulių pulkai, 1 artilerijos pulkas (10 baterijų), ryšių batalionas (2 kuopų), tankų batalionas (3 kuopų), žvalgomasis batalionas (2 kavalerijos eskadronai, motociklistų kuopa, tankelių kuopa), pionierių kuopa ar batalionas, cheminė kuopa, priešlėktuvinės artilerijos grupė. Karo metu divizija gauna dar aviacijos rinktinę ir prieštankines apsaugos rinktinę.

Kavalerijos divizija turi 4 kavalerijos pulkus, 1 raitosios artilerijos pulką (6 baterijų), 1 mechanizuotą pulką (lengv. tankai ir šarvuočiai), ryšių grupę ir pionierių eskadroną.

GELEŽINKELIAI IR ORINIO SUSISIEKIMO LINIJOS. Pirmasis geležinkelis Europoje buvo pratiestas 1825 metais, Lietuvoje — 1862 metais. Per 113 metų geležinkeliai paplito visame pasaulyje.

Orinio susisiekimo linijos atsirado jau po Didžiojo karo, nuo 1918—1919 metų, mūsų šalyje — vėliau. Tačiau oro susisiekimo linijos augo žymiai greičiau, negu geležinkelių tinklas. Tai matyti iš lentelės, kurioje parodytos abi susisiekimo priemonės šiais 1938 metais.

	Geležinkelių km	Orinių linijų km
Europoje	427.133	93.890
Afrikoje	69.193	24.145
Azijoje	134.444	58.032
Australijoje	49.602	9.717
Ž. Amerikoje	529.181	72.060
P. Amerikoje	94.742	43.377

1.304.295 301.221

Jei geležinkeliai ir orinio susisiekimo linijos augtų tokiu pat smarkumu kaip ir dabar, tai dar per 100 metų geležinkelių ilgis padidėtų iki 2½ milijonų km, o orinio susisiekimo linijų iki 1,8 milijono km.

TURKIJOS KARIUOMENĖ. Taikos metu Turkijos valstybės biudžete numatomos lėšos išlaikyti 20.000 karininkų ir 178.000 kareivių kariuomenę, tačiau saugumo sumetimais laikoma tik 140.000 kareivių. Be to, laikoma 40.000 žandarų (karo policijos), kurie eina mūsų viešosios pasienio policijos pareigas. Karo metu Turkija gali išstatyti iki 1.300.000 karių.

Kariuomenė padalyta į 4 armijos inspekcijas (10 armijos korpusų). Korpas turi 2 pėstininkų divizijas (3 pėst. ir 1 lauko artilerijos pulkas 6—9 baterijų). Be to, korpe yra 1 kavalerijos ir 1 lauko artilerijos pulkai, 1 pionierių batalionas, 1 ryšių rinktinė ir 1 motorizuotas batalionas. Kavaleriją sudaro 5 divizijos (3 pulkai ir 1 raitosios artilerijos grupė kiekvienoje). Kalnuose veiktį skiriamos 3 atskiros brigados po 2 pulkus su kalnų artilerija. Turakai turi apie 140—200 tankų sovietų gamybos. Pačioje Turkijoje gaminama sprogstamoji medžiaga, daromi šoviniai, minos, taisymsi ginklai.

Karo aviacija turi apie 500 lėktuvų, daugiausia prancūzų gamybos. Pirkta dar 40 lėktuvų iš lenkų karo aviacijos fabriku. Lakūnai rengiami Sovietų Sąjungos karo aviacijos dalyse. Priešlėktuvinė apsauga tvarkoma tinkamai. Pastatytas dujokaukių fabrikas.

NAUJIEJI LEIDINIAI

A. Merkėlis. „ANTANAS SMETONA — NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS KŪRĖJAS IR VADAS“. LTS Vyr. Valdybos leidinys. Kaunas, 1938 m. 14 psl. Kaina nepažymėta.

Šiomis dienomis Lietuvos Tautininkų Sąjungos Vyriausioji Valdyba išleido monografo Aleksandro Merkėlio populiariai parašytą knygėlę apie mūsų Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną, kurioje trumpai suminėti žymesnieji Antano Smetonos asmenybės ir veiklos bruožai.

Knygelė parašyta lengvu ir gyvu stiliumi ir sužymi visus būdingesnius Antano Smetonos veiklos lietuvių tautai momentus. Trumpai konkrečiai yra sudarytas vaizdas visa to, ką Lietuvai yra davęs Antanas Smetona.

Ats. j. ltn. J. Leonavičius

GRAŽUS TAUTOS HIMNO PAVEIKSLAS — PIESI-NYS. Jubiliejinį Lietuvos Nepriklausomybės ir 80 metų nuo Lietuvos Himno autoriaus Dr. Vinco Kudirkos gimimo sukakčių proga, „Dirvos“ b-vė išleido gražų dail. K. Šimonio Lietuvos Himno paveikslą — piešinį. Didelio formato lape meniškai išrašytas visas Tautos Himnas, papuoštas spalvotais ornamentiniais rėmais, kuriuose įmontuoti didžiųjų Lietuvos Kunigaikščių, Dr. Vinco Kudirkos ir kar. Juozapavičiaus atvaizdai. Paveikslas labai meniškai atspaus-tas „Spindulyje“, yra daugelio spalvų ir nors pernelyg margas, vis dėlto, tačiau yra gražus, meniškasis, tikrai lietuviškais ornamentais papuoštas. Kaina 4 lt.

KARIŪNAS, P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų ir aspirantų iliustruotas žurnalas, 1938 m. rugsėjo-spalių mėn. Nr. 5 (36). Turinys: 1. A. Smetona — Niekuomet nenusiminti. 2. Ats. j. ltn. K. Zupka — Vilniaus ženkla. 3. K. Bradūnas — Žygin (eilėr.). 4. P. Jurkus — Mėlynas kraujas. 5. Pr. Kozulis — Aidas iš vasaros (eilėr.). 6. K. Butkus — Išeisime (eilėr.). 7. Mjr. Ališauskas — Kareivis ir jo vadas karininkas. 8. Vkt. Simaitis — Sėdžiaus broliams (eilėr.). 9. Eug. Matuzevičius — „Bakoriavimo“ ir šlavimo stažas (Pirmieji asp. kandidato įspūdžiai). 10. Aleksys Rimgaila — Paskutinės dienos. 11. Ats. j. ltn. K. Ulvydas — Neapleisim gimtosios žemės. 12. Eug. Matuzevičius — Iš puikų į mokyklą. 13. Balys Gendvilas — Niutos likimas. 14. Mokyklos gyvenimas. Mūsų sportas. Po bendradarbiavimo vėliava.

Šis numeris iš dalies skirtas XIII aspirantų — atsargos jaun. leitenantų laidai pažymėti, kurią Karo Mokykla išleido rugsėjo 28 d. Įdėtosios kalbos (Karo Mokyklos Šefo A. Smetonos — „Niekuomet nenusiminti“ ir išleidžiamųjų atstovo ats. j. ltn. K. Ulvydo — „Neapleisim gimtosios žemės“) ir pačių išleistuvių iškilmių nuotraukos (jos visos kar. gr. Vyt. Maželio gamybos) liudija apie išleistuvių nuotaikingumą ir iškilmingumą.

Džiugu pažymėti, kad šis „Kariūno“ numeris tiek savo turiniu, tiek pačia išore pralenkia paskutiniuosius „Kariūno“ numerius. Ypačiai daug nuotraukų iš karinio gyvenimo. Tikrai vykę kar. gr. Fel. Daukanto šaržai, itin gausi ir nuotaikinga naujųjų „Kariūno“ bendradarbių kūryba ir linksmas „Šypsniš iš po šalmo“ skyrius šį numerį daro tikrai įspūdingu. J. Zonyš

MOKSLO DIENOS. Mėnesinis iliustruotas Lietuvos moksleivių žurnalas, Nr. 10 (20) 1938 m. spalio mėnesio.

Štai jau ir antras poatostoginis šių metų „Mokslo Dienų“ numeris. Ir šis, kaip ir 9 nr., dvelkia dar neseniai praėjusių atostogų nuotaika. Gausu moksleivių vasaros kelionių metu padarytų gražiųjų mūsų krašto vietų nuotraukų ir įspūdžių. Įdomu, kad net pirmajame puslapyje rašoma apie Lietuvos karį. Tai Dr. J. Remeikos straipsnis: „Senovės žinios apie lietuvių karį“.

Aplamai, šis „Mokslo Dienų“ numeris savo rimtais straipsniais, eilėraščiais ir istorinėmis mokslo kronikos žiniomis kur kas prašoka net kai kuriuos suaugusių žurnalus, ir dėl to darosi kiekvienam įdomus. Čia gali rasti naudingų žinių ir pasiskaitymų ne tik moksleivis, bet ir kiekvienas kultūringas žmogus. Tiesa, jaunesiems moksleiviams iš viso „Mokslo Dienos“ gal kiek persunkios. Vyt.

IVAIRUMAI

KUR DAUGIAUSIA RAŠOMA LAIŠKŲ. „Pašto Pasaulis“ paskelbė įdomią statistiką. Pasirodo, kad iš visų Europos valstybių daugiausia rašoma laišku Anglijoje, ten per metus išsiunčiama 7,700 milijonų laišku. Prancūzijoje siunčiama apie 5,950,000,000 laišku, Vokietijoje — 5,900 milijonų laišku, nors gyventojų skaičius Vokietijoje yra didesnis negu Anglijoje. Italai parašo per metus apie 2,450 milijonų laišku, nors gyventojų turi beveik tiek pat kiek yra Prancūzijoje. Belgijai tenka 1,300 milijonų laišku, Olandijai — 1,100 milijonai, o žymiai didesnei už Belgiją ir Olandiją Lenkijai tenka tik 750,000,000 laišku. Mažesnę Cekoslovakijoje buvo išsiunčiama apie 700,000,000. Danijoje tik 250,000,000. Kitų valstybių statistika nepaskelbta.

300 METŲ SUOMIJOS PAŠTUI. „Pašto Pasaulis“ paskelbė, kad š. m. rugsėjo mėn. sukako 300 metų nuo Suomijos pašto įsikūrimo. Pradžioje pašta aptarnavo žingsniuotojai ir begikai, kurie pristatydavo pašta iš kaimo į kaimą. Vėliau atsirado raiteliai ir vežėjai (su ratais ir laivais). Geležinkelis išstūmė pašto ragus ir skambučius, susisiekimas arkliais ir šiaurės elniais liko tik kai kuriose vietose (elniais — Suomijos šiaurėje). Bet ir geležinkelius jau stumia autobusai, automobiliai bei lėktuvai. Iš pradžių į tarnybą buvo priimami tik priskaityti pašta samdiniai, moką skaityti ir rašyti. Už pasivėlavimą atleisdavo iš tarnybos ir dar nubausedavo 8 dienų areštu kalėjime. Pašto tarnautojai prie krūtinės nešiojo valstybės herbą, be to, pašta ragą, skydą ir durklą. 1640 m. Suomijoje pradėjo eiti ir pirmasis laikraštis (švedų kalba).

KATĖS KARIUOMENĖS TARNYBOJE. Kiekvienas iš mūsų skaitytojų žino, kad iš gyvulių kariuomenėje tarnauja arkliai ir šunės, iš paukščių — karveliai. Kituose kraštuose rasime karinėje tarnyboje dramblius, asilus, mūlus ir t.t. Tačiau Prancūzijos kariuomenėje tarnauja ir katės. Jos saugo nuo žiurkių ir pelių didesnius karinių uostų sandėlius. Kasdien katei skiriama 10 santimų pinigais — už tokią sumą nuperkama maisto. Katėms tenka sunkiai kovoti su žiurkėmis — kartais tenka ir pasitraukti iš kautynių. Žiurkių sukruvintas ir sukramtytas kates gydo ir globoja.

RASTAS SENAS LAIVAS. Gdynės uoste lenkų jūrininkystės valdybos pareigūnai surado jūros dugne seno laivo liekanas. Tai yra senas švedų karo laivas. Sprendžiant iš kai kurių duomenų, paskandintas dar XVII šimtmetje. Yra vilties ištraukti laivą, kuriame užsiliko patrankos ir kiti daiktai. Netrukus prasidės jau darbai. Laivo liekanos kliudo ginti jūros kanalą uoste.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS NR. 45. (VERT. 1 TŠK)

Viename vagonė iš Kauno važiuoja Klaipėdos link trys kariai: eilinis, grandinis, puskarininkis ir dar trys keleiviai: Jonas, Vytautas, Kazimieras. Pasirodo, kad vienas keleivių eilinio kaimynas ir kad karių vardai tokie patys kaip keleivių. Eilinis gyvena tarp Šiaulių ir Telšių, jo bendravardis Telšiuose, o Vytautas Klaipėdoj. Jonas — darbininkas ir per dieną uždirba 8,50 Lt. Grandinis didžiausias iš važiuojančių o už karį Vytautą aukštesnis visa galva. Eilinis turi 3 kartus mažiau pinigų, negu jo kaimynas uždirba per vieną dieną. Kaip vadinas puskarininkis? J. Palukonis

GALVOSŪKIO Nr. 43 SPRENDIMAS

1. PyKuolis. 2. ApUolė. 3. RaPolas. 4. AkRobatas. 5. Karas. 6. ArNotas. 7. SiĖnis. Iš pirmųjų raidžių išeina žodis Parakas, iš trečiųjų — Kuprinė.

Išsprendė: 1) Br. Palskys (Mr.), 2) Gruodis (A. Pn.), 3) P. Keidošius (Mr.), 4) St. Laukšas (A. Pn.), 5) St. Skerys (Pn.), 6) K. Brežytė, 7) psk. Zapkus (1. P.P.), 8) psk. Kelmelis (2. AP), 9) Č. Kriaučiūnas (Žs.).

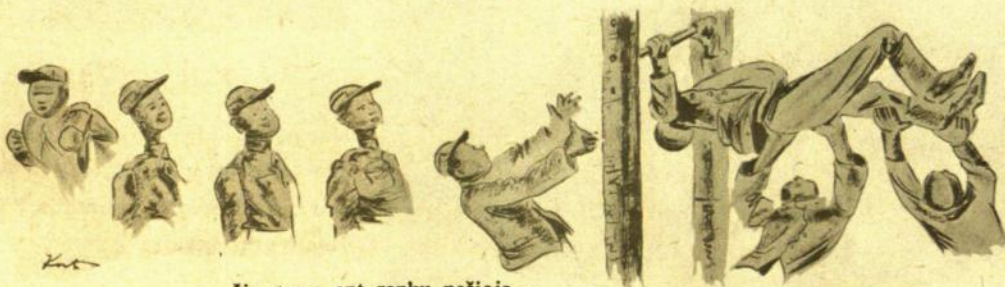
Nr. 42 sprendimas įskaitytas Alf. Markevičiui. Šiame rate pirmąją vietą laimėjo A. Gruodis, antrąją — St. Laukšas ir psk. Zapkus, trečiąją — psk. Kelmelis ir St. Skerys, ketvirtąją — Č. Kriaučiūnas ir penktąją — Alg. Grybauskas.

Čia mane taip pasitiko ir atlydėjo.

Čia mane taip priėmė.

Čia mane ant rankų nešioja...

Jauno karelvio laiškas namo

TVIRTAI LAIKOSI

— Dabar jau ketvirtą kartą aš prašau tavęs gražinti man skolą.

— Ką reikią keturi kartai, o kaip aš tavęs prašiau aštuonis kartus, kol iš tavęs išgavau pinigus.

DU MEŠKERIOTOJAI

Du neprigirdį vyrai susitiko ant kelio. Vienas jų turėjo ant pečių meškerę.

Vienas klausia: — Ar tu eini meškerioti?

— Ne, aš einu meškerioti.

— Aha, o aš maniau, kadėjai meškerioti.

SKIRTUMAS

— Mano žmona visados muša mane kavinuku per galvą. Ar pas jus kas nors panašaus atsitinka?

— Ne, mes geriname tik arbatą.

RIKIUOTĖJE

— Ar eilinis Tumas nežino, kad rikiuotėje reikia stovėti ramiai ir įsižiūrėti į kokią nors tašką.

— Tamsta skyrininke, aš kaip tik to taško ir ieškau.

STIPRIAUSIA JĖGA

— Kas yra stipresnio už vandens jėgą?

— Moterų ašaros, pone profesoriau.
M. M.

BROLIS IR PRIEŠAS

Tu, vaikalai, čia nesipešk! Argi tave mokykloj nemokė, kad priešą reikia mylėti.

Jis man ne priešas, tik mano brolis...

KARO TEISME

Teisėjas: — Tu spiries, kad būdamas sargyboj nemiegojai.

Kaltinamasis: Einam lažybų, p. teisėjau.
M. M.

Rajono tango: „Dabar į širdį ruduo atklydo“...

Pasiryžęs pionierius

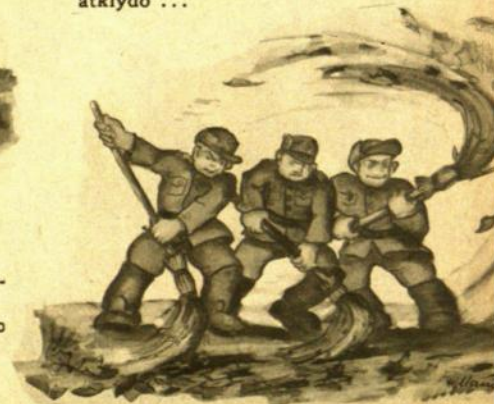
TURINTIS LAIMĖ

— Ar jūs kada nors kelionėje pergyvenot katastrofą?

— Vieną kartą traukinys nuėjo nuo bėgių ir įkrito į griovį.

— Ir jūs išsigelbėjot?

— Aš įsėdau į kitą traukinį.

Karys menininkas
vytautėnams nu-
piešė Vytauto Di-
džiojo paveikslą

J u m s

Naujas lapas gyvenimo skleidės —
Jūs atėjot išmukt, nugalėt.
Dar laukais kvepia šypsantis veidas,
Nenuvytus sesutės gelė...

Žinot tikslą ir gražų ir didį,
Kaip žvaigždė jis čia atvedė jus:
Mūsų žemė pavasariais žydi,
Blaškos lapai širdy neramioj.

Vėjas užauja beržo viršūnėj,
Blaškos lapai širdy neramioj.
Kartais liūdna gal truputį būna
Ir vaidenas takelis namo?..

Bet pračina ir darganos rūsčios,
Greitai snaigė byrės iš dangaus.
Greit ir gera ir šilta jums bus čia
Kartu dirbti, dainuoti, juokaut.

JONAS DOCIUS

Lietuviškųjų karo lėktuvų grandis ore, *Jul. Miežlaidžio nuotr.*

1 p. pulko štabas ir žvalgų komanda 1919 m.
užėmus Uteną

Linksmos latvaitės tautiniais drabužiais

*„KARYS“—gražiausias savaitraštis
Iš anksto išsirašykime „K A R I“!*

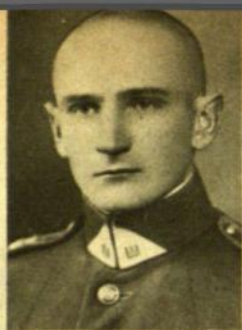
Ltn. Gudelevičius

Ltn. Matonis

Vrš. Petrauskas

Krn. Vingrys

Vrš. Šapalas

Psk. A. Paltarokas

Psk. Jagminas

Psk. A. Balsys

J. psk. Bitaravičius

J. psk. St. Gedvila

„Kario“ talka — mūsų kilni pareiga

Ne kartą esame pažymėję, kad dabartinio kariuomenės savaitraščio laimėjimus, jo gausų paplitimą visame krašte, jo spaudimą moderniausiomis šio meto spaudos priemonėmis, — pasiekiamo tik bendros mūsų mielųjų bendradarbių, platintojų ir skaitytojų talkos dėka. Vis didėjantieji ir tobulėjantieji „Kario“ bendradarbių kadrai laikraštį padarė įdomesnį, gyvesnį, platintojai surado jam kasmet naujus tūkstančius skaitytojų, na, o pasiekus arti 20.000 tiražo, „Karys“ gali pasipuošti ir modernia gilia spaude, tuo būdu techniniu atžvilgiu pasidarydamas gražiausiu savaitraščiu Lietuvoje. Kaip matome, visų „Kario“ kilniųjų bendradarbių ir platintojų nuopelnas yra didelis, garbingas ir reikšmingas mūsų tautos karinimo, spaudos populiarinimo ir jos technikos tobulinimo darbe. Labai svarbu, kad šis darbas, ši kilni mūsų visų pareiga ir toliau nebūtų apleista, kad nesustotų vietoje. Tai gi, redakcija, pareikšdama nuoširdžiausią padėką savo mieliesiems talkininkams už paramą ir darbą ligšioliniam „Kario“ platinime, kviečia visus į garbingą „Kario“ platinimo talkos darbą ateinantiems 1939 metams. Mes neabejojame, kad ir šiuokart talka duos ne tik šiais metais buvusį skaitytojų skaičių, bet jį dar padidins.

Šiame didžiuliam „Kario“ talkos darbe kviečiame dalyvauti ne tik karius, bet taip pat ir šaulius, moksleivius, ir šiaip tautiečius, galinčius savo apylinkėje surinkti keletą, keliolika ar keliasdešimt prenumeratų. Visi platintojai gauna 10% nuo išplatintos prenumeratos sumos. Atsiskaityti galima dalimis.

Svarbiausia — „Kario“ skaitytojų telkimą pradėti kiek galima anksčiau. Dabar pats laikas rinkti prenumeratą ir siųsti „Kario“ redakcijai.

Kviečiame visus talkininkus stoti talkos darban, o visus karius — sau ar savo namiškiams neatidėliojant išrašyti „Kari“ visiems 1939 metams.

Redakcija

Grįžę iš Ispanijos italų legijonieriai defiluoja pro Italijos karalių ir Etiopijos imperatorių

LIO" GILIASPAUDÉ

KARVY